

1980-06-05

Hbr Bergquist - Nilsson 1980-05-27

14.1.1980 Sovjetunionen.

Ärade herrar på Svenska ambassaden !

På uppdrag av Raoul Wallenberg¹⁾ har jag ombetts sända detta brev med en till USA utresande emigrant för vidarebefordran till pressen. Raoul Wallenberg har själv bett mig skriva ut detta brev på maskin. Saken är den att han skickade Er ett brev i oktober 1979, och efter detta blev det en stor demonstration vid sovjetiska ambassaden i Stockholm, och detta gav en god skjuts framåt för mig vad gäller behandlingen av mig. Fler sådana demonstrationer, och kanske då de skurkarna släpper mig fri. Jag vill uttrycka min stora tacksamhet genom Er till förre KGB-officeren, vilken de ryska myndigheterna hatar därför att han var den förste som avslöjade sanningen om mig, att jag Raoul Wallenberg lever och befinner mig i fångenskap hos ryssarna. Det är en förträfflig människa: Mosjinskij Jefim Isaakovitj. Honom bör man främst tacka för att han avslöjade att jag lever.

2. Det är Kaplinskij som jag också personligen bett meddela till yttervärlden att jag ber om hjälp att komma ut ur detta helvete.

3. Det är Kaplan, men han hade otur och han är åter i fångenskap för hela livet.

4. Det var den ryske doktorn som flög till Schweiz, men efter hans återkomst tog de livet av honom.

Jag ber om mina varma hälsningar²⁾ till min mor, min kära syster och alla övriga släktingar, till svenska folket, till regeringen. Först i år har önskan³⁾ kommit

ÖVERSÄTTNING

1980-06-05

om befrielse. Detta brev har jag själv skrivit och gett till en pålitlig människa för att skriva ut på maskin och sända på sätt som är möjligt.

- 1) På grund av felslag kan här inte avgöras huruvida stavningen är Wallenberg (med 2 "l") eller som i fortsättningen Walenberg (med 1 "l").
 - 2) Ordagrant: "stora kyssar".
 - 3) Det står "önskan" men är väl skrivfel för "hopp" eller dylikt.
-

Brevet är skrivet på relativt primitiv, icke helt korrekt ryska, med felstavningar typiska för en icke litterat ryss, med inslag av dialektala former.

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:				
Kopio till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD <i>LA Nilsson</i>	Åtgärd: (se regler på blankettkopior) Utr min kansli/kr Nilsson/ACF Åtg: hbr Nilsson - Bergquist, Washington 1980-06-05				
SVENSK WASHINGTON 1980 05 30					
CABINET STOCKHOLM FOER L AA NILSSON UTRIKESMIN KANSLI FRAAN BERGQUIST ANG WALLENBERGSAKEN. MITT HBR 1980 05 -28 AABEROPAS. DEN AV MIG NAEMNDA, MEN ICKE AATERFUNNA REFERENSEN TILL TIDIGARE FOEREGIVNA MEDDELANDEN FRAAN WALLENBERG SJAELV HAR NU AATERFUNNITS AV BORGLUND, OCH AER NR 279 1979-10-19. WACHTMESTER					

SVERIGES GENERALKONSULAT

ANTWERPEN

1980-05-21 Nr 34, B 18

Utrikesdepartementet

L. A. Nilsson

INK UTRIKESDEP		
100 34		
30.MAJ1980		
Avd	Ör	Inlä
P	2	6u

9.4

Raoul Wallenberg
(2 bil) ✓

Generalkonsulatet i Antwerpen får härmed vidarebefordra en skrift 1980-05-10 jämte bilaga från en i Belgien bosatt enskild person med synpunkt på Raoul Wallenbergs belägenhet samt översättning till franska av denna skrift.

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex a + b t:

Fru Nina Lagergren

F justitierådet I Gärde-Widemar

exp 800613/ACF

Traduction libre

Messieurs,

Le jeudi 8 mai dernier la Radio Télévision Belge (Néerlandais) a sacrifié une émission de télévision au diplomate suédois disparu Wallenberg.

Automatiquement j'ai pensé aux oeuvres "Archipel Goelag" de Solsjenitsyn et "Ce que je voulais dire" de Martsjenko. Dans ces deux oeuvres l'on parle d'un Suédois d'origine aristocrate, qui fut transporté via les chemins de fer transsibériens. Puisque la Suède n'a pas beaucoup de personnes disparues en URSS, il se pourrait (peut-être) bien qu'il s'agit de Wallenberg. Des connaisseurs du dossier pourraient sans doute en faire des déductions.

Ci-joint, je vous fais tenir quelques photocopies de "Goelag I". Il y a peut-être quelques points de repert comme: connaissance de langues, mine, origine, année etc. La note de l'écrivain en bas de la page n° 554 est très importante.

Dans le livre "Ce que je voulais dire" il y a une description détaillée de la façon de laquelle les prisonniers sont transportés. L'on parle également d'un Suédois long et blond qui a fait à plusieurs reprises le long trajet des chemins de fer transsibériens. Je me demande même si ce passage n'est pas décrit dans le livre "Un voyage non-désiré en Sibérie" d'Amalrik.

Cependant je suis certain que j'ai rencontré le prisonnier en transport auprès de deux écrivains.....

Je ne sais pas si j'ai pu vous apporter quelque chose de nouveau ou d'utile afin de retrouver Wallenberg. En tout cas j'ai trouvé que ces parallèles avaient une telle importance que je tiens à vous les signaler.

J'espère que la Suède trouvera un jour ce diplomate méritant.

Avec ma considération la plus distinguée.

Frans D'hooge
Foxemaatstraat 44
2180 KALMTHOUT

husbands at the transit prison—even though visits were never allowed and they would have succeeded only in burdening him with things. One such woman provided, in my opinion, the theme for a monument to all wives—and even indicated the place for it.

This was in the Kuibyshev Transit Prison in 1950. The prison was situated in a low-lying area (from which, however, the Zhiguli Gates of the Volga River could be seen). And right above the prison, bordering it on the east, rose a high, long, grassy hill. It was outside the camp compound and above it; and from the inside and down below we couldn't see the approach to it. Very rarely did anyone ever appear up there, although sometimes goats were pastured there or children played. And one cloudy summer day a city woman appeared on its ridge. Shading her eyes with her hand and barely moving, she began to scan our compound from above. At the time, three heavily populated cells were taking their outdoor walk in three separate exercise yards—and there in the abyss among those three hundred depersonalized ants she hoped to catch sight of her man! Did she hope that her heart would tell her which one he was? In all probability they had refused to allow her a visit with him and so she had climbed that hill. Everyone noticed her from the courtyards and everyone started at her. Down below in the hollow there was no wind, but it was blowing hard up above. It made her long dress, her jacket and her long hair stream out and billow, expressing all that love and anxiety which possessed her.

I think that a statue of such a woman, right there on that spot, on the hill overlooking the transit prison, with her face to the Zhiguli Gates, just as she actually stood, might explain at least a little something to our grandchildren.⁶

6. After all, someday the hidden and all but lost story of our Archipelago will be portrayed in monuments too! And I visualize, for example, one more such project: somewhere on a high point in the Kolyma, a most enormous Stalin, just such a size as he himself dreamed of with muskaches many feet long and the bared fangs of a camp *commandant*, one hand holding the reins and the other wielding a knout with which to beat his team of hundreds of people harnessed in fives and all pulling hard. This would also be a fine sight on the edge of the Chukchi Peninsula next to the Bering Strait. (I had written this before I read "The Bas-Relief on the Cliff." And that means there is something to the idea. They say that on Mogutova Hill at the Zhiguli Gates on the Volga, a mile from the camp, there used to be an enormous oil portrait of Stalin which had been painted on the cliff for the benefit of passing steamers.)

She was there for a long time and they didn't drive her off, probably because the guards were too lazy to climb the hill. But finally a soldier climbed up and began to shout and wave his hands at her—and chased her away.

The transit prison also gives the prisoner some kind of over-all view, some breadth of outlook. As they say: even though there's nothing to eat, still it's a gay life. In the incessant traffic here, in the comings and goings of dozens and hundreds of people, in the frankness of the stories and conversations (in camp they don't talk so freely because they are always afraid there of stepping into the trap of the *Oper*, the Security officer), you are refreshed, you are aired out, you become more lucid, and you begin to understand better what is happening to you, to your people, even to the world. Even one single eccentric who turns up in your cell can tell you things you'll never in your life read about.

All of a sudden they introduce into the cell some kind of miracle: a tall young military man with a Roman profile, curly and unclipped flaxen locks, in a British uniform—just as if he had come straight from the Normandy landing, an officer of the invading army. He enters as proudly as if he expected everyone to rise to their feet in his presence. And it turns out that he had simply not expected to be among friends at this point: he had already been imprisoned for two years, but he had never yet been in a cell and he had been brought secretly, right to the transit prison itself, in an individual Stolypin compartment. And then, unexpectedly, either by mistake or else with special intent, he had been admitted to our common stable. He looked around the cell, saw a Wehrmacht officer there in German uniform, and started to argue with him in German; and there they were arguing heatedly, ready, it seemed, to resort to weapons if they'd had any. Five years had passed since the war, and it had been drummed into us that in the West the war had been waged only for the sake of appearances, and to us it was strange to observe their mutual outrage: the German had been with us for a long time, and we Russians hadn't argued with him; for the most part we had laughed with him.

No one would have believed the story of Erik Arvid Andersen had it not been for his unshorn locks—a miracle unique in all

Gulag. And that foreign bearing of his. And his fluent English, German, and Swedish speech. According to him he was the son of a rich Swede—not merely a millionaire but a billionaire. (Well, let's assume he embellished a little.) On his mother's side he was a nephew of the British General Robertson, who commanded the British Zone in occupied Germany. A Swedish subject, he had served as a volunteer in the British Army and had actually landed in Normandy, and after the war he had become a Swedish career officer. However, the investigation of social systems remained one of his principal interests. His thirst for socialism was stronger than his attachment to his father's capital. He looked upon Soviet socialism with feelings of profound sympathy, and he had even had the chance to become convinced of its flourishing state with his own eyes when he had come to Moscow as a member of a Swedish military delegation. They had been given banquets and taken to country homes and there they had encountered no obstacles at all to establishing contact with ordinary Soviet citizens—with pretty actresses who for some reason never had to rush off to work and who willingly spent time with them, even tête-à-tête. And thus convinced once and for all of the triumph of our social system, Erik on his return to the West wrote articles in the press defending and praising Soviet socialism. And this proved to be his undoing. In those very years, in 1947 and 1948, they were roping in from all sorts of nooks and crannies progressive young Westerners prepared to renounce the West publicly (and it appeared that if they could only have collected another dozen or so the West would shudder and collapse). Erik's newspaper articles caused him to be regarded as suitable for this category. At the time he was serving in West Berlin, and he had left his wife in Sweden. And out of pardonable male weakness he used to visit an unmarried German girl in East Berlin. And it was there that he was bound and gagged one night (and is not this the significance of the proverb which says: "He went to see his cousin, and he ended up in prison"? This had probably been going on for a long time, and he wasn't the first). They took him to Moscow, where Gromyko, who had once dined at his father's home in Stockholm and who knew the son also, not only returned the hospitality but proposed to the young man that he renounce publicly both capitalism and his own father. And in return he was

promised full and complete capitalist maintenance to the end of his days here in our country. But to Gromyko's surprise, although Erik would not have suffered any material loss, he became indignant and uttered some very insulting words. Since they didn't believe in his strength of mind, they locked him up in a dacha outside Moscow, fed him like a prince in a fairy tale (sometimes they used "awful methods of repression" on him: they refused to accept his orders for the following day's menu and instead of the spring chicken he ordered they simply brought him a steak, just like that), surrounded him with the works of Marx-Engels-Lenin-Stalin, and waited a year for him to be re-educated. To their surprise it didn't happen. At that point they quartered with him a former lieutenant general who had already served two years in Norilsk. They probably calculated that by relating the horrors of camp the lieutenant general would persuade Erik to surrender. But either he carried out that assignment badly or else he didn't want to carry it out. After ten months of their being imprisoned together, the only thing he had taught Erik was broken Russian, and he had bolstered Erik's growing repugnance for the bluecaps. In the summer of 1950 they once more summoned Erik to Vysnysky and he once more refused (in so doing, he made existence contingent on consciousness, thereby violating all the Marxist-Leninist rules!). And then Abakumov himself read Erik the decree: twenty years in prison (what for??). They themselves already regretted having gotten mixed up with this ignoramus, but at the same time they couldn't release him and let him go back to the West. And so they transported him in a separate compartment, and it was there that he had heard the story of the Moscow girl through the partition and seen through the train window in the dawn light the rotting straw-thatched roofs of the age-old Russia of Ryazan.

Those two years had very strongly confirmed him in his loyalty to the West. He believed blindly in the West. He did not want to recognize its weaknesses. He considered Western armies unbeatable and Western political leaders faultless. He refused to believe us when we told him that during the period of his imprisonment Stalin had begun a blockade of Berlin and had gotten away with it perfectly well. Erik's milky neck and creamy cheeks blushed with indignation whenever we ridiculed Churchill and

Roosevelt. And he was also certain that the West would not countenance his, Erik's, imprisonment; that on the basis of information from the Kuibyshev Transit Prison the Western intelligence services would immediately learn that Erik had not drowned in the Spree River but had been imprisoned in the Soviet Union—and either he would be ransomed or someone would be exchanged for him. (This faith of his in the individual importance of *his own* fate among other prisoners' fates was reminiscent of our own well-intentioned orthodox Soviet Communists.) Notwithstanding our heated arguments, he invited my friend and me to Stockholm whenever we could come. ("Everyone knows us there," he said with a tired smile. "My father virtually maintains the Swedish King's whole court.") For the time being, however, the son of the billionaire had nothing to dry himself with, and I presented him with an extra tattered towel as a gift. And soon they took him away on a prisoner transport.⁷

And the movement of people was endless. Prisoners were brought in and taken away, singly and in groups, and driven off in prisoner transports. Appearing so businesslike on the surface, so planned, this movement was marked by such stupidity that one can hardly believe it.

In 1949 the Special Camps were created. And then and there, on the basis of some summit decision, masses of women were driven from camps in the European North and the Trans-Volga area, through the Sverdlovsk Transit Prison, to Siberia, to Tashkent, to Ozerlag. But in 1950 someone found it convenient to assemble

7. Since that time I have asked Swedes I have met or travelers going to Sweden how to find his family. Have they heard anything about such a missing person? The only reply I have received is a smile. The name Andersen in Sweden is like Ivanov in Russia—and there is no such billionaire. And it is only now, twenty-two years later, rereading this book for the last time, that I have suddenly realized: of course, they must have *forbidden* him to give his real name! He must have been warned by Abakumov, of course, that he would be *destroyed* if he did. And so he traveled through the transit prisons in the guise of a Swedish Ivanov. And it was only through the transit prisons' ordinary details of his biography that he was able to leave behind in the memories of those he encountered by chance some trace of his ruined life. More likely he still thought it could be saved—which was only human—like millions of other rabbits in this book. He thought he would be imprisoned for a while and that thereupon the indignant West would free him. He did not understand the strength of the East. And he did not understand that such a witness as himself, who had displayed such firmness of will, unheard of in the soft West, could never be released.

Yet, perhaps he is still alive even today. (Author's note, 1972.)

all the women not in Ozerlag, but in Dubrovlag—in Temnikov, in Mordvinia. And so all those same women, enjoying all the conveniences of Gulag travel, were dragged through this same Sverdlovsk Transit Prison—to the west. In 1951 new Special Camps were set up in Kemerovo Province (Kamyshtag)—and that turned out to be where the women's labor was required. And those ill-fated women were again put to the torment of being sent to the Kemerovo camps through that same accused Sverdlovsk Transit Prison. The time came for liberation—but not for all of them. All those women who were left to drag out their terms in the midst of the general Khrushchev relaxation were once again swung out of Siberia through the Sverdlovsk Transit Prison—into Mordvinia: it was thought better to have them all together.

Well, after all, we have our own self-contained economy. The *isles* are all our own. And the distances aren't so very great for a Russian.

And the same sort of thing happened to individual zeks, the more unfortunate ones. Shendrik was a big, merry, open-faced fellow, and he *labored honestly*, as they say, in one of the Kuibyshev camps and had no intimation of the evil fate overtaking him. But this evil fate struck nonetheless. An urgent order arrived at the camp—not just from anybody but from the Minister of Internal Affairs himself! (And how could the Minister know of Shendrik's existence?) The order was to deliver this Shendrik to Prison No. 18 in Moscow immediately. They grabbed him, dragged him off to the Kuibyshev Transit Prison, and from there to Moscow with no delay. But not to some Prison No. 18; instead, with all the rest, he went to the widely known Krasnaya Presnya Prison. (Shendrik didn't know about any Prison No. 18. No one had told him.) But his misfortune did not drowse. No more than two days had passed before they *jerked* him onto a prisoner transport again and this time took him all the way to Pechora. The landscape outside the train window grew ever sparser and grimmer. Shendrik was alarmed: he knew there was an order from the Minister, and here they were rapidly hauling him off to the North, and that meant that the Minister had some awful *evidence* against him. In addition to all the other torments of the trip, they stole three days of bread rations from him while he was en route. And by the time he got to Pechora he was staggering. Pechora greeted

Ivan had a letter of credit sewn in his clothes. He got a ticket to the Kuban. However, en route to Moscow he got very drunk in a restaurant. Consequently, he squinted up his eyes at Moscow as they were leaving the station, and told the taxi driver: "Take me to an embassy!" "Which one?" "Who the hell cares? Any one." And the driver took him to one: "Which one is that?" "The French." "All right."

Perhaps his thoughts got mixed up, and his original intentions in going to an embassy had changed into something else, but his cleverness and his strength had in no wise lapsed: without alerting the policemen at the embassy entrance, he went quietly down a side street and climbed to the top of a smooth wall double a man's height. In the embassy yard it was easier: no one discovered him or detained him, and he went on inside, walked through the room, then another, and he saw a table set. There were many things on the table, but what astonished him most was the pocket jacket and trousers with them. At that moment, the member of the household came in to dine. Koverchenko began to attack them and shout at them before they could begin on him: "You Frenchmen!" According to him, France hadn't done anything good for the last century. "Why don't you start a revolution? Why are you trying to get de Gaulle into power? And you want us to send our Kuban wheat to you? It's no go." "Who are you? Where did you come from?" The French were astounded. He immediately adopting the right approach, Koverchenko kept his words about him: "A major of the MGB." The French were frightened: "But even so, you are not supposed to burst in here. What is your business here?" "— you in the mouth!" Koverchenko looked at them straight from the heart. And, after playing to hoodlum for them a while longer, he noticed that in the next room they were already telephoning about him. He was still safe enough to begin his retreat, but the pears started to fall out of his pockets—and he was pursued by mocking laughter.

And in actual fact, he had enough strength left not only to leave the embassy safe and sound but to move on. The next morning he woke up in Kiev Station (was he not planning to go on the West Ukraine?), and they soon picked him up there.

During his interrogation he was beaten by Abakumov personally. And the scars on his back swelled up to a hand's breadth

The Minister beat him, of course, not because of the pears and not because of his valid rebuke to the French, but to find out by whom and when he had been recruited. And, of course, the prison term they handed him was twenty-five years.

There are many such stories, but like every railroad car, the Stolyin falls silent at night. At night there won't be any fish, nor water, nor going to the toilet.

And the car is filled then with the steady noise of the wheels, which doesn't in the least break the silence. And if, in addition, the convoy guard has left the corridor, one can talk quietly from the third compartment for men with the fourth, or women's, compartment.

A conversation with a woman in prison is quite special. There is something noble about it, even if one talks only about articles of the Code and prison terms.

One such conversation went on all night long, and here are the circumstances in which it took place. It was in July, 1950. There were no passengers in the women's compartment except for one young girl, the daughter of a Moscow doctor, sentenced under Article 58-10. And there was a big to-do in the men's compartment. The convoy guards began to drive all the zeks out of three compartments into two (and don't even ask how many they piled up in there). And they brought in some offender who was not at all like a convict. In the first place, he hadn't had his head shaved and his wavy blond locks, real curls, lay seductively on his big, thoroughbred head. He was young, dignified, and dressed in a British military uniform. He was escorted through the corridor with an air of deference (the convoy itself had been a little awed by the instructions on the envelope containing his case file). And the girl had managed to catch a glimpse of the whole episode. But he himself had not seen her. (And how much he regretted that later!)

From the noise and the commotion she realized that the compartment next to hers had been emptied for him. It was obvious that he was not supposed to communicate with anyone—all the more reason for her to want to talk with him. It wasn't possible in a Stolyin to see from one compartment into another, but when everything was still, you could hear between them. Late at night, when things had begun to quiet down, the girl sat on the

edge of her bunk, right up against the grating, and called to him quietly. (And perhaps she first sang softly. The convoy guard was supposed to punish her for all this, but the guard itself had settled down for the night, and there was no one in the corridor.) The stranger heard her and, following her instructions, sat in the same position. They were now sitting with their backs to each other, braced against the same one-inch partition, and speaking quietly through the grating at the outer edge of the partition. Their heads were as close as if their lips were kissing, but they could neither touch one another nor see each other.

Erik Arvid Andersen understood Russian tolerably well by this time, made many mistakes when he spoke it, but, in the end, he could succeed in communicating his thoughts. He told the girl his astonishing story (and we, too, will hear about it at the transit prison center). She, in turn, told him the simple story of a Moscow student who had gotten 58-10. But Arvid was fascinated. He asked her about Soviet youth and about Soviet life, and what he heard was not at all what he had learned earlier in leftist Western newspapers and from his own official visit here.

They talked all night long. And that night everything came together for Arvid: the strange prisoners' car in an alien country; the rhythmic nighttime clicking of the wheels, which always finds an echo in our hearts; and the girl's melodic voice, her whispers, her breath reaching his ear—his very ear, yet he couldn't even look at her. (And for a year and a half he hadn't heard a woman's voice.)

And for the first time, through that invisible (and, probably, and, of course, necessarily beautiful) girl, he began to see the real Russia, and the voice of Russia told him the truth all night long. One can learn about a country for the first time this way too. (And in the morning he would glimpse Russia's dark straw-thatched roofs through the window—to the sad whispering of his hidden guide.)

Yes, indeed, all this is Russia: the prisoners on the tracks refusing to voice their complaints, the girl on the other side of the Stolypin partition, the convoy going off to sleep, pears falling out of pockets, buried bombs, and a horse climbing to the second floor.

"The gendarmes! The gendarmes!" the prisoners cried out happily. They were happy that they would be escorted the rest of the way by the attentive gendarmes and not by the convoy. Once again I have forgotten to insert quotation marks. That was Korolenko who was telling us this.¹⁸ We, it is true, were not happy to see the bluecaps. But anyone who ever got caught in what the prisoners christened the *pendulum* would have been glad to see even them.

An ordinary passenger might have a difficult time boarding a train at a small way station—but not getting off. Toss your things out and jump off. This was not the case with a prisoner, however. If the local prison guard or police didn't come for him or was late by even two minutes, toot-toot, the whistle would blow, and the train would get under way, and they would take the poor sinner of a prisoner all the way to the next transit point. And it was all right if it was actually a transit point that they took you to, because they would begin to feed you again there. But sometimes it was all the way to the end of the Stolypin's route, and then they would keep you for eighteen hours in an empty car and take you back with a whole new group of prisoners, and then once again, maybe, they wouldn't come for you—and once again you'd be in a blind alley, and once again you'd wait there and during all that time they *wouldn't feed you*. Your rations, after all, were issued only until your first stop, and the accounting office isn't to blame that the prison messed things up, for you are, after all, listed for Tulun. And the convoy isn't responsible for feeding you out of its own rations. So they swing you back and forth *six times* (it has actually happened!): Irkutsk to Krasnoyarsk, Krasnoyarsk to Irkutsk, Irkutsk to Krasnoyarsk, etc., etc., and when you do see a blue visor on the Tulun platform, you are ready to throw your arms around him. Thank you, beloved, for saving me.

You get so worn down, so choked, so shattered in a Stolypin, even in two days' time, that before you get to a big city you

18. V. G. Korolenko, *Iskroviya Moryego Sovremennika* (A History of My Contemporaries), Moscow, 1935, Vol. III, p. 166.

Kalmthout 10 mei 1980.

Bil. 1 till Gk:s I Antwerpen
skr. nr 34 den 1980-05-21

66.60.65

Consulaat Generaal van Zweden
Mechelsesteenweg 34
2000 Antwerpen.

INK. GK ANTWERPEN		
D. N:o <u>15:98</u>		
<u>16-05-1980</u>		
AVD.	GR.	MAL.
<u>R</u>	<u>18</u>	<u>A</u>

Geachte Heren,

Op donderdag 8 mei jl. heeft de B.R.T. in de TV-uitzending Panorama aandacht gewijd aan de verdwenen Zweedse diplomaat Wallenberg.

Onwillekeurig heb ik daarbij gedacht aan de "Goelag-Archipel" van Solsjenitsyn en aan "Wat ik zeggen wou" van Martsjenko.

In beide werken is er sprake van een Zweed van voorname afkomst die op transport gesteld wordt via de Transsiberische spoorweg. Aangezien Zweden niet veel vermisten heeft in de USSR zou het (misschien) wel Wallenberg kunnen betreffen. Kenners van het dossier zouden er wellicht gelijkenissen uit kunnen halen.

Bijgevoegd zend ik U een paar fotocopieën uit "Goelag I" in Nederlandse vertaling uitgegeven bij uitgeverij "De Boekerij" Baarn (NL). Misschien zijn er een paar aanknopingspunten zoals: talenkennis, uiterlijk, afkomst, jaartal e.d. Vooral belangrijk is de voetnota van de schrijver op p. 446.

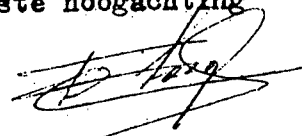
In het boek "Wat ik zeggen wou" wordt ook een uitvoerige beschrijving gegeven van de manier waarop gevangenen vervoerd worden. Er is ook sprake van een lange blonde Zweed die verscheiden malen het lange traject van de Transsiberische spoorweg heeft afgelegd. Ik heb dit boek niet in mijn bezit en kan U dus geen fotocopië sturen. Ik twijfel zelfs of deze passus niet voorkomt in "Niet begeerde reis naar Siberië" van Amalrik.

Toch ben ik er zeker van dat ik de Zweedse-gevangene-op-transport bij twee schrijvers heb ontmoet. Dat is trouwens de reden waarom dat mij speciaal is bijgebleven. En nu deze TV-uitzending...

Ik weet niet of ik hier iets nieuws of nuttigs heb bijgebracht om Wallenberg terug te vinden. In ieder geval vind ik de parallellen belangrijk genoeg om ze U te signaleren.

Ik hoop dat Zweden er ooit in slaagt deze verdienstelijke diplomaat op te sporen.

Met de meeste hoogachting

Frans D'hooge
Fouemaatstraat 44
2180 Kalmthout

Bijlage: vijf fotocopijen

was niet om een antwoord verlegen en wist meteen de juiste toon te treffen: "Majoor van het MGB". De Fransen verontrust: "Maar dat neemt niet weg dat u hier niet mag binnendringen. Wat is de reden van uw komst?" – "Ach, jullie kunnen me de bout hachelen!!" verklaarde Kowjeertsjenko hun nu recht in het gezicht, uit de grond van zijn hart. En zo bleef hij nog een tijdje branie tegen de Fransen schoppen; maar merkte toen dat in de kamer ernaast al over hem werd opgebeld. En hij was nog nuchter genoeg om aan de aftocht te beginnen; alleen... de peren kwamen opeens zijn zakken uit rollen!... en hoongelach klonk hem nog na bij zijn vlucht...

Overigens was hij nog mans genoeg om niet alleen heelhuids uit de ambassade weg te komen, maar zelfs een flink eind verder te trekken. De volgende morgen werd hij wakker op het Kiëvski-station (had hij soms besloten naar de Westelijke Oekraïne te reizen?)... en daar kregen ze hem weldra te pakken.

Tijdens het vooronderzoek heeft Abakoemov in eigen persoon hem geslagen, de littekenen op zijn rug waren opgezwollen tot armdikte. De minister heeft hem uiteraard niet om die peren geslagen, en niet om dat gerechtvaardigde verwijt aan de Fransen, maar omdat hij uit hem wilde krijgen door wie en wanneer hij als agent was aangeworven. En uiteraard hebben ze hem opgeknapt met vijfentwintig jaar.

Er zijn heel wat van die verhalen, maar zoals elke wagon verstilt ook de stolypien wanneer het nacht is. 's Nachts komt er geen vis, geen water, geen gelegenheid om naar het toilet te gaan.

En dan wordt de stolypien – net als elke andere wagon – geheel opgenomen in het gelijkmatige geraas van de wielen, dat niet de geringste inbreuk maakt op de stilte. En dan, wanneer ook de bewaker nog uit de gang is weggegaan, is het in de derde mannencoupé mogelijk wat te praten met de vierde coupé, waar de vrouwen zitten.

Een gesprek met een vrouw in de gevangenis... dat is een gesprek van een heel bijzondere aard. Het heeft iets verhevens, zelfs wanneer je over artikelen en straftijden praat.

Zo'n gesprek heeft eens de hele nacht geduurd, en wel in de volgende situatie: het was juli 1950; in de vrouwencoupé was niet het gebruikelijke grote aantal passagieres bijeengebracht, zat niet meer dan één meisje, de dochter van een dokter in Moskou, dat veroordeeld was op grond van art. 58-10; terwijl er in de coupé's voor de mannen heel wat te doen was geweest: de bewakers hadden al de zek's uit de drie coupé's bijeengedreven in twee coupé's (met z'n hoeven ze daar waren opgestapeld, moet je maar niet vragen). En ze hadden er een misdadiger binnengebracht die niets van een arrestant weg had. In de eerste plaats was hij niet kaalgeknipt... golvende, geelblonde haren, echte lokken, lagen uitdagend op zijn fiere, grote hoofd. Hij was jong, statig, droeg een Engels tenue. Ze hadden hem met een zweem van eerbied door het gangpad geleid (de bewakers waren zelf door schroom bevangen bij het lezen van de instructie die op de map van zijn dossier geschreven stond)... en het meisje had dat allemaal doorzien. Maar hij had haar niet gezien (en wat heeft hij daar later een spijt van gehad!)

Uit dat spektakel en die drukte had zij begrepen dat er voor hem een aparte

2
coupé was vrijgemaakt: vlak naast de hare. Het was duidelijk dat hij met niemand in contact mocht komen. Des te feller be kroop haar het verlangen een praatje met hem te maken. In de stolypien is het onmogelijk vanuit de ene coupé een gevangene in de andere coupé te zien te krijgen, maar horen kan men elkaar wel wanneer het stil is. 's Avonds laat, toen het stil begon te worden, ging het meisje vlak voor de tralies zitten op de uiterste rand van haar bank en riep hem zachtjes aan (en misschien ook heeft zij eerst zachtjes wat gezongen. Voor al die dingen had de bewaker haar moeten straffen, maar de bewakers waren uitge-raasd, op het gangpad was niemand te bekennen). De onbekende hoorde haaren ging – door haar wegwijs gemaakt – net zo op de bank zitten. Zij zaten toen met de ruggen naar elkaar, drukten hard tegen een zelfde drie centimeter dikke plank en spraken door de tralies, zachtjes, om die plank heen. Zij waren zo dicht met hun hoofden en lippen bij elkaar, dat het leek alsof zij elkaar kusten, maar elkaar aanraken konden zij niet, ja, zelfs niet elkaar zien.

Erik Arvid Andersen verstond al heel redelijk Russisch, bij het spreken maakte hij nog veel fouten, maar al met al kwam de bedoeling toch goed over. Hij vertelde het meisje zijn wonderlijke geschiedenis (we krijgen die nog te horen bij het passantenhuis), en zij aan hem... de simpele geschiedenis van een studente uit Moskou die 58-10 had gekregen. Maar Arvid was geboeid geraakt, hij vroeg haar honderd uit over de sovjetjeugd, over het leven in de Sovjetunie... en kreeg verhalen te horen die lijnrecht in tegenspraak waren met wat hij vroeger uit linkse kranten in het westen en door zijn officiële bezoek aan dit land te weten was gekomen.

Zij hebben de hele nacht doorgepraat... en voor Arvid is alles in die nacht samengevallen: de ongewone arrestantenwagon in een vreemd land; en het zangerige, nachtelijke ratelen van de trein dat altijd in ons hart weerklinkt vindt; en de melodieuze stem, het gefluister, de ademhaling van een meisje bij zijn oor... vlak bij zijn oor, terwijl hij zelfs nog geen glimp van haar kon opvangen! (En een vrouwenstem had hij al in geen anderhalf jaar te horen gekregen.)

En tot één geheel vervloeiend met dat onzichtbare (en vast wel, en natuurlijk, en beslist wel beeldschone) meisje, ontrolde zich voor hem voor het eerst een beeld van Rusland; en de stem van Rusland vertelde hem de hele nacht door de waarheid. Ook zo kan men een land voor het eerst leren kennen... (Die morgen zou hij door het raampje de sombere strodaken van dat land nog te zien krijgen... begeleid door het droeve gefluister van zijn heimelijke reisgids.)

Kijk, dat is nu allemaal Rusland: de arrestanten op de rails, die van klachten afzagen; en het meisje achter de wand van de coupé in de stolypien; en de bewaker die was gaan slapen; de peren die uit de zakken waren gerold, de begraven bommen en het paard dat langs de trap naar de eerste verdieping was gemen.

*
* *

– De marechaussees! de marechaussees! – schreeuwden de arrestanten verheugd. Ze waren blij dat zij verder zouden worden begeleid door de marechaussees, en niet door de konvooibewakers.

openhartigheid van de verhalen en gesprekken (in het strafkamp prátén ze niet zo vrij, daar zijn ze bij elke stap bang dat ze op een voelhoorn van de *oper* trappen), vaart er een frisse, heldere stroom door al je vezels en begin je beter te begrijpen wat er met jóú gebeurt, en met het volk, en zelfs de wereld. Het kan gebeuren dat een of andere zonderling in de cel je openbaart wat je nooit in boeken te lezen zou krijgen.

Plotseling wordt er iets wonderbaarlijks de cel in geschoven: een lange, jonge militair met een Romeins profiel, met ongeknippte, kronkelige, geelbonde haren, met een Engels uniform aan: alsof hij regelrecht van de Normandische kust komt, een officier van het invasieleger. Hij stapt zo fier binnen dat het lijkt of hij verwacht dat iedereen voor hem zal opstaan. Maar het blijkt dat hij eenvoudig niet had verwacht dat hij hier bij vrienden zou binnenstappen: hij zit al twee jaar, maar heeft nog geen enkele keer zijn verblijf in een cel gehad, terwijl hij met grote geheimzinnigheid in een afzonderlijke coupé van een stolypien – helemaal tot aan het passantenhuis – hierheen is gebracht... en nu is hij pardoes – door een blunder of met opzet – in onze gemeenschappelijke stal losgelaten. Hij loopt de cel rond, ziet een officier van de Wehrmacht in Duits uniform, entert hem in het Duits... en dáár staan ze al witheet met elkaar te bekvechten, klaar – zo lijkt het – om elkaar met de wapens te lijf te gaan als die er geweest waren. Er zijn nu al vijf jaren na de oorlog voorbijgegaan en het is er bij ons ingestampt dat de oorlog in het Westen alleen maar voor de schijn werd gevoerd; en ons doet het vreemd aan nu wij hun wederzijdse grimmigheid zien: hoe lang heeft deze Duitser al niet tussen ons gelegen? En wij, makke Russen, zijn nooit met hem in botsing gekomen, wij hebben hem meer in het ootje genomen.

Niemand zou eigenlijk het verhaal van Erik Arvid Andersen hebben willen geloven, wanneer hij niet dat door de tondeuse gespaarde hoofd had: een curiosum in het hele rijk van GOELAG; en als hij niet die on-Russische bravoure had gehad; en als hij niet vloeiend Engels, Duits en Zweeds had gesproken. Naar zijn zeggen was hij de zoon van een Zweedse – nee, niet miljonair, maar zelfs – miljardair (goed, laten we aannemen dat hij er een schepje bovenop heeft gegooid), terwijl hij van moederskant een oomzeggertje van de Engelse generaal Robertson was, de bevelhebber van de Engelse bezettingszone in Duitsland. Als Zweeds onderdaan had hij in de oorlog als vrijwilliger gediend in het Engelse leger en had zowaar meegedaan aan de landing in Normandië; na de oorlog diende hij in het Zweedse staande leger. De sociale behoeften bleven bij hem evenwel óók een woordje meespreken, de drang naar het socialisme was bij hem sterker dan zijn verknochtheid aan de kapitalen van zijn vader. Met innige sympathie volgde hij de ontwikkelingen van het sovjetsocialisme en was zelfs door eigen aanschouwing van de bloei van het systeem overtuigd geraakt toen hij als lid van een Zweedse militaire delegatie een bezoek aan Moskou bracht en zij daar op banketten werden onthaald en naar villa's werden gereden en hun daar geen strobreed in de weg werd gelegd om in contact te komen met eenvoudige sovjetburgers: met knappe artiestes die geen enkele haast hadden om ergens een voorstelling te geven en die graag de tijd met hen passeerden, zelfs wel onder vier ogen. En absoluut overtuigd geraakt van de triomf van ons stelsel, had Erik na zijn terugkeer in het Westen zijn beste beentje voorgezet in de pers, had hij het sovjetsocialisme verdedigd en geroemd. En daarmee nu had hij te veel van het

4

goede gegeven en zijn eigen lot bezegeld. Juist in die jaren, in '47-'48, kwamen de vooruitstrevende westerse jongelui uit alle hoeken en gaten aandrommen en waren grif bereid het Westen af te zweren (en – zo scheen het – ze hoefden er nog maar een paar tientallen bij te winnen, of het Westen zou wankelen en ineens storten). Op grond van zijn kranteartikel was Erik geschikt bevonden om in dat groepje te worden opgenomen. En terwijl hij indertijd in West-Berlijn zijn dienst vervulde – zijn vrouw had hij evenwel in Zweden thuisgelaten –, was Erik uit vergeeflijke mannelijke zwakheid een trouwe bezoeker geworden van een ongetrouwd Duits meisje in Oost-Berlijn. En dáár was hij nu op een nacht in touwen geboeid (slaat daar niet die oude wijsheid op: 'de vogelaar lokt met zoet gefluit'...? Dat is vast al sinds onheuglijke tijden opgegaan, en hij zal wel niet de eerste vangst zijn geweest). Hij was naar Moskou gebracht waar Gromyko, die ooit in het huis van zijn vader aan de dis had gezeten en de zoon wel kende; de jongeman nu op zijn beurt als gastheer ontving: hem voorstelde zowel over het hele kapitalisme als zijn vader in het openbaar de banvloek uit te spreken; en als tegenprestatie werd aan de zoon de toezegging gedaan dat hij terstond bij ons zou mogen genieten van... een volslagen kapitalistisch, onbezorgd leventje tot aan het einde zijner dagen. Maar ofschoon Erik er materieel niets op zou verliezen, was hij tot Gromyko's verbazing verontwaardigd geworden en had hem krenkende woorden naar het hoofd geslingerd. Daar zij niet konden geloven dat hij standvastig zou blijven, hadden zij hem opgesloten in een villa onder Moskou, waar ze hem te eten gaven alsof hij een sprookjesprins was (soms hadden ze hem blootgesteld aan 'gruwelijke represailles': zijn bestellingen voor het menu van de volgende dag niet langer aangenomen en hem in plaats van het gewenste bráadkuikentje zo maar pardoës entrecôte gereserveerd), hem geïnstalleerd hadden met een vracht boeken waarin de werken van Marx-Engels-Lenin-en-Stalin; en hadden toen een jaar gewacht tot hij oingemeed zou zijn. Tot hun verwondering was ook dát niet gebeurd. Toen hadden ze een gewezen luitenant-generaal zijn intrek bij hem laten nemen, een man die al twee jaren kamp in Norielsk achter de rug had. Waarschijnlijk met de bedoeling dat de luitenant-generaal Erik het hoofd zou doen buigen met zijn verhalen over de verschrikkingen van het kamp. Maar die opdracht had hij slecht uitgevoerd dan wel niet willen uitvoeren. Na een tien maanden van gezamenlijke gevangenschap was het resultaat dat hij Erik een mondjevol gebroken Russisch had geleerd en hem had gesterkt in zijn gerezen afkeer van de blauwpetten. In de zomer van 1950 was Erik nogmaals ontboden, nu bij Wysjinski; en opnieuw had hij geweigerd (en had daarmee volkomen in strijd met de leer het objectieve zijn vertreden onder zijn subjectieve bewustzijn!). Toen had Abakoemov in eigen persoon Erik het gewezen arrest voorgelezen: 20 jaar gevangenisstraf (?? wegens welk feit?). Ze waren er zelf al niet meer zo gelukkig mee dat zij zich met deze hardleerse kwibus hadden ingelaten, maar het was toch evenmin mogelijk hem naar het Westen terug te laten gaan. En toen hadden ze hem maar in een afzonderlijke coupé weggevoerd, dáár had hij door de wand het verhaal van het meisje uit Moskou aangehoord en de volgende morgen door het raampje de rottende strôdaken van het aloude Rjazanjsje Rusland aanschouwd.

Die twee jaren hadden zijn trouw aan het Westen aanzienlijk verstevigd. Hij geloofde blindelings in het Westen, hij wilde de zwakke kanten ervan niet

erkennen, hij hield de westerse legers voor onoverwinbaar, voor onfeilbaar hield hij de politici in het Westen. Hij wilde ons verhaal niet geloven dat Stalin tijdens Eriks gevangenschap tot de blokkade van Berlijn was overgegaan en dat die blokkade voor hem heel voorspoedig was verlopen. Eriks melkwitte halsen roomkleurige wangen kleurden zich met een rode gloed van verontwaardiging wanneer wij met Churchill en Roosevelt de spot dreven. En hij was er al éven overtuigd van dat het Westen zich niet bij zijn, Eriks, gevangenschap zou neerleggen; dat de inlichtingendienst straks wel door tips vanuit het passantenhuis van Koeibysjev erachter zou komen dat Erik niet in de Spree verdrongen was maar in de Sovjetunie zat... en dat ze hem zouden loskopen of uitwisselen. (Door dat geloof in de uitzonderlijkheid van zijn lot tegenover dat van alle andere arrestanten deed hij denken aan onze loyale, rechtzinnige, partijmensen). Ondanks de heftige woordenwisselingen waren mijn vriend en ik welkom als we eventueel in Stockholm mochten komen ("iedereen kent ons", zei hij altijd met een matte glimlach wanneer hij die uitnodiging uitsprak: "je kunt haast wel zeggen dat mijn vader het hof van de Zweedse koning onderhoudt"). Maar voorlopig had de miljardairszoon niets waarmee hij zich kon afdrogen en schonk ik hem een rafelige oude handdoek die ik over had. Spoedig daarna werd hij gehaald voor de volgende etappe van zijn transport. (9)

Ja, de overheveling gaat onophoudelijk voort!... er worden gevangenen binnengebracht, weggehaald, individueel en in plukken, ze worden voortgedreven op hun tocht naar een deportatieoord. Zo op het eerste gezicht een zo ambtelijke, een zo weloordachte beweging: het wilde er zelfs niet bij ons in dat het zo'n gehannes was.

In 1949 worden de Speciale Kampen opgericht... en dáár worden prompt op iemands soevereine besluit massa's vrouwen uit de werkkampen van het Europese Noorden en van het Overwolgase – via het passantenhuis van Swjerdlovsk – naar Siberië, naar Taisjet, naar het Oziorkamp gedreven. Maar al in 1950 heeft een Zeker Iemand het geschikt bevonden de vrouwen niet in het Oziorkamp samen te trekken, maar in het Doebrovkamp: in Tiomnjiki, in het Mordwijnse gebied. En daar trekken diezelfde vrouwen al – vergezeld van alle

(9) Sindsdien heb ik toevallige Zweedse kennissen of mensen die naar Zweden gingen vaak gevraagd hoe ik dat gezin kon opsporen; of zij van zo'n vermiste Zweed gehoord hadden. Het antwoord daarop was steeds alleen een glimlach: Anders en is in Zweden net zo'n naam als hier in Rusland 'Iwanov' en een miljardair van die naam was er niet. En nú pas, 22 jaar later, is mij bij de laatste revisie van dit boek een licht opgegaan: ze hadden hem immers natuurlijk VERBODEN zijn ware naam en voornamen te noemen! Abakoemov had hem natuurlijk gewaarschuwd dat hij hem in dat geval zou VERNIETIGEN! En hij was zijn tocht langs de passantenhuizen als zo'n Zweedse 'Iwanov' begonnen. En alleen door middel van niet-verboden, zijdelingse details van zijn levensloop had hij in het geheugen van toevallig ontmoete passanten een spoor van zijn te gronde gerichte leven achtergelaten. Allicht heeft hij gehoopt dat hij het nog zou kunnen redden... zuiver menselijk, net als alle miljoenen konijnen in dit boek: hij zou voorlopig zijn tijd uitzitten en, wie weet, zou dan het geschokte Westen hem hieruit bevrijden. Hij had geen idee van de sterkte van het Oosten. En hij had er geen idee van dat ze ZO'N getuige die ZO'N standvastigheid aan den dag had gelegd die voor het wrakke Westen iets ongekends was, nooit zouden vrijlaten.

En het zou immers best kunnen dat hij nog steeds in leven is. (Opmerking van 1972.)

UTRIKESDEPARTEMENTET
 Utrikesministerns kansli
 Handläggare: kr Nilsson/ACF

1980-05-30

Dnr	Avd Grupp Mål
21	P 2 Eu ^I

Generalkonsuln Tunberg

LOS ANGELES

Wallenberg-ärendet

tel 110 U - 1980-05-29

(3 bil)

Broder,

I anslutning till ovan citerade telegram följer
 ./1-2 härmed de båda vitböckerna om Raoul Wallenberg
 ./3 från 1957 respektive 1965. En inofficiell engelsk-
 språkig översättning av den förra vitboken bifogas
 även.

Lars-Ake Nilsson

Ifylles av postexp

AVSÄKT NÅG

☒

sv karir

☐

utl karir

☐

luftpost

☐

vanlig post

Avskickat datum

2/680

Sign

1059CV UDSTH SOE
1059CV UDSTH S
09TA ATESTO S
ZCZC ATX7893 MSB760 TTM196 MSB760 FCC865 CTA252
SWSX CO CATO 073
TDTN TORONTO ONT 73/66 1 2110

Kab. sek

LAW:W
85

SUPERIOR ENCL. 1000	
ORIGINAL TELEGRAM	
ADDITIONAL ANT.	
DNR 226/389	
2 JUN 80 05 51	
DNR	
P	2 EW

CABINET
STKM

OLLA ULLSTEIN SWEDISH FOREIGN MINISTER
BOX 16121-S10323
STOCKHOLM 16

I REQUEST THAT SWEDEN USE ITS OLYMPIC PARTICIPATION TO HAVE THE
SOVIET UNION RELEASE INFORMATION ON RAUL WALLENBERG. SWEDEN MUST NOT
REPEAT THE INEXCUSABLE FAILURES OF THEIR PAST GOVERNMENTS TO ACT. I
AM OUTRAGED AT THE CONSPIRACY OF SILENCE WITH WHICH THE SWEDES HAVE
SURROUNDED THE FATE OF THIS SYMBOL OF MAN'S HUMANITY TO MAN
RON HUTNER

COL 16121-S10323 16

JUN 02 1980 04:04:07

80-06-05
21
K- is because
don't address this
Hubert Schmees
21

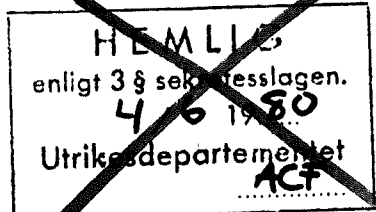
NNNN#
1059OV UDSTH S
09TA ATESTO S

MOSKVA

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex a + b t:

Leifland
Eckerberg
Berg Pol I
Elmér Pol I
amb Washington onumr
amb Tel Aviv onumr
amb London onumr
amb Bonn onumr
amb Paris onumr

exp 800603
/ACF

Kanslirådet L-Å Nilsson
UTRIKESDEPARTEMENTET

FÖRTROLIGT

Raoul Wallenberg
(1 bil)✓

100

INKOM UD		
1980-06-2		
AVD.	GR.	MÅL
P	2	En I

Broder,

I Tyskland har nyligen utkommit boken "Nomenklatura" av den sovjetiske historikern Michael S Voslensky, som före sin utvandring 1972 stod i nära kontakt med centralkommittéapparaten här i Moskva.

./.

Boken, som ger intressanta inblickar i livet bakom kulisserna i Sovjet, innehåller på sid 141 (se närslutna fotokopia) en passus om Chrustjovs misslyckade försök att utröna sanningen om mordet på Kirov. Byråkratin satte sig till motvärn, förklarar författaren, och förhindrade genom sitt undanhållande av dokument och vittnesmål den för ändamålet tillsatta undersökningskommissionen att komma till botten i affären.

Om detta är riktigt är det naturligtvis fullt tänkbart att eventuella order uppifrån om en undersökning beträffande Raoul Wallenberg varit lika resultatlösa.

Hjärtlig hälsning
Jan Lundvik

Jan Lundvik

nen müssen; er konnte nicht einmal verhindern, daß dieser sein Privatarchiv mitnahm, aus dem wir hier Dokumente zitiert haben. Die Teilnahme an verschiedenen oppositionellen Gruppen wurde damals noch nicht als Grund angesehen, um Mitglieder der Leningarde aus ihren führenden Positionen zu entfernen.

Um die Alten zu vernichten, gab es nur ein Mittel: man mußte ihre Autorität zerstören und ihre langjährige Mitgliedschaft in der Partei und Teilnahme an so vielen Etappen der Parteigeschichte aus einem Verdienst in ein Verbrechen umfunktionieren. Hier fand der für Stalin charakteristische Gedankengang seinen Platz, ein hochrangiger Revolutionär hätte leicht ein doppeltes Spiel gespielt haben und sich als Verräter herausstellen können.

Stalin sah genau, mit welch verbittertem Neid seine Nomenklaturisten die ihnen fremden und unsympathischen, häufig verwerfenden Leninleute beobachteten, diese Alten, die sich, neben dem Streben nach einem guten Posten, nach Einfluß und süßem Leben, auch noch Überreste von revolutionärer Gesinnungstreue bewahrt hatten. Stalin erkannte, daß nichts weiter notwendig war als ein Signal, dann würden sich seine aufgepöppelten Kreaturen wie ein Rudel von Wölfen auf die schwächlichen und daher unbefugten auf leitenden Posten sitzenden alten Sonderlinge stürzen.

Dieses Signal war die Ermordung Kirovs. Daß diese Ermordung auf Stalins Befehl erfolgte, liegt auf der Hand. In Büchern, die im Westen erschienen sind, wird genau analysiert, warum es für Stalin notwendig war, Kirov zu entfernen; sogar einige vorbeugende Maßnahmen Stalins gegen den energischen Leningrader Sekretär werden aufgezählt. Chrusčev führte auf dem XX. und XXII. Parteitag eine Reihe von Tatsachen an, die mit dem Mord in Verbindung standen; es war klar, daß er Stalin als den Schuldigen betrachtete.

Eine Ansicht, die völlig logisch ist. Stalin hatte von Jugend an mehr als einen Mord inszeniert. Später wurde auf seine Veranlassung ein vollkommen harmloser Mensch, der Leiter des Jüdischen Theaters, Michoels, getötet: Svetlana Allilujeva beschreibt, wie ihr Vater telephonisch diesen Auftrag erteilte. Neu ist auch nicht die Art, wie die Schuld an einem Mord dem Gegner in die Schuhe geschoben wurde. Noch Lenin empfahl, die nach dem „wunderschönen Plan“ in Polen verübten Hinrichtungen so zu inszenieren, daß der Verdacht auf die „Grünen“ fiel – genau so, wie später der Mord an Bandera durch einen Agenten des KGB dem westdeutschen Bundesnachrichtendienst (BND) angelastet

wurde. Es ist bekannt, daß Stalin seine Schuld sogar bei einem völlig eindeutigen Fall verbergen wollte: bei der Ermordung Trockijs.

Kurz, die Frage, wer Kirov getötet hat, hätte nicht einmal Anlaß zur Diskussion geben können. Die Besonderheit dieser Angelegenheit liegt darin, daß es sich hier nicht um ein einzelnes Verbrechen handelte, sondern um das Signal für die Massenvernichtung von Menschen, in erster Linie der Leningarde.

Die heutigen „Verwaltenden“ in der Sowjetunion wissen das ganz genau. Sie wissen es und ziehen ihre Schlüsse.

Als Resultat gelang es trotz aller Versprechungen Chrusčev nicht, die Nachforschungen über Kirovs Tod abzuschließen. Alte Bolschewiken, Mitglieder der vom ZK ernannten Kommission zur Aufklärung der Umstände von Kirovs Tod, erzählten in privaten Gesprächen, auf welche verbissenen Widerstand seitens des Parteiapparates und des KGB sie bei jedem Schritt stießen; wie behauptet wurde, daß Dokumente, die die Kommission anforderte, „verschwinden“ seien; wie Zeugen einfach nicht aufzutreiben waren. Durch diese Sabotage verbargen die Stalin-Leute nicht dessen Verbrechen, sondern den Faden, durch den, wenn man an ihm zog, ihre eigene Rolle in den Ereignissen der Jahre 1934–1938 ans Licht gekommen wäre.

Diese Rolle war ausschlaggebend. Es ist falsch, in der Ežovščina nur das Werk Stalins zu sehen und erst recht falsch, nur Ežov dafür verantwortlich zu machen.

Stalin erfüllte die Wünsche seiner Kreaturen, als er grünes Licht zur Vernichtung der Leningarde gab. Das war kein heroischer Feldzug. Man kann über die Opfer dieses Feldzuges – die Leninschen Berufsrevolutionäre noch so negativer Meinung sein; und als sie an der Macht waren, entwickelten sie in beträchtlichem Ausmaß jene Eigenschaften, die in den Skizzen zu Lenins Porträt beschrieben worden sind. Aber die Abrechnung mit ihnen war abscheulich.

Eine wohlausgeklügelte Methode wurde angewandt, durch welche gleichzeitig die physische und die moralische Vernichtung der Leningarde erreicht wurde. Zu diesem Zweck wurden die berüchtigten Moskau Prozesse durchgeführt: der erste gegen das „terroristische trockistisch-zinovjevistische Zentrum“ (im August 1936), der zweite gegen das „Antisowjetische trockistische Parallelzentrum“ (im Januar 1937), der dritte gegen den „Antisowjetischen rechtstrockistischen Block“ (im März 1938). Die Verurteilten Zinovjev, Kamenov, Rykov, Bucharin, Krestinskij, Pjatakow, Radek und andere Kampfgefährten

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

✓
PROMEMORIA

P 2 Eu^I

1980-06-02

ao/
80-06-02/✓

Den danska Sacharov-kommitténs rapport från samtal i
Berlin 4-6 maj 1980 med Isaac Abromovitj Miller om
Raoul Wallenberg

(1 bil)

./. Rubricerade rapport har tillställts departementet av
den svenska Raoul Wallenberg-föreningen.

Lars-Åke Nilsson

Sakharov-kommitéens rapport.

RAPPORT vedr. samtaler i BERLIN den 4/5, 5/5 og 6/5 1980.

ISAAC ABRAMOVICH MILLER, født 27/5 1926.

Faderen, Abraham Miller, blev skudt i 1937, som led i Stalinudrensningen rettet mod jøder. Han arbejdede i et import-export transportfirma og blev beskyldt for spionage.

Moderen har været i fængsel:

fra 1944 - 1950 for antisovjetisk propaganda
i Leningrad, Kristi

" 1953 - 1956 igen, hvor hun arbejdede før fængslingen
hos en kirurg og blev beskyldt for at
hjælpe lægerne i illegale forhold.

I 1957 blev hele familien, som upålidelige elementer udvist
til Arshbistan

MILLER fortæller, at han første gang mødte RAOUL WALLENBERG
i Petschera, en gennemgangslejr ca. 1.000 km nord for Leningrad.

Såvidt han huskede kom R.W. fra Lubjanka i Moskva. Ved mødet
i lejren, havde R.W. lige været i isolationscelle i 3 1/2 døgn
og var i en meget dårlig forfatning. Dette møde fandt sted tid-
ligt i 1947, februar/marts.

R.W. præsenterede sig som Raoul - det var sædvanligt mellem
fangerne at præsentere sig med fornavn.

M. blev derefter om vinteren sendt til lejr 501 i SALIHAR
der ligger på vejen til Port Arthur, hvor han traf R.W. igen og
de arbejdede i samme kolonne og boede i den samme barak - havde
"køjer" ved siden af hinanden. Lejrens leder hed Barabanov.

Han var her sammen med R.W. til 1950/1951 og M. kom først
afsted og blev sendt til Komsomolsk ved Amur-floden på grænsen
til Kina. Jeg forstod lejrens navn som Zermanovka.

Han traf R.W. tilfældigt igen i begyndelsen af 1953, hvor M.
arbejdede på en traktor ved bygningen af en olieledning, og
pludselig blev der råbt fra den anden side af graven "Isi", og
det var R.W.

De var i samme lejr, men i forskellige arbejdskolonner,
men M. havde lejlighed til at træffe R.W. nogle gange, sidste
gang den 29/8 1953, lige før han blev løsladt i h.t. rehabili-
teringsdekretet af 27/3 1953 underskrevet af Voroshilov.

Under samtalen nævnte M. også en lejr i Krasny Kamen og
årstallet 1951/52, men jeg er ikke klar over, om han dér også var
sammen med R.W.

M. fortalte om R.W. følgende:

De havde mange samtaler sammen. R.W. fortalte ham, at han
blev taget i Budapest sammen med 7 andre. Inden han - R.W. - kom

til Petschera, var han efter ankomsten til Moskva sammen med 3 andre vistnok sad de i Butirskaja-fængslet.

Her nævnte M. noget mærkeligt, at R.W. det første år i Moskva havde ret frie forhold og havde intervenseret for jøder.

Herpå reagerede både Ljubarskij og jeg ved at sige, hvorfor han så ikke var gået til den svenske ambassade, og M. indrømmede, at dette var mærkeligt, men på grund af den lange tid, der er gået, huskede han ikke helt nøjagtigt og kan have misforstået noget. Forholdene var ret frie i Butirskaja-fængslet og det kan være det R.W. mente. R.W. havde nævnt Sokolniki, hvor fængslet ligger.

Fra sine samtaler med R.W. fortæller M.:

Han var meget bekymret for sin mor og far og skrev utallige breve til udlandet, men fik aldrig svar, hvorover han protesterede til myndighederne i lejren.

Han hjalp M. meget, tog ham under sin beskyttelse, især mod de tyskere, der var i lejren, som behandlede M. dårligt, fordi han var jøde.

Han tegnede meget godt og arbejdede en tid i lejrens kulturafdeling med at tegne plakater - skrev meget smukke bogstaver. Han tegnede meget, på jorden, når de stod i køb efter maden, mest huse - store huse.

Da M. mødte ham så han dårligt ud og kunne være ca. 50 år, men øjnene var unge og han mente, at han dengang var 35-36 år.

Han talte gebrokkent, men ganske godt russisk, og godt jiddisch og tysk. M. selv taler ikke jiddisch.

Han fortalte, at han blev taget i Budapest for at blive beskyttet mod tyskerne.

Han havde et stort arv under det højre øre. M. mente, at dette var sket under forhør.

Han var en køn mand, mørkhåret, havde hår på brystet, meget energisk, middelstor.

Han fortalte om den svenske uniform (M. opfattede det, som om R.W. var blevet taget i den) og at denne havde en hue med temmelig lang frontstykke.

R.W. havde besvær med hjertet og led af svimmelhed. Han holdt af bakkenbarter og prøvede på, da håret blev skåret at få lov til at beholde lidt hår ved ørene.

R.W. var hjertensgod og hjalp, hvor han kunne - hadede tyskerne. Han var meget vellidt af alle andre fanger og fortalte dem lange romaner for at få tiden til at gå, som de alle lyttede til med begejstring, især om Sherlock Holmes.

Han kæmpede mod uretfærdighed og prøvede på at få dem, som ikke kunne arbejde ind i OP-gruppen (dem, som var fritaget for arbejde på grund af dårligt helbred).

I 1949 i Salihar ved OB floden (her blev også Krasnij Kamen nævnt) fik R.W. frost i føddene og fik amputeret en del af

hælen, den lille tå og vistnok også stortåen.

M. nævnte af Krasnij Kamen ligger på grænsen mellem Europa og Asien (?).

R.W. klagede meget ofte over ørepine. Han rådede M. altid at tygge maden meget grundigt, da den så gav mere næring.

R.W. var altid fyldt med godt humør og M. fortalte om mange ordsprog og udtalelser, bl.a.

den russiske lov er en søjle -man kan ikke springe over, men man kan omgå den.

M. fortalte, at der havde været en flugt fra Krasnij Kamen ledet af en tidligere oberst, hvor 150 fanger prøvede at flygte til Alaska - de fleste af disse døde. R.W. skulle have været med i flugten, men kunne ikke på grund af fødderne.

Et andet ordsprog, som R.W. brugte var:

Kolyma, Kolyma tsjudnaja planeta

12 meciarov zima, ostaljnoe leto

MILLER blev arresteret i 1964 i Budapest for fornærmelse af en overordnet. Vedkommende hed oberst Buharov, Alexej Ilitsch. Han var i 10' garderddivision.

MILLER fortalte, at han i BAKU i OVIR traf en JAN NEIMANN, som er udrejst enten til ISRAEL eller USA, som dengang i 1978 nævnte R.W. og at denne vistnok er i live og bliver eftersøgt af de svenske myndigheder.

DET SKAL FORSØGES AT KOMME I KONTAKT MED JAN NEIMANN.

M. nævnte, at han, da han skulle løslades, fik et brev med fra R.W., som han syede ind i sit tøj. Han huskede at brevet var adresseret til MOSKVA, og blev meget forarget på spørgsmålet om han havde læst brevet - han plejer ikke at læse andre folks breve.

Desværre fik han ikke brevet ud, da han ved løsladelsen fik ordre til at tage alt tøj af, som derefter blev brændt.

Miller nævnte ligeledes, at han i ROM havde mødt en politisk fange, der havde siddet i 23 år, som var rejst ud vistnok til NEW YORK med sin datter og barnebarn/børn. Afrejsen fandt sted den 29/2 1979 - må være 1980, da der er ikke 29 dage i 1979.

DETTE BURDE OGSÅ UNDERSØGES.

iiiiiiiiiiiiiiii

Der er mange detaljer om M.'s skæbne, som er af mindre interesse for R.W.'s Høring og tager for lang tid at skrive. M. har også givet en masse detaljer om livet i lejren og forholdene dér. Han omtalte også udførligt transporten fra den ene lejr til den anden - en strækning af 11.000 km, der varede 3 1/2 mdr.

Jeg har gjort det så godt jeg kunne. M. hoppede meget fra en ting til en anden - men har lovet at sende en udførlig rapport snarest, bilagt et kort, hvor lejrene er indtegnet.

7.5.1980

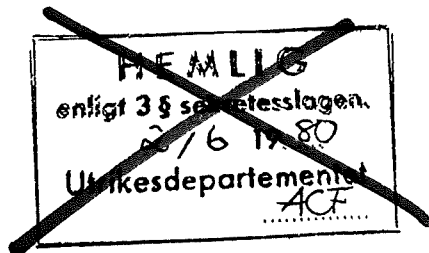
UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

✓
PROMEMORIA

P 2 Eu^I

1980-06-02

[Handwritten signature]

FÖRTROLIG

Samtal med fru Nina Lagergren

Ex t:

Leifland
Eckerberg
Berg Pol I
Gullers

amb Moskva onumr
amb Washington,
onumr
amb Tel Aviv,
onumr

exp 800602
/ACF

Vid telefonsamtal den 2 juni med fru Nina Lagergren har jag informerat om utfallet av utrikesminister Ullstens besök i Moskva den 30 maj i vad avser Raoul Wallenberg-ärendet.

Fru Lagergren tackade för den lämnade informationen samt uttryckte ett starkt önskemål om att den svenska regeringen skulle fortsätta sina ansträngningar att bringa klarhet om Raoul Wallenbergs öde. Jag bekräftade självfallet att ansträngningarna skulle fortsätta.

[Handwritten signature]

Lars-Åke Nilsson

UTRIKESDEPARTEMENTET
 Utrikesministerns kansli
 Handläggare: kr Nilsson/ACF

1980-06-02

Dnr 3460	Avd Grupp NAM P 2 Eu ^I
-------------	--------------------------------------

Maud Hansén
 Hospitalsgatan 15
 440 30 MARSTRAND

Raoul Wallenberg
 (2 bil)

Bästa Maud Hansén,

Tack för Ert brev till utrikesdepartementet, inför utrikesminister Ullstens Moskva-resa, om Raoul Wallenberg. Som Ni förmodligen redan erfarit via massmedia krävde Ullsten vid sitt samtal den 30 maj med utrikesminister Gromyko ett sovjetiskt klargörande av vad som hänt Raoul Wallenberg.

I det omedelbara sovjetiska svaret fanns tyvärr inget som tyder på framsteg i detta tragiska ärende.

./1-2 Jag återsänder härmed de fotografier och den katalog som Ni bifogat Ert brev.

Med vänlig hälsning

Lars-Ake Nilsson
 Kansliråd

Ifylles av postexp

Avskickat till

☐ av kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☒ vanlig post

Avskickad datum

Sign

800602

ACF

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utrikesministerns kansli

Handläggare: kr Nilsson/ACF

1980-06-02

Dnr 3460	Avd Grupp Mål P 2 Eu ^I
-------------	--------------------------------------

Maud Hansén
 Hospitalsgatan 15
 440 30 MARSTRAND

Raoul Wallenberg
 (2 bil)

Bästa Maud Hansén,

Tack för Ert brev till utrikesdepartementet, inför utrikesminister Ullstens Moskva-resa, om Raoul Wallenberg. Som Ni förmodligen redan erfarit via massmedia krävde Ullsten vid sitt samtal den 30 maj med utrikesminister Gromyko ett sovjetiskt klargörande av vad som hänt Raoul Wallenberg.

I det omedelbara sovjetiska svaret fanns tyvärr inget som tyder på framsteg i detta tragiska ärende.

./1-2 Jag återsänder härmed de fotografier och den katalog som Ni bifogat Ert brev.

Med vänlig hälsning

Lars-Ake Nilsson
 Kansliråd

Ifyllas av postexp

AVSÄKT MÅL ☒ sv. kurir ☐ utl. kurir ☐ luftpost ☒ vanlig post	Avskickad datum 800602	Sign AGF
---	---------------------------	-------------

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1980-06-02	3463	P 2	En i

P Löfgren
Nordlinds väg 89 A
217 48 MALMÖ

Wallenberg - Agapov

R18966/S. J. J.

Bäste P Löfgren,

Tack för Ert brev inför mitt besök i Moskva. Som framgått av svenska massmedia kräyde jag vid mitt samtal den 30 maj med utrikesminister Gromyko ett klarläggande av Raoul Wallenbergs öde samt rätt för familjen Agapov att återförenas i Sverige. Tyvärr fanns det i de sovjetiska svaren ingenting som tyder på snara framsteg i dessa båda tragiska ärenden.

Jag kan emellertid försäkra Er om att den svenska regeringen kommer att fortsätta driva dem med all kraft.

Med vänlig hälsning

Ola Ullsten

Ifylles av postexp

Avsönt med

☐ sv kurir

☐ ull kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

80-06-06

Sign

SURFACING

43 Britain Street, Toronto, Ontario, Canada. M5A 1R7 (416) 364-5176

May 21st, 1980.

[Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
Atg: besv 1980-06-03

INK UTRIKESDEP		
Dnr. 226...1.3.62: A		
1980-06-13		
Avn	Qr	MAJ
P	2	En I

Ms. Olla Ullsten
Swedish Foreign Minister
16121
S103 23
Stockholm 16, Sweden

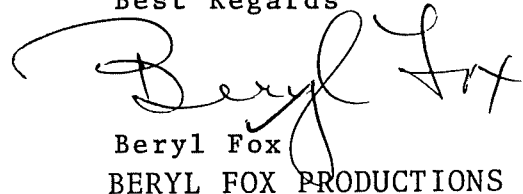
Dear Ms. Ullsten:

I was recently informed that the conference that was to be held in Sweden for Raoul Wallenberg was cancelled.

As I am very interested in this cause, I would appreciate your advising if there is any action which I could take to help you in re-organizing this committee.

Thank you for your attention to this matter.

Best Regards

Beryl Fox
BERYL FOX PRODUCTIONS

/yc

EXP. 800603 Dm
1450 RF
P 2 EU^I

OV

P_{in}

CABINET STOCKHOLM 80-06-03

SVENSK LOS ANGELES

✓
111 FOER MALMSTROEM FRAAN PRESSRUMMET OERUP RE BESOEK AV JACOB
BRONSTEIN NOVEMBER -80. I SAMBAND MED WALLENBERG-SYMPOSIUM.
PR6

PUNKT 6 I ERT TEL SOM VIDAREBEFORDRATS TILL DEPARTEMENTET
VIA AMBASSADEN WASHINGTON.

VID SAMTAL MED SVERIGES TELEVISION FRAMKOM FOELJANDE FRAAGOR:

- SKALL FILMERNAS ANVAENDAS TILL TV-FIL ELLER ANNAN FILM?
- OENSKAR DE AEVEN TA DEL AV SR:S DOKUMENTAERA OCH DRAMATISKA
PRODUKTION I WALLENBERG-AERENDET?

CABINET

CABINET STOCKHOLM KL 14.45

PRESSRUMMET A OERUP

PR 6

UTRIKESDEPARTEMENTET
 Utrikesministern
 Handläggare: kr Nilsson/ACF

1980-06-03

Dar 3471	Avd Grupp M1 P 2 Eu ^I
-------------	-------------------------------------

Fil Lic Olof G Tandberg
 Kungl Vetenskapsakademien
 104 05 STOCKHOLM

Wallenberg-ärendet

Broder,

Tack för Ditt brev den 25 maj - inför mitt besök i Moskva - om Raoul Wallenberg. Som Du redan erfarit via massmedia tog jag i allvarliga ordalag upp Wallenberg-ärendet med Gromyko. Tyvärr blev svaret även denna gång en hänvisning till 1957 års besked.

Den svenska regeringen kommer givetvis att fortsätta att kräva klarhet om Raoul Wallenberg. Alla vägar bör prövas. Det är inte minst mot den bakgrunden som jag vill uttrycka min uppskattning av Ditt initiativ att ta upp frågan med Akademia Nauk.

Med vänlig hälsning

Ola Ullsten

Ifylles av postexp

Avskickat med ☐ av kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☒ vanlig post	Avskickad datum 800613	Sign ACF
---	---------------------------	-------------

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

3 June, 1980

Dnr	Änd Grupp	MM
421	P 2	Eu ^I

Ms. Beryl Fox
Surfacing
43 Britain Street
TORONTO, Ontario M5A 1R7
Canada

Wallenberg-ärendet

Dear Ms. Fox,

Referring to your letter of May 21, 1980 I have the honour to inform you that the decision to postpone the hearings on Raoul Wallenberg was taken by the Raoul Wallenberg Association due to the Labour Market situation in Sweden. New hearings are tentatively planned for November this year. I would suggest that you keep in touch with the Raoul Wallenberg Association in Stockholm, Box 16076, S-103 22 Stockholm.

Needless to say the mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to disclose facts concerning Raoul Wallenberg's fate is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

Yours sincerely,

Lars-Åke Nilsson
Executive Assistant

Ifylles av postexp

Avsändare	Avsändnings datum	Sign
☐ sv karir ☐ utl karir ☒ luftpost ☐ vanlig post	800603	ACF

UTRIKESDEPARTEMENTET
 Utrikesministerns kansli
 Handläggare: kr Nilsson/ACF

3 June, 1980

Par	Avd Grupp NAL
552	P 2 Eu ^I

Ex ink + avg t:

Leifland
 Eckerberg
 Berg Pol I
 amb Washington onumr
 amb Moskva onumr
 gk San Francisco onumr
 gk Los Angeles onumr

exp 800603/ACF

Mr. J. Anthony Kline
 State of California Governor's
 Office
 SACRAMENTO, CA. 95814
 U.S.A.

Wallenberg-ärendet

Dear Mr. Kline,

Thank you for your letter of 14 May 1980 to Foreign Minister Ola Ullsten informing him of the public statement recently issued by Governor Edmund G. Brown concerning Raoul Wallenberg. It is of the greatest importance that a body of international opinion is formed to further the cause of Raoul Wallenberg.

On his visit to Moscow on 30 May, Foreign Minister Ullsten once again called upon the Soviet authorities to elucidate the circumstances surrounding the disappearance of Raoul Wallenberg. Unfortunately, the Soviet reply gave no indication that any progress had been made in this tragic affair.

I would, however, assure you that the Swedish Government will continue to make forceful demands for a disclosure of the facts concerning Raoul Wallenberg's fate. The support of international opinion is vital to our Government's efforts in this context.

Yours sincerely,

Lars-Ake Nilsson
 Executive Assistant

Ifylles av postexp

Avskickad	Avskickad datum	Sign
☐ av kurir ☐ uti kurir ☒ luftpost ☐ vanlig post	800603	ACF

Anders Österlund
hru Svengs
81-06-03
A. Group
press

ORIGINAL TELEGRAM
 (KOPIOR ENL. ANT.)
 INKOM UD

4 JUN 80 06 18

DNR	1121A	121
P	2	Eu I

(R)

TE
10590D UDSTH 3

SVENSK LOS ANGELES 1980-06-03

CABINET STOCKHOLM

121. FOER PRESSRUMMET, CERUP, FRAAN KALKSTROEM RE VALLENBERG-ÅB). FILM. PR 6.

MATERIALET SKALL ANVAENDAS FOER DOKUMENTAERFILM ATT VISAS I FOERENING AR OCH PAA TV. BLIR DEN TILLRAECKLIGT BRA, KANSKE OCKSAA FOER BIOGRAF PUBLIKEEEEE DISTRIBUTION.

BRONSTEIN ERDAST INTRESSERAD DOKUMENTAERA, EJ DRAMATISKA SR/TV PRODUKTIONER. DAERFOER BEGAERAN OM TIDSAUTENTISKT MATERIAL FRAAN SF-JOURNALERNA 1944 ELLER TIDIGARE, T EX OM KOLLONTAY, PER ALBIN HANSSON, UNDEN, OSV.

TUNBERG

TE
10590D UDSTH 3
SVENSK LSA

....
ABOVE SENT VIA ITT JUN 03 1980 1940 FROM SVENSK LSA

SVERIGES AMBASSAD

BONN

1980-06-03

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex b t;

Kanslirådet L-Å Nilsson

Fru Nina Lagergren
F Justitierådet I Gärde-Widemar

Utrikesdepartementet

[exp 800609 /ACF

165

INKOM UD		
1980-06- - 5		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	E. I

Ang Wallenberg-ärendet
(1 bil)

Broder,

./. 2

Härmed får jag överlämna ett ex av tidskriften
"der Heimkehrer". På sid 8 finner Du en "efter-
lysning" av Raoul Wallenberg.

Di kungör

John

John Wingstrand

CHM

Postadress
53 Bonn

Gatuadress
Allianzplatz, Haus 1
An der Heussallee 2-10

Telefon
21 00 61 - 8

Telegram
Svensk Bonn

Telexnr.
886667

15 maj 1980

Schwedischer Hilferuf an die ehemaligen Kriegsgefangenen in der Sowjetunion

Der schwedische Staatsangehörige Raoul Wallenberg war während des Krieges Botschaftssekretär bei der schwedischen Botschaft in Budapest. Im Januar 1945 wurde Budapest von sowjetischen Truppen besetzt. Wallenberg bemühte sich nunmehr im Rahmen seiner amtlichen Aufgaben, schwedische Staatsangehörige vor Übergriffen sowjetischer Soldaten zu schützen, und versuchte, mit dem Befehlshaber der sowjetischen Truppen Verbindung aufzunehmen.

Hierbei wurde er am 17. Januar 1945 zusammen mit seinem Kraftwagenfahrer Wilmos Langfelder von sowjetischen Soldaten festgenommen. Seitdem sind beide verschollen. Bereits am Tage vor der Festnahme hatte das sowjetische Außenministerium der schwedischen Botschaft in Moskau mitgeteilt, sowjetische Truppen hätten Wallenberg in ihre Obhut genommen.

Im Februar 1945 erhielt Wallenbergs Mutter von der sowjetischen Botschafterin, Frau Alexandra Kollontaj, die Nachricht, ihr Sohn befände sich wohlbehalten in der Sowjetunion. Im Widerspruch zu diesen Erklärungen sämtlicher sowjetischer Dienststellen erhielt die schwedische Regierung auf eine Anfrage am 18. August 1947 von dem stellvertretenden sowjetischen Außenminister Andrei Wyslinkin die Antwort, Wallenberg befände sich nicht in der Sowjetunion und sei den örtlichen Behörden auch nicht bekannt. Es sei nur anzunehmen, daß Wallenberg bei den Kämpfen um Budapest ums Leben gekommen sei.

Daraufhin überreichte die schwedische Regierung der Sowjetunion Beweisunterlagen dafür, daß Wallenberg in dem Gefängnis in Moskau eingesperrt habe und erhielt als Antwort von Gromyko eine Erklärung des Chefs der Krankenabteilung des Lublanka-Gefängnisses in Moskau, A. L. Smoltsow, Wallenberg sei am 17. Juli 1947 plötzlich in der Zelle verstorben. Gromyko teilte der schwedischen Regierung ferner mit, Wallenbergs Verhaftung beruhe auf der kriminellen Tätigkeit des früheren Ministers und Stalinfreundes Abakumows, der später zum Tode verurteilt und hingerichtet worden sei.

Die schwedische Regierung übergab der Sowjetunion daraufhin Beweisunterlagen, daß Wallenberg nach 1947 noch gelebt, im Gefängnis der Stadt Wladimir und im Btyrk-Gefängnis in Moskau gesehen worden sei. Schweden verlangte eine amtliche Untersuchung dieses Falles. Die sowjetische Regierung begnügte sich mit der lapidaren Antwort, Wallenberg sei im Jahre 1947 gestorben.

Aufgrund weiteren Beweismaterials bat der schwedische Ministerpräsident im vergangenen Jahr den sowjetischen Regierungschef erneut um eine amtliche Untersuchung. Kossygin antwortete kalt und ab-

weisend: „Wallenberg ist im Jahre 1947 verstorben, es gäbe nichts hinzuzufügen.“

Zu dieser Antwort Kossygin's erklärte der schwedische Ministerpräsident, er sei überzeugt, daß man noch weit von der Wahrheit

Raoul Wallenberg

über Wallenbergs Verschwinden entfernt sei. Die schwedische Regierung werde ihre Anstrengungen fortsetzen, diese Wahrheit an den Tag zu bringen und bäte um alle Hilfe.

Ein Schreiben mit der Bitte um Mithilfe ging auch an den Verband der Heimkehrer. Erbeten wird die Beantwortung folgender Fragen:

● Wer hat während seiner Gefangenschaft in der Sowjetunion den schwedischen Diplomaten oder seinen Kraftwagenfahrer gesehen oder etwas über sie gehört?

● Wer war in der Lublanka, Lefortowskaya, Butyrskaya oder Wladimir in Haft? — Wann? — Wie lange?

● Sind Personen bekannt, die in den vorstehend genannten Orten in Gefangenschaft waren?

● Sind die Namen von Angehörigen des Wachpersonals oder des medizinischen Pflegepersonals der Gefängnisse oder Lager an den genannten Orten bekannt?

Mitteilungen werden an die Hauptgeschäftsstelle des Verbandes zur Weiterleitung an die zuständige schwedische Stelle erbeten.

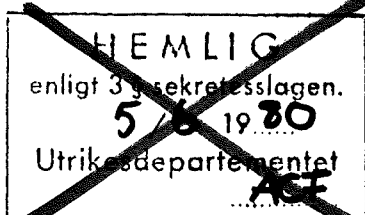
SVERIGES GENERALKONSULAT

1980-06-02

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:

amb Moskva onumr
amb Washington onumr
amb Tel Aviv onumr

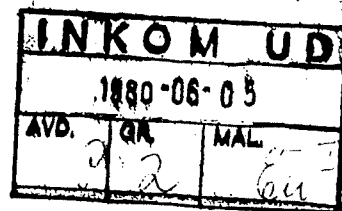
exp 800605
/ACF

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

UTRIKESDEPARTEMENTET

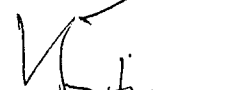
Wallenberg-ärendet

Broder,

Som Du bad mig om har jag varit i kontakt med Alexander Ginzburg. Denne har som väntat förklarat att han inte har något nytt att bidra med vad gäller Raoul Wallenberg. Han har hänvisat till samtal han tidigare haft med Lena Kaplan, ordförande i den amerikanska Wallenbergkommittén då han för henne förklarat att han inte visste något av värde i just detta ärende men delat med sig av sina kunskaper i fråga om det sovjetiska fängelsesystemet. Då Ginzburgs engelska inte är särskilt bra har samtalen förts genom hans tolk Ludmilla Thorne, chef för det s.k. Freedom House här i New York. Jag hade överenskommit med Ginzburg om ett något längre samtal för en vecka sedan då Ludmilla Thorne skulle fungerat som tolk och vid vilket han för mig skulle ha i stort sett upprepat vad han redan meddelat Wallenbergkommittén. I sista stund lämnade han genom Ludmilla Thorne återbud då han befann sig i Washington och skulle återkomma med förslag om sammanträffande vid en senare tidpunkt.

Om jag får några nya uppgifter när detta möte eventuellt äger rum skall jag givetvis rapportera.

Din hilsning

Bengt Friedman

UTRIKESDEPARTMENTET
 Utrikesministerns kansli
 Handläggare: kr Nilsson/ACF

Dnr	Avt Grupp MÅ
1980-06-05 25	P 2 Eu ^I

ex ink + avg t:

Generalkonsuln Tunberg

LOS ANGELES

U. n.

Leifland
 Eckerberg
 Berg Pol I
 amb Washington onumr
 amb Moskva onumr
 amb Tel Aviv onumr
 amb Wien onumr
 gk San Francis-
 co, onumr

Wallenberg-ärendet

hbr Tunberg - Nilsson 1980-05-20
 (1 bil)

exp 800605
 /ACF

Broder,

./. Närslutet finner Du statsminister Fälldins svar på den skrivelse till honom från Rabbi Cooper i amerikanska Simon Wiesenthal Center, som Du insänt med ovan citerade handbrev. Jag vore följaktligen tacksam om Du på lämpligt sätt till Cooper ville vidarebefordra statsministerns svar.

Lars-Ake Nilsson

Ifyllas av postexp

Avskickat till

☒ sv karir ☐ utl karir ☐ luftpost ☐ vanlig post

Avskickad datum Sign

1980-06-04

UTRIKESDEPARTEMENTET
 Utrikesministerns kansli
 Handläggare: kr Nilsson/ACF

Var	Avt Grupp M1
P	2 Eu ^I

ex t:

exp 800605/ACF
 Leifland amb Moskva onumr
 Eckerberg amb Tel Aviv onumr
 Berg Pol I amb Wien onumr
 amb Washington onumr gk San Francisco onumr

Översändes med hbr Nilsson - Tunberg,
 gk Los Angeles 1980-06-05

Rabbi Abraham Cooper
 Simon Wiesenthal Center för
 Holocaust Studies
 9760 West Pico Boulevard
 LOS ANGELES, Calif. 90035
 USA

Dear Rabbi Cooper,

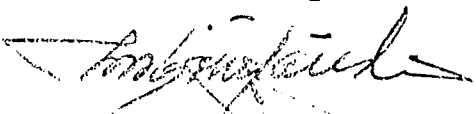
Thank you for your letter concerning Raoul Wallenberg which I have read with the greatest interest. The body of international opinion which has emerged for the furtherance of Raoul Wallenberg's cause is of vital importance.

When Sweden's Minister för Foreign Affairs, Mr Ola Ullsten visited Moscow on May 30th, he had talks with the Soviet Foreign Minister during which he made earnest and resolute demands that the facts in the Wallenberg case be disclosed.

Unfortunately, the Soviet reply gave no indication of any progress having been made in this tragic affair.

I can assure you that the Swedish Government will continue to take every opportunity to persuade the Soviet leaders to shed light on the fate of Raoul Wallenberg. May I express to you my sincere appreciation of the support organizations such as yours afford us in our endeavours in this matter.

Yours sincerely,

 Thorbjörn Fälldin
 Prime Minister of Sweden

Ifylles av postexp

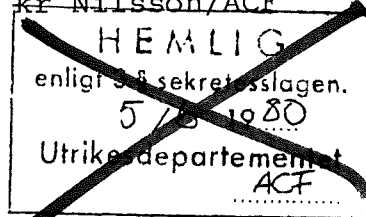
Avskickat med

☐ av kurir ☐ uti kurir ☐ luftpost ☐ vanlig post

Avskickad datum Sign

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli

Handläggare: kr Nilsson/ACF

FÖRTROLIGT

1980-06-05

Dnr	Avd Grupp Mål
107	P 2 Eu ^I

Ambassadrådet Bergquist

WASHINGTON

U. n.

Wallenberg-ärendet

hbr Bergquist - Nilsson 1980-05-27

(1 bil)

./. Som framgår av bilaga har jag låtit Göran Lundström göra svenska av den ryskspråkiga text från Ivan Vasilev som Du insände med ovan citerade handbrev. En genomläsning av den svenska texten, och av Lundströms interpretation, ger väl Dig samma intryck som jag fått - att Vasilev är en stolle.

Ikke desto mindre vore det av interesse om han på nytt hör av sig till Er, och ifall Ni då kunde få fram vad som ligger bakom hans brev.

Lars-Ake Nilsson

Ifylles av postexp				Avskick datum		Sign
☒ av kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post	6/680		2

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

L-Å Nilsson

Åtgärd: (se regler på blankettkopior)

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol

UHD

Middelst Jyrd

Åtgärd - WSK 1980-06-06

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF Åtg:

[Redacted] Tel Aviv 80-06-09

f delg v g se avg ch

D

2

Eu

11

SVENSK TEL AVIV 1980-06-06

CABINET STOCKHOLM

FOER L-AA NILSSON RE WALLENBERGAERENDET.

1. MED ANLEDNING AV DITT HBR 1980-05-28 TOG VI IGAAR AATER TELEFONKONTAKT MED JANIK NEUMAN I DIMONA. DENNE TALAR RYSKA SAMT RUDIMENTAER JIDDISCH OCH DITO HEBREISKA. JAG HAR DAERFOER FAATT FRAMFOERA MINA FRAAGOR OCH ERHAALLIT SVAREN VIA EN AV VAARA LOKALANSTAELLDA, VARFOER VISS RESERVATION MAASTE GOERAS FOER MISSFOERSTAAND 'ALONG THE LINE'. I ALLT VAESENTLIGT TROR JAG MIG DOCK HA UPPFATTAT NEUMAN RAETT.

NEUMAN SAEGER ATT HAN OCH ISAAC ABROMOVITJ MILLER, SOM VAR ETT AAR YNGRE, BODDE I SAMMA HUS I BAKU FRAAN BARNDOMEN TILL NAAGRA AAR IN PAA 1950-TALET. DE HADE GENOM GRANNSKAPET SETTS VID OLIKA TILLFAELLEN, MEN EJ VARIT NAERMARE VAENNER. OMKRING 1952 HADE NEUMAN FLYTTAT FRAAN BAKU OCH DAERMED TAPPAT KONTAKTEN MED MILLER. DE HADE DOCK, VID ETT BESOEK NEUMAN GJORT I BAKU FOER 5-6 AAR SEDAN, AATER SETTS PAA GATAN. DETTA VAR SISTA GAANGEN NEUMAN SAAG MILLER.

PAA SAERSKILD FRAAGA SVARADE NEUMAN, ATT HAN OCH MILLER ALDRIG VARIT TILLSAMMANS PAA EMIGRATIONSKONTORET I BAKU. NEUMAN HADE DAA OCH DAA LYSSNAT PAA VOICE OF AMERICA I SOVJETUNIONEN, MEN HAN HADE ALDRIG PAA DENNA STATION HOERT TALAS OM RAOUL WALLENBERG. NAMNET SADE HONOM AEN IDAG INGENTING.

2. MITT INTRYCK, LAAT VARA MED NOEDVAENDIGHET YTUGHT, AV NEUMAN AER ATT HAN VERKAR TROVAERDIG. DESSUTOM HAR HAN KNAPPAST INTRESSE

LIC O:2042 20.000x6 1979-08 (10.000x6 på bärbara)

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:					
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 2 -		<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> </table>			

AV ATT KOMMA MED PAAHITTADE HISTORIER I DENNA SAK. HAN HAR VID BAADA SAMTALEN PRESENTERAT SAMMA BERAETTEELSE. DET FOERHAALLANDET ATT HAN VID NAERMARE UTFRAAGNING TILLAGT UPPGIFTEN ATT HAN SENAST SAAG MILLER FOER 5-6 AAR SEDAN, SYNES MIG KUNNA HA EN NATURLIG FOERKLARING. PAA SAMTLIGA FRAAGOR OM WALLENBERG HAR NEUMAN UPPVISAT TOTAL OCH OEVERTYGANDE OVETSKAP.

WILKENS

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Bitr Kabs LÅ NILSSON Polch Pol 4 UHD RÄTIS	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) 80-06-09 CC U		
	0	2	6u 17

SVENSK WASHINGTON 1980 06 06

CABINET STOCKHOLM

FOER L AA NILSSON UTRIKESMIN KANSLI FRAN BERGQUIST ANG
WALLENBERGSAKEN.

BLEV IDAG UPPRINGD AV DEN FOERUT OMNAENMNDE VIKTOR BALASHOV,
DENNE FOERKLARADE SIG VISSERLIGEN HA SUTTIT 10 AAR I FAENGELSE
OCH HOERT TALAS OM W SOM BLIVIT NAAGOT AV EN LEGEND. MEN B HAR
INTE TRAEFFAT NAAGON SOM HAN BEDEOMDE SOM PAALITLIG SOM SAGT SIG
HA MOETT W. B BETONADE ATT HAN DELS VORE AV EN YNGRE GENERATION,
DELS ATT DET AER I HUVUDSAK VID FOERFLYTTNING MELLAN FAENGELSER
SOM MAN KAN MOETA ANDRA FAANGAR, VILKET BALASHOV INTE VARIT MED
OM. B UTLOVADE EMELLERTID ATT FOER SIN DEL FRAAGA NYUTKOMNA F D
FAANGAR FRAAN SOVJET OCH AATERKOMMA OM HAN DAA HADE NAAGOT ATT
SAEGA OM W.

WACHTMEISTER

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

AAA

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol

UHD

L-Å Nilsson

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Washington 80-06-12

SVENSK WASHINGTON 1980 06 09

CABINET STOCKHOLM

FOER L AA NILSSON UTRIKESMIN KANSLI FRAAN BERGQUIST ANG WALLENBERGSAKEN. VAART ENCLAIR 869.

LIC O-2042 20.000x6 1979-08 (10.000x6 på bärbar)

P R I M O. JAG UPPSOEKTES IDAG AV RABBIN COOPER FRAAN LA - JAEMFROER VAART OVANCIT. COOPERS AERENDET VAR ATT INFOR- MERAOSS OM VAD DET OMNAEMNDA CENTER OFOR HOLOCAUST STUDIES FOER I VAART AERENDE. COOPER INFORMERADE VAD DE GJORT FOER ATT HJAEPLA HELMUT SCHMIDT FAA EN FOERLAENGNING AV KRIGSFOERBRYTAR- STATUTERNA FOERRA AARET OCH SINA NAERA KONTAKTER MED WIESENTHAL. COOPERS EGENTLIGA AERENDE SYNTES DELS VARA ATT UPPRAETTA KONTAKT MED AMBASSADEN - HAN HAR JU REDAN TALAT MED GK LA OCH PROFESSOR VON DARDEL - DELS ATT FOERSAEKRA SIG OM ATT VI GJORDE ALLT FOER ATT FAA KLARHET. JAG SVARADE ATT VI GJORDE ALLT VI KUNDE, ATT VI SJAELVFALLET SAAG AERENDET SOM UR DIPLOMATISK SYNVINKEL ETT "ESSENTIALLY BILATERAL ISSUE" MELLAN SOVJET OCH SVERIGE MEN ATT VI GIVETVIS VORE TACKSAMMA FOER ALL HAJAELP VI I DET FOERFLUTNA FAATT OCH FAAR FRAAN ANDRA LAENDER, JUDISKA ORGA- NISATIONER ETC. COOPER FOERKLARADE OCKSAA ATT HAN VARIT I KONTAKT MED FOERBUNDSREPUBLICENS REGERING FOER ATT TYDLIGEN FAA DENNA ATT TA UPP SAKEN VID SCHMIDTS KOMMANDE MOSKVABESOEK. VISS TVEKAN RAADDE EMELLERTID PAA TYSK SIDA OM SAA MORE LAEMPLIGT. COOPER MEDDELADE OCKSAA RAKT UT ATT AVSIKTERNA MED DENNA TYSKA KONTAKT VORE ATT RESA FRAAGAN OM UTVAEXLING.

S E C U N D O. COOPER AATERKOM TILL DEN MED TUNBERG I

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:				
Kopio till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopio) - 2 -	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>			

LA DISKUTERADE FRAAGAN OM MAN INTE KUNDE PAARAEKNA NAAGON
 FORM AV FINANSIELLT STOED FOER DEN DOKUMENTAERFILM (STOCKHOLMS-
 DELEN) SOM MAN AVSER GOERA OM SYMPOSIET I HOEST. JAG LOVADE
 VIDAREBEFORDRA FRAAGAN.

WACHTMEISTER

Kab. sek.

ORIGINAL TELEGRAM
(KODIR ENL. ANT.)
KOM UD

9 JUN 80 11 58

87A 610
P 2 EW

10590B UDSTH S
28249 SVENSK G

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:
Fru Nina Lagergren
F justitierådet I Gärde-Widemar
exp 800610/ACF

SVENSK LONDON 1980-06-09

CABINET STOCKHOLM

610. FOER L-AA. NILSSON. RE WALLENBERG-AERENDET.

'OBSERVER' HADE I GAAR FOELJANDE NOTIS ANGAAENDE
INSAMLANDE AV INFORMATIONER OM WALLENBERGS OEDE:

CITAT

ALL EMIGRANTS FROM THE SOVIET UNION, WHO WERE POLITICAL
PRISONERS AT ANY TIME SINCE 1947, ARE BEING ASKED FOR
INFORMATION ABOUT THE FATE OF THE SWEDISH DIPLOMAT RAOUL
WALLENBERG, WHO WAS ARRESTED BY THE RUSSIANS IN BUDAPEST
IN 1945, WRITES LAJOS LEDERER.

THE REQUEST COMES FROM THE RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION,
WHICH IN CO-OPERATION WITH THE INTERNATIONAL SAKHAROV
COMMITTEE HAS LAUNCHED A CAMPAIGN FOR THE RELEASE OF THE
DIPLOMAT OR FOR PROOF THAT HE IS DEAD.

WALLENBERG, WHO SAVED TENS OF THOUSANDS OF JEWS FROM THE
NAZI GAS CHAMBERS LATE IN THE WAR, DISAPPEARED AFTER HIS
ARREST BUT THE SWEDISH GOVERNMENT SAYS IT HAS EVIDENCE HE
IS ALIVE IN A SIBERIAN CAMP.

FORMER SOVIET PRISONERS ARE BEING ASKED TO WRITE TO THE
INTERNATIONAL SAKHAROV COMMITTEE AT POSTBOX 1035, COPEN-
HAGEN, IF THEY HEARD OF WALLENBERG AT ANY TIME IN RUSSIA,
IF THEY WERE HELD IN LUBIANKA, LEFORTOVSKAYA, BUTYRSKAYA
OR VLADIMIR PRISONS OR IF THEY KNOW OF ANYONE, WHO HAS
BEEN IN ANY OF THESE JAILS.

A SPECIAL REQUEST HAS ALSO BEEN SENT TO THE OBSERVER BY
WALLENBERG'S SISTER, MRS. NINA LAGERGREN, ASKING FOR
APPEALS FOR HER BROTHER'S RELEASE TO BE SENT TO THE
SOVIET AUTHORITIES.
SLUTCITAT

LIND

Ink. 9/6

80-06:09

INK. UTRIKES DEP.	
D.N:o 225/5862	
1980-06-1809	
Avd. 1	Avd. 2

Herr Utrikesminister!

Jag anser att det bör komma till er kännedom att hanläggaren vid UD Rönqvist inte ansåg sig ha tid att ta emot undertecknad kvällen den 6 juni 1980. Ärendet gällde bl.a. Moul Wallenbergs frigivning.

Vidare tycks det inte intressera Sveriges utrikesminister att jag sedan två år brevväxlar med Menachem Begin och givit honom lösningen på frågan om fred i Mellersta Östern. Men som sagt herr utrikesministern svarar ju inte i telefon. Vad gör man då?

Lidingö den 6 juni 1980

Irma Åström

Irma Åström

fil.lic.

Adr. Grenstigen 5, 181 33 Lidingö tel. 7650540

Avsändningsort
Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-09

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk TEL AVIV

Text

Wilkens från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

En fråga man onekligen ställer sig efter genomläsning av Ditt ovan citerade chiffer är om Miller överhuvudtaget, som han påstår, hållits fängslad åren 1946-53. Neuman säger ju att han och Miller bodde i samma hus i Baku från barndomen ända in på 1950-talet.

Tacksam om Du kan få ett än mer precist besked från Neuman vad avser efterkrigsåren.

Cabinet

ex ink + avg t:

Leifland

Eckerberg

Berg Pol I

Lundvik amb Moskva

Bergquist amb Washington

Wingstrand amb Bonn

Jerneck/Wik gk Berlin

med kurir

exp 800609/ACF

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol

UHD

LÅ NILSSON

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

t svensk Bonn samt svensk

Washington 1980-06-13

ex t: f justitierådet Ingrid

Gärde-Widemar 1980-06-13 tillhanda

P

2

Eu⁵

ENSK BONN 1980-06-10

CABINET STOCKHOLM

ANG RAOUL WALLENBERG-AERENDET. FOER L-AA NILSSON, POL, FRAAN WINGSTRAND.

P R I M O . JAG SAMMANTRAEFFADE 7 JUNI I MUENCHEN MED LEV YUDOVICH OCH DENNES HUSTRU FOER ATT DISKUTERA DEN FORTSATTI HANDLAEGGNINGEN AV WALLENBERG-AERENDET. MAKARNA TORDE VARA CA 55 AAR GAMLA. DE GJORDE ETT VEDERHAEFTIGT OCH INTELLIGENT INTRYCK. DE EMIGRERADE FRAAN SOVJET FOER TRE AAR SEDAN. BAADA AER NUMERA VERKSAMMA SOM LAERARE VID AMERIKANSKA ARMENS SOVJET-INSTITUT I GARMISCH-PARTENKIRCHEN.

S E C U N D O . YUDOVICH ANSAAG ATT RAOUL WALLENBERGS FAMILJ FOERSLAGSVIS BORDE FOERETA NEDAN NAEMNDA AATGAERDER INNAN, REPETERAR INNAN, DE UPPSKJUTNA WALLENBERG-FOERHOEREN INLEDS I STOCKHOLM. EN TIDSPLAN BORDE DESSUTOM UTARBETAS ANGIVANDE NAER VARJE ENSKILD AATGAERD BORDE FOERETAS. HEARINGEN SKULLE DAEREFTER FAA BLI 'KLIMAXEN'. SVENSKA MYNDIGHETER BORDE, SAAVITT MOEJLIGT, ICKE ALLS MEDVERKA. ALLMAENT GAELLDE DESSUTOM ATT AGERA PAA SAADANT SAETT, ATT DEN FORTSATTI EFTERFORSKNINGEN EJ RISKERADE ATT AV MOSKVA AASAETAS BETECKNINGEN 'ANTISOVJETISK VERKSAMHET'.

I DEN AATGAERDSKATALOG SOM YUDOVICH FOERESLOG - MEN SOM HAN BETECKNADE SAASOM INGALUNDA UTTOEMMANDE, EFTERSOM HAN INNAN VAART SAMTAL EJ NAERMARE KUNNAT INFORMERAS OM VAD JAG VILLE DISKUTERA - HAR SAEKERT FLERA AATGAERDER REDAN PROEVATS. JAG HAR DOCK ICKE KUNNAT FASTSTAELLA I VAD MAAN SAA SKETT. I VISSA FALL KANSKE SKAEL

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 2. -

LIKVAEL FOERELIGGER ATT PROEVA AATGAERDERNA PAA NYTT.

YUDOVICH'S AATGAERDSKATALOG HADE FOELJANDE INNEHAALL:

1. FAMILJEN BOER BEGAERA ATT FAA KOPIA AV WALLENBERGS DOEDS-CERTIFIKAT. ENLIGT SOVJETISK LAG SKALL DYLIKA CERTIFIKAT UTFAERDAS VID ALLA DOEDSFALL. DENNA LAG GAELLDE AEVEN 1947. ALLA DOEDSFALL I SOVJETUNIONEN FINNS ALLTSAA REGISTRERADE. DAERFOER KAN SOVJETISKA UTTALANDET DEN 6 FEBRUARI 1957 '' ATT MAN ICKE LYCKATS FINNA NAAGRA SOM HELST ANDRA ... DOKUMENT ...'' AEN SMOLTSOVS HANDSKRIVNA RAPPORT OCH SENARE ANTECKNING OM FOERETAGEN KREMERING KNAPPAST VARA KORREKT. EN ORSAK TILL DEN SOVJETISKA OVILLIGHETEN ATT LAEMNA YTTERLIGARE INFORMATIONER KUNDE EVENTUELLT VARA ATT ADMINISTRATIVA MISSTAG PAA SIN TID BEGAATTS OCH ATT DEN ANSVARIGE TJAENSTEMANNEN ALLTJAEMT SATT KVAR PAA SAMMA POST OCH VILLE SKYDDA SIG. DEN MYNDIGHET FAMILJEN BORDE VAENDA SIG TILL AER SOVJETISKA INRIKESMINISTERIET. INRIKESMINISTERIET AER HOEGSTA ANSVARIGA MYNDIGHET FOER ARKIVERINGEN AV SOVJETISKA DOEDSCERTIFIKAT. OLIKA GRADER AV SEKRETESSBELAEGGNING ROERANDE DYLIKA CERTIFIKAT FOEREKOMMER DOCK, SAAVAEL HELT SOM DELVIS. FAMILJEN BOER ICKE UTESLUTA ATT DEN DAERFOER I SISTA HAND KANSKE FAAR ETT FOERFALSKAT CERTIFIKAT.

2. I DEN MAAN DET KAN FASTSTAELLAS ATT VISS SVENSK UTFOERSEL FRAAN FOERETAG, I VILKA FAMILJEN WALLENBERG HAR AEGARINTRESSEN GAAR TILL SOVJETISKA INRIKESMINISTERIET BOER FAMILJEN AEVEN OEVERVAEGA EN FRAMSTAELLNING TILL INRIKESMINISTERN PERSONLIGEN. DETTA SKULLE FOERSLAGSVIS KUNNA TILLGAA SAA ATT DEN SVENSKA EXPORTOEREN BEGAER ATT FAA AVLAEGGA ETT HOEVLIGHETSBESEOK HOS INRIKESMINISTERN I SAMBAND MED VISS VARULEVERANS. VID HOEVLIGHETSBESEOKETS SLUT SKULLE ''FAMILJENS REPRESENTANT'' KUNNA SAEGA UNGEFAER FOELJANDE: ''NAER JAG AENDAA AER HAER, SKULLE JAG TILL SIST I KORTHET VILJA

Kopia till:

Kabs
Btr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

- 3 -

TA UPP EN ANNAN FRAAGA, NAEMLIGEN ...'' ETT DYLIKT FOERFARINGS-
SAETT SKULLE UTGOERA EN HUMANITAER DEMARCHE AV ENSKILD PERSON
OCH KUNDE ICKE GAERNA BETECKNAS SAASOM FOEROLAEMPANDE GENTEMOT
MINISTERN OCH DAERFOER ICKE SKADA DET SVENSKA FOERETAGETS EXPORT.
GIVETVIS FICK INTET YPPAS I FOERVAEG TILL SOVJETISKA MYNDIG-
HETER.

3. EN YTTERLIGARE MOEJLIGHET KUNDE VARA ATT FAMILJEN BEGAERDE ATT
FAA NAERMARE INFORMATIONER OM PROCESSEN MOT FOERUTVARANDE
MINISTERN FOER STATSSAEKERHETEN I SOVJETUNIONEN ABAKUMOV. ENAER
ABAKUMOV'S ''BROTTLIGA VERKSAMHET'' SAERSKILT ABEROPADES I DET
SOVJETISKA SVARET DEN 6 FEBRUARI 1957 SYNES DET FULLT MOTIVERAT
ATT FAMILJEN FAAR VETA OM AEVEN WALLENBERG-AERENDET BEROERDES
I NAEMNDA PROCESS. YUDOVICH ERINRADE I SAMMANHANGET OM ATT
SOVJETS HOEGSTA DOMSTOL UNDER AAREN 1956-1962 FOERETOG EN OM-
PROEVNING AV ALLA POLITISKA FALL UNDER STALIN-TIDEN. FAMILJEN
SKULLE DAERFOER OCKSAA KUNNA FRAAGA DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA
I VAD MAAN AEVEN WALLENBERG-AERENDET PAA SIN TID GRANSKADES I
EFTERHAND.

4. WALLENBERGS FAMILJ BORDE DESSUTOM RIKTA FRAMSTAELLNINGAR VIA
SAMIZDAT TILL SOVJETISKA ALLMAENHETEN OM INFORMATIONER, OAVSETT
OM SAA GJORTS TIDIGARE ELLER ICKE. DAERVID BORDE SAEGAS ATT
FAMILJEN AER BEREDD ATT ''ERSAETTA UPPGIFTSLAEMNARNAS EVENTUELLA
KOSTNADER'', DAEREST INFORMATIONERNA BEDOEMS VAERDEFULLA. JAG
VILL TILLAEGGA ATT MAKARNA YUDOVICH DOCK FOERST VAR GANSKA OENIGA
ROERANDE ERSATTNINGSASPEKTEN, MEN ATT DE SLUTLIGEN ENADES OM DET
LAEMPLIGA DAERI.

5. FAMILJEN BORDE AEVEN VAENDA SIG TILL ''ILLEGALA RELIGIOESA
GRUPPER'' I SOVJET MED BEGAERAN OM INFORMATIONER. REPRESEN-
TANTER FOER DESSA HADE JU OFTA TILLBRINGAT AARATAL I SOVJETISKA

Kopia till:

Kabs
Bitr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

- 4 -

LAEGER OCH KUNDE DAERFOER HA VAERDEFULLA INFORMATIONER.
LAEMPLIGAST KUNDE DESSA KONTAKTAS VIA RADIOSAENDNINGAR FRAAN
VAEST.

6. FAMILJEN BORDE AANYO INFOERA MEDDELANDEN I OLIKA JUDISKA
RYSK-SPRAAKIGA EMIGRANTTIDSKRIFTER, SAASOM ''VAART HEMLAND''
I ISRAEL, ''RYSKT TAENKANDE'' I PARIS, ''NYA RYSKA VAERLDEN''
I NEW YORK, AEVEN OM SAA GJORTS FLERA GAANGER TIDIGARE.

7. FAMILJEN BORDE VIDARE OEVERVAEGA ATT SOEKA KOMMA I FOER-
BINDELSE MED SACHAROV. DENNA SKULLE I SAA FALL GOERA ALLT I SIN
FOERMAAGA, OCH HAN HADE ALLTJAEMT, TROTS SIN ''FOERVISNING'' TILL
GORKI, MAANGA KANALER. FRAAGAN VAR NAERMAST HUR SACHAROV KUNDE
KONTAKTAS. YUDOVICH FOERESTAELLDE SIG ATT DAEREST EXEMPELVIS
NOBELKOMMITTEN BEGAERDE ATT FAA SAENDA EN REPRESENTANT TILL
HONOM FOER ETT SAMTAL I VISST ANGIVET A N N A T AERENDE SAA
SKULLE DET BLI SVAART FOER SOVJETISKA MYNDIGHETER ATT VAEGRA TILL-
MOETESGAA FRAMSTAELLNINGEN. REPRESENTANTEN FOER NOBELKOMMITTEN
KUNDE I SAA FALL PASSA PAA ATT TA UPP WALLENBERG-AERENDET MED
SACHAROV.

8. FAMILJEN BORDE SLUTLIGEN OCKSAA TA KONTAKT MED FRU SACHAROVA
SVAERSON JEFREM YANKELEVICH, SOM F.N. BEFINNER SIG I BOSTON.
SOM BEKANT AER AEVEN DENNE EMIGRANT. YANKELEVICH KUNDE SAEKERT
LAEMNA MAANGA GODA RAAD, ANSAAG YUDOVICH.

T E R T I O . VAD SLUTLIGEN BETRAEFFAR FOERTECKNING OEVER PER-
SONALEN I LJUBLJANSKAJA-FAENGELSET SADE YUDOVICH ATT HAN ENBART
KAENDE FLERA FOERHHOERSLEDARE, MEN ATT INGA AV DESSA HAFT MED
WALLENBERG ATT GOERA. DE ANDRA PERSONER SOM EVENTUELLT KUNDE
VETA NAAGOT, HADE YUDOVICH ALDRIG HAFT NAERMARE KONTAKT MED.
YUDOVICH TILLADE ATT SAMTLIGA FOERHOERSLEDARE TILLHOERDE KGB.

Q U A R T O . YUDOVICH SADE SIG HA SVAART TRO ATT WALLENBERG

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Kabs
Bitr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

- 5 -

FORTFARANDE KUNDE VARA I LIVET. HANS FYSISKA OCH PSYKISKA KONSTITUTION MAASTE I SAA FALL VARA LAANGT STARKARE AEN GENOMSNITTETS. MEN OM HAN LIKVAEL FORTFARANDE VAR VID LIV TRODDE YUDOVICH ICKE ATT DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA SKULLE ELIMINERA HONOM TILL FOELJD AV ANTINGEN DE FOERNYADE EFTERFORSKNINGARNA ELLER DEN PLANERADE WALLENGERB-HEARINGEN. 'SKULLE MAN HA LAATIT HONOM LEVA SAA LAENGE, KOMME MAN SAEKERT EJ ATT UNDANROEJA HONOM NU.'

Q U I N T O . YUDOVICH SADE SLUTLIGEN ATT HAN GAERNA STOD TILL BEREDSKAP FOER YTTERLIGARE SAMTAL, OM VI SAA OENSKADE.

Shubert

BACKLUND

UTRIKESDEPARTEMENTET

BM

Ärende:

Kopia till:

Kabs L-Å Nilsson
Bitr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
hbr Nilsson - Wingstrand, amb
Bonn 1980-06-12

P

2

En I

SVENSK BONN 1980-06-11

CABINET STOCKHOLM

FOER L-AA NILSSON FRAAN WINGSTRAND ANG RAOUL WALLENBERG.

TACKSAM ATT OM MOEJLIGT FAA EN AV EDER FOERETAGEN OFFICIELL
OEVERSAETTNING TILL ENGELSKA ELLER TYSKA AV SOVJETS MEMORANDUM
6 FEBRUARI 1957 I WALLENBERG-AERENDET. JAG KAN VISSERLIGEN LAETT
SJAELV FOERETA EN OEVERSAETTNING, MEN VILL SAENDA YUDOVICH EN
OFFICIELL TEXT, SOM TIDIGARE BEGAGNATS AV EDER.

BACKLUND

SVERIGES GENERALKONSULAT
LOS ANGELES

1980-06-02

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
Ätg: hbr Nilsson - Tunberg, gk Los
Angeles 1980-06-11

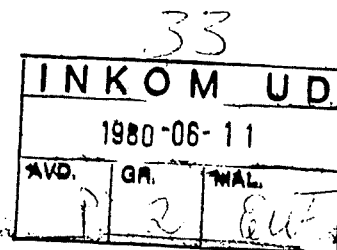
ex t:

Eckerberg
Berg Pol I

exp 800611
/ACF

Dep.sekr. Lars-Åke Nilsson
Utrikesdepartementet

R W-ärendet

tel 115 GK 1980-05-20
tel 110 U 1980-05-29
tel 119 GK 1980-05-29

Broder,

Utan att gå för djupt in i saken i denna form vill jag ändå meddela att jag från säker källa erfarit att det västeuropeiska land som man riktar begäran ordna utväxling är Västtyskland. Vilket kanske kunde följas upp i Bonn.

Din Lijon

Olle

Olle Tunberg

BLg

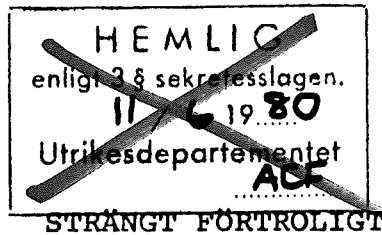
UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

Dnr	1980-06-11	Avd Grupp	RM1
		P	2 Eu ^I

ex t:

Eckerberg
Berg Pol I

exp 800611
/ACF

Generalkonsuln Tunberg

LOS ANGELES

Wallenberg-ärendet

hbr Tunberg - Nilsson 1980-06-02

Broder,

Tack för Ditt ovan citerade handbrev. Den privata Raoul Wallenberg-föreningen i Stockholm har under hand informerat oss om de sonderingar man gjort i Förbundsrepubliken i syfte att få till stånd en utväxling.

Såvitt jag förstår, har dock inga som helst framsteg gjorts härvidlag.

Lars-Åke Nilsson

Ifyllas av postexp

Avskickat med	☒ av kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post	Avskickad datum	Sign
					12/6 80	[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Kabs L-Å Nilsson
Bitr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
[REDACTED] Tel Aviv samt
svensk San Francisco 1980-06-13

P

2

En I

SVENSK TEL AVIV 1980-06-12-

CABINET STOCKHOLM

FOER L-AA NILSSON FRAAN WILKENS RE WALLENBERGAERENDET.
ECH 79.

KNAPPT HADE JAG AVSLUTAT SISTA PENNDRAGET I ETT HAND-
BREV TILL DIG NAER TELEXAPPARATEN KNATTRADE UT DITT
MEDDELANDE. EFTERSOM DET BRAADSKAR, FOELJER HAER TEXTEN TILL
MITT BREV:

" SOM VI Vael TIDIGARE KONSTATERT FINNS DET ANLEDNING
ATT TA LAZAR BERGERS UTSAGOR INTE MED EN NYPA UTAN SNARARE
EN SKOPA SALT. DESSUTOM AER HAN EN PERSON SOM AER MER AEN VAN-
LIGT SVAAR ATT KOMMUNICERA MED - HANS BERAETTELSE HAENGER
INTE SAMMAN, HANS SVADA AER ENORM OCH HAN TALAR EGENTLIGEN INGET
ANNAT SPRAAK AEN RYSKA BEGRIPLIGT, VILKET JAG TYVAERR INTE BE-
HAERSKAR.

NAAVAEL, MED HJAE LP AV EN POLSK- OCH JIDDISCHTALANDE LOKAL-
ANSTAELLD SOEKTE VI IDAG TELEFONUTFRAAGA BERGER OM WILLY
ANDERSSON. NAAGRA BESKED AV VAERDE FICK VI INTE. BERGER SVAM-
LADE MYCKET OM OLIKA SVENSKAR, MEN KUNDE INTE GE NAAGRA NAMN
ELLER ANDRA KARAKTERISTIKA. HAN VAR DOCK BEREDD KOMMA MED NAMN
OCH DETALJER VID SENARE TILLFAELLE.

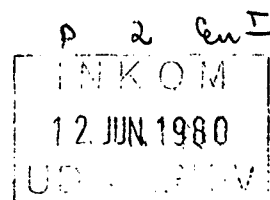
MITT INTRYCK AER, ATT DET AER MENINGSLOEST ATT AEGNA YTTER-
LIGARE TID AAT LAZAR BERGER. OM DEPARTEMENTET ANSER DET

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:					
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 2 -		<table border="1"> <tr> <td data-bbox="1189 347 1292 470"></td> <td data-bbox="1292 347 1404 470"></td> <td data-bbox="1404 347 1492 470"></td> </tr> </table>			

MYCKET ANGELÄGET SKALL JAG DOCK SOEKA ANORDNA YTTERLIGARE
 UTFRAAGNING, VILKEN I SAA FALL FAAR SKE MED HJAEHP AV RYSK
 TOLK. EN RESA FOER TOLKEN OCH MIG TILL BERGERS BOSTAD I HAIFA,
 10 MIL HAERIFRAAN, BLIR NOG OCKSAA NOEDVAENDIG."

OERN

SWEDISH CONSULATE-GENERAL

Handwritten: Linné
W. 17-2

Handwritten: 88-06-13

Överlämnas av generalkonsulatet i
New York till UD:s Pol I
för kännedom.

New York 1980-06-02

Handwritten: f. B.

SWEDISH CONSULATE GENERAL
825 3rd AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10022

JEWISH EDUCATION ASSOCIATION
OF METROPOLITAN NEW JERSEY
1 HENDERSON DRIVE
WEST CALDWELL, N. J. 07006

DEAR SIR:

WE THE UNDEPSIGNED PETITION THE USSR AUTHORITIES TO FREE RAOUL
WALLENBERG FROM INPRISONMENT OR SIBERIAN EXILE. RAOUL WALLENBERG WAS
INSTRUMENTAL IN SAVING THOUSANDS OF INNOCENT HUMAN BEINGS DURING THE HOLOCAUST
OF WORLD WAR 11, AND HAS MISTAKENLY AND UNJUSTLY BEEN DETAINED BY RUSSIAN
AUTHORITIES FOR THE PAST 35 YEARS.

NAME

ADDRESS

ZIP CODE

Morgan Schit	9 Cedar Rd. Livingston N.J.	07081
Julius Schit	1077 Montross St. N.J.	
Amalie Schit	9 Cedar Rd. Livingston N.J.	
Anna Schit	40 Cedar Rd. Livingston N.J.	
Ruth Perceley	6 Squire Hill Rd, No. Caldwell, N.J.	07006
Fran Doman	4 Dork. Terrace Livingston N.J.	
Alice Diamond	4 Dork. Terrace Livingston N.J.	07006
Lisa R. Deing	4 Dork. Terrace Livingston N.J.	07006
St. Deing	4 Dork. Terrace Livingston N.J.	07006
Bernard Steeling	16 Cypress Avenue Verona N.J.	07084
Stanley Steeling	16 Cypress Avenue Verona N.J.	07084
Isabel Z. Bandrol	5 Cedar St. Paterson N.J.	07651
Paul P. Bandrol	5 Cedar St. Paterson N.J.	07651
Lotte Flammer	23, Pitney Str. W. Orange N.J.	07005
Adela Schuman	12 2nd St. W. Orange	
Cecelia Nerskovitz	Hillsdale, N.J.	07205
Simon Singer	Livingston N.J.	
Ray Hensper	Madison, N.J.	07940

SWEDISH CONSULATE GENERAL
825 3rd AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10022

DEAR SIR:

WE THE UNDEPSIGNED PETITION THE USSR AUTHORITIES TO FREE RAOUL
WALLENBERG FROM INPRISONMENT OR SIBERIAN EXILE. RAOUL WALLENBERG WAS
INSTRUMENTAL IN SAVING THOUSANDS OF INNOCENT HUMAN BEINGS DURING THE HOLOCAUST
OF WORLD WAR 11, AND HAS MISTAKENLY AND UNJUSTLY BEEN DETAINED BY RUSSIAN
AUTHORITIES FOR THE PAST 35 YEARS.

NAME	ADDRESS	ZIP CODE
Howard Webb	95 W. Cedar St. Springfield	07081
Dorothy Weingarten	45 Birch Drive Union Plains, N.J.	07950
Gary Weingarten	45 Birch Drive Union Plains, N.J.	07950
Annie R. Newman	Bruce Circle Short Hills, NJ	07084
Michael Newman	12 Bruce Circle Short Hills, NJ	
John O'Connell		
Roscoe L. Ruff	14 Bramble Ave.	
Zelda, Liebman	19 W. Lincoln St. S. Caldwell	
Arthur Marion	59 Woodland Ave	W. Orange NJ 07052
Harold Barkand	1-26 32nd St.	Fair Lawn, NJ 07410
Barbara Barkand	1-26 32nd St.	Fair Lawn NJ
Wm. Steinberg	276 Hoboken St. Union NJ	07083
Marta Goe	31 Buckingham Dr. W.D.	NJ 07052
North Star	276 Hoboken St. Union NJ	
Esther Gildengoff	70 Lawrence Dr. Short Hills NJ	
Daniel Gildengoff	70 Lawrence Dr. Short Hills NJ	
Stanley Gildengoff	106 Cedar Lane Teaneck NJ	07664
Norman Goe	183 Young Ave. Cedar Grove, NJ	

DEAR SIR:

NAME	ADDRESS	ZIP CODE
Kelley King	1043 Coolidge Rd	Stirling NJ 07081
Adrian Williams	112 Livingston Rd	Plainfield NJ 07061
John King	2 Elm Pk	Clark NJ 07066
Spencer White	431 Livingston Rd	Linda NJ 07066

Avsändningsort

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-12

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk BONN

Text

Wingstrand från L-Å Nilsson re Wallenberg-
ärendet.

Kurirsänder till Dig en inofficiell engelskspråkig
översättning av 1957 års vitbok om Raoul Wallenberg.
Den aktuella texten återfinns på sidan 56 i denna
lunta.

Cabinet

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende		Datum	
Wallenberg-ärendet		1980-06-12	
Avd	Grupp	Mål	
P	2	Eu ^I	

Adress

Svensk MOSKVA

M Y C K E T B R A A D S K A N D E

Text

Från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

PRIMO:

Journalisten Per Wendel, Expressen, kontaktade på onsdagen departementet i syfte att ställa frågor kring vad som förevarit beträffande utväxlingspropån Stig Bergling - Raoul Wallenberg. Hans Blix tog samtalet med Wendel, och höll sig strikt till under secundo återgivna Sprachregelung.

Denna har vi delgivit Gottfarb, som inte avser att i sina kommentarer gå utöver texten. Vi återkommer en clair med Expressens artiklar på torsdagen.

Eventuella pressfrågor till Er får hänvisas till Stockholm.

SECUNDO:

Sprachregelung har följande lydelse:

Cit - I september 1979...

....

....

.... skulle ha förekommit. - Slutcit

Cabinet

ex t:

Leifland

Blix

Eckerberg

Lonaeus, Press

Gullers

Pierre, Press

Berg Pol I

Elmér Pol I

1980-06-12

Utväxling Raoul Wallenberg - Stig Bergling

I september 1979 lät Stig Bergling via sin dåvarande försvarsadvokat, Ragnar Gottfarb, till den svenska regeringen framföra att han önskade bli utväxlad till Sovjetunionen mot att Raoul Wallenberg fick återvända till Sverige. En sondering gjordes i Moskva i syfte att utröna den sovjetiska inställningen.

Från sovjetisk sida visades emellertid inget intresse för saken.

Detta är allt som förekommit i ärendet. Det är sålunda helt missvisande att tala om att svensk-sovjetiska förhandlingar om en utväxling skulle ha förekommit.

Ärende Wallenberg-ärendet	Datum 1980-06-12		
	Avd P	Grupp 2	Mål Eu I

Adress

Svensk TEL AVIV

Text

Wilkens från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet. Mitt handbrev 1980-05-12 till Dig återopas.

Enär jag erfarit att Grestad förmodligen inom den närmaste veckan på nytt kommer att träffa Brawer, vore det värdefullt ifall Du dessförinnan hunnit fråga Berger om Anderson.

Självfallet har jag förståelse, om Du har svårigheter få kontakt med Berger.

Cabinet

ex t:

Eckerberg

Berg Pol I

Bergquist från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

PRIMO:

Under hand har jag vid ett par tillfällen genom Raoul Wallenberg-föreningen i Stockholm hört talas om planerna på att förmå Förbundsrepublikens regering att driva frågan om en utväxling Gilläume mot Wallenberg. Det har emellertid aldrig framkommit något som kunde tydas som om man på ansvarigt tyskt håll skulle vara intresserad att på allvar diskutera saken.

SECUNDO:

Som Du vet söker vi utåt hålla isär den svenska regeringens respektive den privata Wallenberg-föreningens agerande till förmån för Raoul Wallenberg. På så sätt tror vi oss bäst gagna saken. Denna inställning torde delas av exempelvis Nina Lagergren, Ingrid Gärde-Widema och Per Anger. Det har väl däremot funnits tecken på att Guy von Dardel har en avvikande inställning.

Nog skulle det utgöra ett avsteg från tidigare knäsatte principer, om den svenska regeringen gav finansiellt stöd åt en film avsedd för ett privat symposium? Behovet av denna film kan möjligen också ifrågasättas. BBC:s utmärkta dokumentär om Raoul Wallenberg premiärvisades så sent som i mars 1980.

Mig förefaller det mest naturligt att Cooper genom Raoul Wallenberg-föreningen i Stockholm söker privata finansiärer för sin film.

Med föregående rader hoppas jag att Du skall ha tillräckligt underlag för att svara Cooper. I annat fall få Du återkomma, och frågan om bidrag till filmen måste då bli föremål för en mer formell prövning.

Cabinet

ex t:
Eckerberg
Berg Pol I

Avsändningsort

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-12

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk WASHINGTON

Text

Bergquist från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

Nedan texten till ett telegram som jag just tillställt
ambassaden i Moskva :

Cit - Journalisten Per Wendel, Expressen.....

...
...
...
...
...

... skulle ha förekommit. - Slutcit

Cabinet

12/ 1405
16-80 P

72 Eu^I
(P₂)

CABINET STOCKHOLM 1980-06-12

y SVENSK BONN 306✓
x SVENSK LONDON 479✓
x SVENSK MOSKVA 284✓
x SVENSK PARIS 386✓
X SVENSK WASHINGTON 532✓
X SWEDELEG NEW YORK 767✓
x SVENSK HELSINGFORS 239✓
x SVENSK KOEPENHAMN 210✓
x SVENSK OSLO 217✓
x SVENSK REYKJAVIK 87✓
x SVENSK BERN 199✓
y SVENSK BRYSSEL 157✓
x SVENSK HAAG 164✓
x GK LOS ANGELES ~~126~~ 120✓
x SVENSK MEXICO 276✓
GK NEW YORK 400✓
x SVENSK OTTAWA 193✓
y SVENSK ROM 387✓
x SVENSK WIEN 254✓

MYCKET BRAADSKANDE

FRAAN PRESSBYRAAN. RE WALLENBERG-FALLET.

PRIMO

UNDER RUBRIKEN ''BERGLING VILLE SJÆLV: BYT MEJ MOT WALLENBERG''
PUBLICERAR EXPRESSEN IDAG NEDANSTAAENDE ARTIKEL. FOERSTASIDES-
RUBRIKEN LYDER ''REGERINGENS PLAN: BYT WALLENBERG MOT STOR-
SPIONEN''.

CIT

SPIOEN STIG BERGLING SKULLE UTVAEXLAS MOT RAOUL WALLENBERG.

EXPRESSENS UPPGIFT BEKRAEFTAS I DAG AV FOERRE UTRIKESMINISTERN
HANS BLIX

- VI SYSSLAR INTE MED MAENNISKOHANDEL. DET HAR VARIT DE SVENSKA REGERINGARNAS LINJE SEDAN 1945.

MEN I SEPTEMBER FOERRA AARET TOG REGERINGEN KONTAKT MED RYSSARNA OCH FRAMFOERDE FOERSLAGET ATT STIG BERGLING SKULLE UTVAEXLAS MOT RAOUL WALLENBERG.

SKADA

DAA VAR STIG BERGLING INTE ENS AATALAD FOER SPIONERI. OM RYSSARNA SVARAT JA PAA REGERINGENS FOERSLAG SKULLE SPIONUTREDNINGEN AVBRYTAS. DAA SKULLE DET ALDRIG BLI NAAGON RAETTEGAANG MOT STIG BERGLING. DAA SKULLE DET ALDRIG BLI KARTLAGT VILKA FOERSVARSHEMligheter HAN SAALT TILL RYSSARNA.

NATURLIGTVIS SKULLE DET VARA EN STOR SKADA FOER DET SVENSKA FOER-SVARET. MEN FOER REGERINGEN SKULLE DET VARA EN STOR PR-FRAMGAANG ATT LYCKAS FAA HEM RAOUL WALLENBERG.

FOERRE UTRIKESMINISTERN HANS BLIX VILL BARA LAEMNA EN BEKRAEFTANDE KOMMENTAR TILL EXPRESSEN:

- I SEPTEMBER 1979 LAET STIG BERGLING VIA SIN DAAVARANDE FOER-SVARARE , ADVOKAT RAGNAR GOTTFARB, TILL DEN SVENSKA REGERINGEN FRAMFOERA ATT HAN OENSKADE BLI UTVAEXLAD TILL SOVJETUNIONEN MOT ATT RAOUL WALLENBERG FICK AATERVAENDA TILL SVERIGE.

- EN SONDERINGH HAEROM GJORDES, MEN INGET INTRESSE FOER SAKEN VISADES FRAAN SOVJETISK SIDA.

INNEBAER DETTA ATT REGERINGEN TROR ATT RAOUL WALLENBERG FORT-FARANDE AER I LIVET?

VAAR ARBETSHYPOTES AER ALLTID ATT RAOUL WALLENBERG LEVER, SAEGER HANS BLIX.

KUNDE REGERINGEN TAENKA SIG ATT LAEMNA UT STIG BERGLING INNAN HAN ENS VAR AATALAD FOER SPIONERI?

- 2 -

- DET BLEV AKRIDG AKTUELLT MED NAAGON UTVAEXLING, SAEGER HANS BLIX, SOM INTE VILL KOMMENTERA HUR REGERINGEN TAENKT SIG ATT UTVAEXLINGEN SKULLE GAA TILL OM RYSSARNA SVARAT JA.

ADVOKAT RAGNAR GOTTFARB:

- STIG BERGLING UNDRADE OM INTE RYSSARNA KUNDE VARA INTRESSERADE ATT 'TA HEM' HONOM OCH LAEMNA UT WALLENBERG I STAELLET.

- JAG VAR KRITISK TILL FOERSLAGET, MEN TROTS DET FOERKLARADE JAG FOER REG
EEEE

- JAG VAR KRITISK TILL FOERSLAGET, MEN TROTS DET FOERKLARADE JAG FOER REGERINGEN ATT BERGLING VAR VILLIG ATT STAELLA SIG TILL FOERFOGANDE OCH BLI UTLAEMNAD TILL SOVJET. JAG TYCKTE DET VAR MIN SKYLDIGHET ATT FOERMEDLA BUDSKAPET. REGERINGEN VAR INTRESSERAD.

- OMKRING TRE VECKOR SENARE FICK JAG VETA ATT RYSSARNA INTE HOERT AV SIG MED NAAGOT SVAR TILL DEN SVENSKA REGERINGEN.

- JAG TYCKER ATT BAADE JAG OCH REGERINGEN HANDLAT PRECIS SOM VI BORDE GOERA. VI SA ATT DET SKULLE VARA EN ENORM FRAMGAANG OM VI KUNDE LYCKAS FAA HEM WALLENBERG I UTRYKTE MOT SLOEN BERGLING

DET VAR STIG BERGLING SJAELV SOM AVSLOEJADE UTVAEXLINGSPLANEN
NAER JUSTITIEOMBUDSMANNEN ANDERS WIGELIUS FOER ETT PAR VECKOR
SEDAN BESOEKTE HONOM I KUMLABUNKERN.

JO HAR AENNU INTE AGERAT MED ANLEDNING AV DE UPPGIFTER SOM
KOMMIT FRAM.

MEN STIG BERGLINGS NUVARANDE FOERSVARARE ADVOKAT OLOF ARVIDSON, AER
AER MYCKET KRITISK.

- STIG BERGLING BLEV DOEMD REDAN INNAN AAKLAGAREN ENS BESLUTAT
AATALA HONOM. DET SAAG REGERINGEN TILL NAER DEN ACCEPTERADE
ADVOKAT GOTTFARBS ERBJUDANDE OM UTVAEXLING. REGERINGEN BROET
MOT GRUNDLAGEN GENOM ATT FOEREGRIPA DEN DOEMANDE MAKTENS STAELL-
NINGSTAGANDE I SPIONRAETTEGAANGEN, SAEGER OLOF ARVIDSON.

- OCKSAA BERGLINGS DAAVARANDE FOERSVARARE HADE DOEMT SIN KLIENT
GENOM ATT MEDVERKA I DET HAER UTVAEXLINGSFOERFARANDET.

RESNING

- DAERFOER MAASTE HOEGSTA DOMSTOLEN NU BEVILJA STIG BERGLING
RESNING I MAALET. HAN MAASTE FAA EN NY RAETTEGAAN.

STIG BERGLING BLEV AV STOCKHOLMSTINGSRAETT DOEMD TILL LIVSTIDS
FAENGELSE FOER SPIONERI. HAN ANSES VARA DEN STOERSTE SPION VI NAA-
GONSIN HAFT I SVERIGE. EXPERTER UPPSKATTAR ATT HAN ORSAKAT FOER-
SVARET EN SKADA PAA MINST 50 MILJARDER KRONOR.

RAOUL WALLENBERG SKICKADES 1944 PAA UPPDRAG AV SVENSKA
REGERINGEN TILL BUDAPEST FOER ATT RAEDDA SAA MAANGA JUDAR SOM
MOEJLIGT UN DAN NAZISTERNAS UTROTNINGSLAEGER.

HANS INSATS VAR ENORM. WALLENBERG UPPSKATTAS HA RAEDDAT LIVET
PAA UPP EMOT 100 000 UNGERSKA JUDAR.

DEN 16 JANUARI 1945 BLEV RAOUL WALLENBERG 'OMHAENDERTAGEN' AV
RYSKA MILITAERMYNDIGHETER I BUDAPEST. HANS OEDE EFTER DET AER
OKAENT.

VITTNEN

DEN RYSKA REGERINGEN FOERKLARADE 1957 ATT RAOUL WALLENBERG AVLIDIT
I ETT MOSKVAFAENGELSE I JULI 1947. DET AER ETT BESKED SOM BLAND
ANNAT DEN SVENSKA REGERINGEN ALDRIG ACCEPTERAT. MAANGA RYSKA
LAEGERFAANGAR HAR TRAETT FRAM OCH FOERKLARAT ATT DE SUTTIT I
FAENGELSE TILLSAMMANS MED WALLENBERG SAA SENT SOM UNDER MITTEN
AV 70-TALET.

SLUTCIT

SECUNDO

MED ANLEDNING AV EXPRESSEN-ARTIKELN HAR PRESSBYRAAN LAEMNAT
FOELJANDE SVAR PAA PRESSFRAAGOR:

''I SEPTEMBER 1979 LAET STIG BERGLING VIA SIN DAAVARANDE FOER-
SVARSADVOKAT, RAGNAR GOTTFARB, TILL DEN SVENSKA REGERINGEN
FRAMFOERA ATT HAN OENSKADE BLI UTVAEXLAD TILL SOVJETUNIONEN
MOT ATT RAOUL WALLENBERG FICK AATERVAENDA TILL SVERIGE.
EN SONDERING GJORDES I MOSKVA I SYFTE ATT UTROENA DEN SOVJETISKA
INSTAELLNINGEN.

FRAAN SOVJETISK SIDA VISADES EMELLERTID INGET INTRESSE FOER SAKEN.

DETTA ER ALLT SOM FOEREKOMMIT I AERENDET. DET AER SAALUNDA HELT
MISSVISANDE ATT TALA OM ATT SVENSK-SOVJETISKA FOERHANDLINGAR OM EEE
FOERHANDLINGAR OM EN UTVAEXLING SKULLE HA FOEREKOMMIT''.

CABINET

CABINET STOCKHOLM KL 1105

PRESSBYRAAN/HOEJER/CU

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

1980-06-12	73	Avd Grupp NAM	P	2	Eu ^I
------------	----	---------------	---	---	-----------------

Ministern Wingstrand

U. n.

BONN

Inofficiell engelskspråkig översättning av 1957 års
vitbok om Raoul Wallenberg

(1 bil)

Broder,

./. Närslutet återfinner Du en fotokopia av rubricerade dokument. Det översändes i anslutning till vår telegramväxling i särskild ordning.

Lars-Åke Nilsson

Ifylles av postexp

Avskick till

☒ av kurir ☐ uti kurir ☐ luftpost ☐ vanlig post

Avskickad datum Sign

13/6 80 Rf

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

SSU

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol

UHD

L-Å Nilsson

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

hbr Nilsson-Wingstrand, amb Bonn

samt hbr Nilsson-Friedman, gk New
York - bägge 1980-06-24

SVEISK LONDON

1980-06-13

CABINET STEIN DNR

FÖR L-AA NILSSON FRÅN SKOGLUND. RE WALLENDERG-ÄRENDET

NYTT SAMMANTRÄFFANDE MED BROOKE HAR BEKRÄFTAT ATT SOGUBERIDZE
JÄTT I CELLEN INTILL BROOKES UNDER TIDEN I VLADIMIR-FAENGELSE.
NÅGON MÖJLIGHET TILL SAMTAL FÄKKS EMELLERTID INTE. HAN ENDAST
UTBYTTE HÄLSNINGAR PÅ VÄG TILL OCH FRÅN RÄTTNING. BROOKE
KÄNNER TILL ATT SOGUBERIDZE UNDER SEX MÅNADER DELADE CELL MED
ANTON PETROVSKIJ (JMF MITT HANDBREV 1980-04-20), SOM ALLTGÅR
SKULLE KUNNA HA INFORMATIONER. DENNE, SOM ÄR AV BALTISKT UR-
SPRUNG FINNS ANTAGLIGEN I VÄSTTYSKLAND OCH PÅ EN ÖRT SOM
HETER HANAU. HAN HAR DOCK ERLIGT BROOKE ANTAGLIGEN ETT JÄDER-
LIGT BETEENDEMOENSTER (''A STRANGE MAN'').

LIND

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	L-Å Nilsson	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) Utr min kansli/kr Nilsson/ACF ex t: Jerneck/Wik, gk Berlin Lundvik, amb Moskva Wingstrand, amb Bonn Bergquist, amb Washington ovanst som onumr delgivningar	P	2

ÖVERSK TEL AVIV 1930-06-13

CABINET STOCKHOLM

FOER L-AA NILSSON FRAAN WILKENS RE WALLENBERG-ÄRENDET.

LIC O-2042 20.000x6 1979-08 (10.000x6 på bärband)

1. VID NYTT TELEFONSANTAL HAR NEUMAN UTTRYCKT SIG SVAEVANDE OM HURUVIDA MILLER FANNS I SAKU ELLER EJ UNDER PERIODEN 1946-53. AA ENA SIDAN VILL NEUMAN MINNAS ATT MILLER SYNTES I STADER, AA DEN ANDRA SADE HAN SIG MINNAS RYKTEN ATT MILLER VAR FAENG-GLAD UNDER EN DEL AAR NAERMAST EFTER KRIGET.

2. VI HAR SUCCESSIVT FAATT ETT ALLT STARKARE INSTRYCK AV ATT NEUMAN AER OBEHAGLIGT BEROERD AV VAARA FRAAGOR OM MILLER. HAN SYNES HELST VILJA SLIPPA FOERBINDAS MED SAKEN.

VILL TILLAEGGA ATT VI AEVEN I VAAR KOMMUNIKATION MED NEUMAN HAR VISSA SPRAAKSVAARIGHETER.

ÖERN

⊕
10590B UDSTH S
13 10 03
413410 SVNSK SU

*all
Nik*

Pol ch.

SVENSK MOSKVA 1980-06-13

CABINET STOCKHOLM

448. ERT 284. FOER POLCHEFEN.

FOER ORDNINGENS SKULL MEDDELAS ATT EXPRESSEN RINGDE MIG I GAAR
KVAELL FOER ATT FAA DETALJER OM DET PAASTAADDA UTBYTET. JAG AV-
BOEJDE ATT LAEMNA NAAGRA SOM HELST KOMMENTARER.

DE GEER

SVENSK MOSKVA KL. 1000

⊕
10590B UDSTH S
413410 SVNSK SU

ORIG. TELEGRAM
ENL. A. 7
14 10

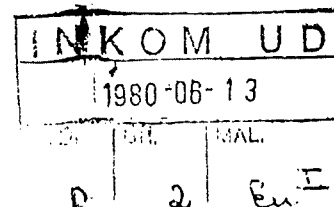
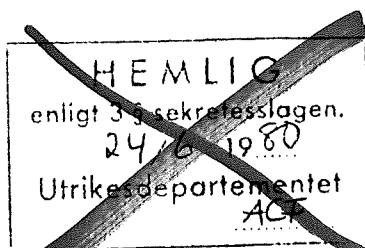
Wallenberg 3 JUN 80 09 00

587 428
P 2 EN I

1980-06-10

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

Utrikesdepartementet

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Atg: hbr Nilsson -
Hylander 1980-06-24
samt hbr Nilsson -
Friedman, gk New
York 1980-06-24

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet
Hbr Nilsson-Hylander 1980-05-22

1980-06-24 - ex t:

Leifland
Eckerberg
Berg Pol I

Käre Lars-Åke,

Tack för Ditt brev den 22 maj 1980.

1. Dr. Tapolyai besökte idag på min begäran ambassaden och jag gav honom då det negativa beskedet om Kiss och Kocsis.

2. Beträffande sambandet med Katyn-massakern anförtrrodde mig Dr. Tapolyai att, "samma dag som Wallenberg försvann" och deporterades från Budapest, också en katolsk präst vid namn Varga togs av ryssarna. Han skulle, enligt Tapolyai, varit den ende som undkommit Katyn-massakern tack vare en rysk arméöverste, av ungerskt ursprung, som "följande sitt samvetes röst" intervenerade hos någon slags domstol. Varga lyckades därigenom slippa fri och kunde återvända till Budapest för en kortare tid. Numera skall han leva i New York. Denne Varga var eller är - ingen vilken Varga som helst. Han var när dessa händelser utspelades i slutskedet president för en officiellt godkänd flyktingorganisation i Ungern och han skulle haft nära förbindelser med polska flyktingorganisationer. Men Varga, med förnamnet Béla, var vidare under ett kort skede efter kriget och, om det tidsmässigt skall klaffa, efter sitt frigivande talman i det ungerska parlamentet. När Rajk 1947 omkullkastade premiärminister Ferenc Nagy's koalitionsministär försvann bl.a. Béla Varga till Väst. Enligt min sagesman borde han sitta inne med åtskilliga informationer. Denna källa har väl f.ö. redan sonderats?

3. En annan eventuellt värdefull informationskälla i Wallenbergfallet torde enligt Dr. Tapolyai vara en reformert präst vid namn Jozsef Zimanyi, som togs av ryssarna i slutskedet och deporterades till ett eller flera läger bortom Ural där han satt 22 år. Efter denna tid frigavs han och är nu verksam i östra Ungern. Platsen heter Almosd och ligger nära rumänska gränsen. Där har han idag en aktad ställning som kalvinistisk präst. Men enligt min sagesman är han noga övervakad av den hemliga ryska polisen i Ungern. Han lär

dock ha många besökare, även utländska, men stor diskretion tycks alltid iakttas.

4. Dr. Tapolyai anförtrrodde mig slutligen att han flera gånger suttit inne för att ha sökt hjälpa personer som kämpar för sina mänskliga rättigheter. Han känner sig övervakad av de ungerska myndigheterna, men fortsätter trots det sin verksamhet. "Ungern är ju ändå ett liberalare land än de övriga öststaterna". Han vill nu gärna inför Madridmötet komma i kontakt med något organ, som sysslar med mänskliga rättigheter och skydd mot övergrepp. Jag nämnde Amnesty International, som kanske direkt kunde kontakta honom. Han vore mycket tacksam härför. Jag överlåter åt Er därhemma att bedöma om detta är lämpligt.

Slutligen vill jag nämna att, som alltid i sådana här fall, materian är flytande. Alla uppgifter är vaga. Man rör sig på gungfly. Vad är sanning? Är man utsatt för provokation? Dr. Tapolyai själv sade mig, att han flera gånger utsatts för provokationer. Han gör på mig ett tillförlitligt intryck men hur säker kan man vara?

Till sist: Jag överenskom med Dr. Tapolyai att han, om tillfälle gavs, skulle försöka få reda på om Jozsef Zimanyi hade något att berätta om Wallenberg och i så fall meddela mig. Detta är säkert föga sannolikt men inget bör väl lämnas oprövat.

*Många hälsningar!
Grattis till Era nya post!
Din tillgivne
Torsten Hylander*

Torsten Hylander

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende Wallenberg-ärendet	Datum 1980-06-13		
	Avd P	Grupp 2	Mål Eu ^I

Adress

Svensk TEL AVIV

Text

Wilkens från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

Tack Ditt snabba svar. Jag tror att vi lugnt kan
avvakta beträffande ytterligare kontakter med Berger.

Cabinet

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-13

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk SAN FRANCISCO

Text

Grestad från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

I anslutning till vårt telefonsamtal i onsdags följande
från Wilkens, Tel Aviv:

Cit - Som vi väl tidigare konstaterat...

...

...

...

...

... blir nog också nödvändig. - Slutcit.

Cabinet

Avsändningsort

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-13

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk BONN

Text

Wingstrand från L-Å Nilsson re Wallenberg-
ärendet.

Tack Ditt intressanta ovan citerade telegram från
samtalet med Yudovich. Vill nämna för Dig att Ingrid
Gärde-Widemar fått ta del av texten.

Cabinet

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-13

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk MOSKVA

Text

Från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

Nedan återges för kännedom ett telegram 1980-06-10
från Wingstrand, Bonn, rörande ett samtal han haft med
en sovjetisk tidigare advokat som numera bor i
Förbundsrepubliken. Innehållet i telegrammet har Ingrid
Gärde-Widemar fått ta del av.

Cit - Primo. Jag sammanträffade 7 juni....

....

....

....

....

.... om vi så önskade. - Slutcit.

Cabinet

Avsändningsort

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-13

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Svensk WASHINGTON

Text

Bergquist från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

Till ovan citerade telegram och vårt telefonsamtal igår, bör jag möjligen foga att jag på fredagen fick ett osökt tillfälle att föra Coopers filmprojekt på tal med Ingrid Gärde-Widemar. Hon delade helt de synpunkter jag anfört i telegrammet till Dig. Någon som helst beställning från den svenska Raoul Wallenberg-föreningen på här aktuella dokumentärfilm föreligger inte.

Cabinet

ex t:

Eckerberg

Berg Pol I

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-06-13

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk WASHINGTON

Text

Bergquist från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

En rad för att säga Dig att jag från den amerikanska Stockholms-ambassaden erfarit att Rabbi Cooper även varit i State Department för att presentera sina projekt, inklusive det med tysk aspekt. Cooper hade på State utbett sig om stöd för sina påtryckningar gentemot Bonn. Han hade fått ett oförbindligt svar.

Cabinet

ex t:

Eckerberg

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

M Bergquist/ML

Ö av amb. i Washington till UD, Utrikesmin. Kansli, L-A Nilsson

f kdm.

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:
Fru Nina Lagergren
F justitierådet I Gärde-
Widemar

exp 800613/ACF

Press Intelligence, Inc.

WASHINGTON, D.C. 20005

Front Page	Edit Page	Other Page

BUFFALO, NEW YORK
NEWS

EVENING - 266,620

SUNDAY - 221,687

MAY 11 1980

'Dead' Swedish Diplomat Still Alive, Reports Say

United Press International

STOCKHOLM, Sweden — When Raoul Wallenberg disappeared in the Soviet Union in 1945, he was theoretically protected by diplomatic immunity, the World Jewish Council and President Franklin D. Roosevelt's War Refugees Board.

Thirty-five years later, reports persist that the wealthy Swedish diplomat who ferried thousands of Jewish refugees out of Eastern Europe to safety is alive in the Soviet Union.

After the war the Soviets denied they had Mr. Wallenberg and in 1957 answered Swedish government inquiries by saying he must have died in prison in 1947.

The Raoul Wallenberg Association, in cooperation with the Andrei Sakharov Committee in Copenhagen, has organized an international hearing — originally set this month, but now postponed until autumn — into the fate of the diplomat.

Representatives from around the world will assemble to hear testimony about Mr. Wallenberg's imprisonment. Delegates include Elie Wiesel, chairman of President Carter's Commission on the Holocaust; Elizabeth Moynihan, secretary of the U.S. Senate's Free Wallenberg Committee; and Nazi-hunter Simon Wiesenthal of the Documentation Center in Austria.

International interest in Mr. Wallenberg, who would be 68 on Aug. 4, has risen sharply re-

cently. Former U.S. Secretary of State Cyrus Vance made inquiries about him to the Soviet Embassy in Washington, according to the Wallenberg Association. The State Department is still waiting for an answer.

Mr. Wallenberg is a hero to Jews and honored as one of the "righteous Gentiles" at Yad Vachem, Israel's memorial to the Holocaust's 6 million victims.

AT THE time of his arrest he was attached to the Swedish mission in Nazi-occupied Hungary, in charge of efforts to rescue Jews from Adolf Hitler's persecution.

After the Soviets arrived in January 1945, he was arrested along with co-worker Wilmos Langfelder and his Hungarian chauffeur and taken to the Soviet Union.

Only in 1957 did then Deputy Foreign Minister Andrei Gromyko admit Mr. Wallenberg had been held in Moscow prisons. According to a document found at the infamous Lubyanka prison, he died in his cell on July 17, 1947, of a heart attack.

However, during the 1950s prisoners of war returning from the Soviet Union to Western Europe recounted meetings with or hearing of a man fitting the description of Mr. Wallenberg. They said he was held in a prison in the town of Vladimir.

Swedish inquiries yielded no further information from the Soviets.

IN 1961 a professor, Nana Swartz, in a private conversation with long-time Soviet colleague A.L. Myasnikov, was told that Mr. Wallenberg was sick and confined to a mental hospital. Mr. Myasnikov later denied his statement.

The latest indication Mr. Wallenberg was still alive was in 1975, although word arrived in Sweden only in 1978. Abraham Kalinski, a resident of Israel, said he learned a Russian Jew had seen a Swede in Butyrka prison in Moscow in 1975 who said he had been imprisoned for 30 years. The Russian Jew, Jan Kaplan, said the man seemed healthy.

Mr. Kalinski added that he had evidence Mr. Wallenberg had been in three Soviet prisons in the 1950s and that he himself had seen Mr. Wallenberg in the prison yard in Vladimir.

Mr. Kaplan has been imprisoned anew by the Soviet authorities, according to the Wallenberg Association.

After the report, Swedish officials presented a new petition to the Soviets and were given the same answer: that Mr. Wallenberg had died in 1947.

The association hopes the scheduled hearing will bring new focus to the Wallenberg case and answer the question: Is Raoul Wallenberg alive?

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

M Bergquist/ML

från av amb. i Washington till UD, Utrikesmin. Kansli, L-Å Nilsson

Amb. Per Anger

f kdm.

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:

Fru Nina Lagergren
F justitierådet I Gärde-Widemar

exp 800613/ACF

Med Raoul Wallenberg in Budapest. Per Anger. P.A. Norstedt & Soners, 1979. 173pp.

Reviewed By MARGARET G. HADAD

(A native of Malmo, Sweden, Mrs. Hadad is a student at Mercy College, in Westchester County, N.Y.)

Raoul Wallenberg was not fortunate in his "lifetime." He has not been more successful in the uncertain years: a period in which one cannot say with certainty that he is dead and, on the other hand, one cannot be fully sure that he still lives. For one thing, it would be an understatement that the Swedish government could have done more for him. But in terms of luck, one can point to the recently scheduled hearings which would have focused world attention on his plight. But as fate would have it, the hearings were called off because of a crippling strike of public employees.

And so while Raoul Wallenberg waits for his "day" to be rescheduled, his case continues to be pressed by committees and individuals throughout the world, and by those who write of his heroic deeds. In the latter category is Per Anger, a colleague of Raoul Wallenberg and a distinguished career diplomat who recently retired after 40 years in governmental service. Ambassador Anger himself was a hero, whose actions led to the rescue of countless Jews. However, it will remain for another biographer to fully record the actual achievements of Per Anger. One of these fascinating stories is the Ambassador's rescue of Nobel Laureate Prof. Albert Szentgyörgi, who was hidden in the Ambassador's apartment. The professor, incidentally, now lives in New England.

Actually, Ambassador Anger's book, despite its title, is not meant to be a biography or study of Wallenberg. The author seeks to offer the reader his first-hand experiences in Hungary during World War II — and he does that well and in a compelling style. The Ambassador arrived in Budapest long before Raoul Wallenberg began his mission. However, the details he gives us — al-

With Raoul Wallenberg

(Continued from Page 2)

though one wishes for more — are enough to tell us of the amazing story of Raoul Wallenberg. By the author's estimate, Raoul Wallenberg saved close to 100,000 Jews: 20-25,000 whom he protected in the international ghetto, and some 70,000 in the "so-called sealed ghetto," whose destruction he prevented. Wallenberg's reply to Per Anger in the dread-filled days of early January, 1944, sums up the Wallenberg mission: "I asked him if he were not frightened. 'Sure, it gets a little scary sometimes,' he said, 'but for me there's no choice. I've taken on this assignment and I'd never be able to go back to Stockholm without knowing inside myself I'd done all a man could do to save as many Jews as possible.'"

CRITICAL OF SWEDEN

Now that he's retired, Ambassador Anger can speak with greater freedom about the role of Sweden. For example, he is very critical of Sweden's expulsion in late 1944 of Ladislav Vöczkóndy, the Hungarian representative who was a Nazi. If Sweden had been serious about helping the Jews, the author writes, why didn't they treat Vöczkóndy well? Such a move would have helped Wallenberg and his group to buy time. The result was that the Swedish diplomats remained in Budapest as private citizens under the Hungarian Nazi regime.

An even more critical and sadder attack is the Ambassador's retelling of his government's inaction to get Wallenberg back from Russia. Appropriately, he has termed the period after the war as the "lost years," a period in which Sweden should have removed itself from a stance of neutrality, so that it could be forceful in its demands. Specifically, the author asks, why the Swedish government did not trade Wallenberg for Soviet spies, as the Swiss had successfully done? Although disappointed, the author reaffirms his purpose to continue the fight: "His [Wallenberg's] parents are no more, but the struggle must not be abandoned. It shall continue until Raoul Wallenberg is released or certainty has been achieved about his fate."

RECITAL OF ATROCITIES

There are many chilling moments throughout his book, in particular as they relate to the atrocities against the Jews. "We," the author writes, "were a witness to the plan of exterminating an entire human race." The Ambassador recounts a conversation he had with Hungarian journalist Kalman Konkoly, who had witnessed 5,000 Jews digging their own graves before being shot by two Russians. After the episode the "happy" Russians sat in a bar and told of their 'achievements,' of how they were doing the world a favor by ridding it of Jews!

With Raoul Wallenberg in Budapest is an important book, not only for its details about Raoul Wallenberg, but even more for its insights and revelations about the Holocaust in Hungary. One can only wish that the English-reading-public — and others who do not know Swedish — will have the material available in its own tongue.

UTRIKESDEPARTEMENTET

GFR

Ärende:

Kopia till:

Kabs L-Å Nilsson
Bitr Kabs
Polch
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Pol III, ds Belfrage, mj
[REDACTED] 1980-06-19

P 2 En I

SVENSK TEL AVIV 1980-06-16

CABINET STOCKHOLM

TILL LARS-AAKE NILSSON ELLER VIKARIE OM WALLENBERG-CEREMONI I JERUSALEM.

KONSUL HJERTSTROEM HELT INFOERSTAADD MED ATT NAERVARA VID CEREMONIN 23 JUNI. PAA INBJUDNINGSKORTEN STAAR BARA KOLLEK, VARKEN JAG ELLER HJERTSTROEM. JAG HAR PAA FRAAGOR FRAAN GIDEON HAUSNER OCH VAAR 'DESK OFFICER' I UTRIKESMINISTERIET FOERKLARAT, ATT JAG TYVAERR INTE SJAELV KAN DELTAGA PAA GRUND AV MINISTERBESOEK I TEL AVIV. KOMMER NAAGON FRAAN FAMILJEN ELLER WALLENBERG-KOMMITTEN? SAERSKILT TACKSAM ERFARA DETTA EFTERSOM HJERTSTROEM INTE TIDIGARE RAAKAT NAAGON AV DE BEROERDA.

OERN

040/451357
0413/11857

✚

10590A UDSTH S✚
10590A UDSTH S
17073 ROYACAD S:

Vetenskapsak.

Kalbr övr. sv. m.

ORIGINAL TELEGRAM
ENL. ANT.
OM UD

BRÅDSKANDE/O ULLSTEN/

16 JUN 80 12 05

220 1889
P 2 EU 7

80-06-23 / 22

→ Lön

ATTENTION: UTRIKESMINISTERN

övr. sv. mynd. ej int.
ensk. ej int.

REF DITT VÄNLIGA BREV 1980-06-03 ANDRA SYCKET ANDRA RADEN:
SE MITT PM I ÄRENDET TILL LEIF LEIFLAND DATERAD 6 FEB/79. P2
HAR ÅTERVÄNT FRÅN INTRESSANT RESA TILL SKILDA ÖSTSTATSAKADEMIER
VARVID YTTERLIGARE INFORMATIONER ERHÖLLS FRÅN SAMMA KÄLLA REDO-
VISAD OVAN FÖRTROLIGA SKRIVELSE KABINETTSEKRETERAREN
HJÄRTLIG HÄLSNING

OLOF G TANDBERG
UTLANDSSEKRETERAREN

17073 ROYACAD STOCKHOLM 16 JUNI/80 KL 10:00+

UTRIKESDEPARTEMENTET
GFR

Ärende:

Kopia till:

Kabs L-Å Nilsson
Bitr Kabs + Dok.enh f v b
Polch Jödahl
Pol
UHD

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Besv. m. [redacted]
80.06.19. [signature]

P 2 En I

Svensk Bern

1980 06 17 -

Cabinet Stockholm

Hbr Jödahl-Nilsson 1980 05 16 återopas

För Ole Jödahl

Om Wallenberg-handlingarna

Som framgår av min rapportering till UD, har schweiziska Utrikesdepartementet under våren varit utsatt för svåra personkonflikter som lett bl a till att Weitnauer tvingats lämna sin post i förtid vid sommarens slut. Han har därför under senare tid varit i tjänst endast sporadiskt. Osäkerhet har rått i departementet om vilka ärenden han vill och kan fullfölja. Samtidigt har andra tjänstemän varit obenägna att ta över ärenden på hans nivå, innan hans efterträdare kommit i tjänst, vilket lär ske i augusti/september.

Jag frågade först polchefen för Europa, Hegner, men han lämnade sin post vid månadsskiftet maj/juni och kunde inte ge besked. Nu har Weitnauer genom sin handsekreterare meddelat att frågan - även om den intresserar Weitnauer personligen - bör tas över av nye chefen för politiska sekretariatet, en sorts stabsenhet för mera långsiktigt arbete. Denne man, som heter Ritter, kommer i dagarna från sin post som ambassadör i Havanna och skall följa schweiziske utrikesministern Aubert på hans officiella besök i Sverige den 23-24 ds.

Om Du är i Stockholm vid Auberts besök, skulle det väl vara praktiskt, om Du i samråd med protokollet och genom schweiziska ambassaden i Stockholm, som för gästernas del arrangerar besöket där, kunde bestämma en tid för sammanträde med Ritter t ex den 24 då jag kanske också kunde vara närvarande - jag planerar återresa hit på eftermiddagen den dagen.

Nilsson

ORIGINAL TELEGRAM
(KOPIER ENL. ANT.)
INNOV. 10

19 JUN 80 10 12z

DNR	61: A	312
P	2	EW

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
1980-06-23

ex t:

amb Jödahl, arkivet
prof Carlgren, arkivet
kab sekr

exp 800623/ACF

10.01 E
10590B UDSTH S
11300 SUEDE N

PA fult.
SVENSK OSLO 1980-06-19

ac / 2

CABINET STOCKHOLM

312. FOER AMB JOEDAHL RE WALLENBERG. HP 1

DITT HBR 1980-05-07. IDAG ERHAALLIT BESKED ATT MAN
PAR NORSK SIDA ICKE SER NAAGON GRUND ATT MOTSAETTA
SIG ETT OFFENTLIGGOERANDE.

KELLBERG

SVENSK OSLO KL 1004

10590B UDSTH S
11300 SUEDE N OK?+

Avsändningsort

Pol III, ds Belfrage, mj

Ärende

Wallenberg-ceremoni i Jerusalem

Datum

1980-06-19

Avd

P

Grupp

2

Mål

En I

Adress

SVENSK
TEL AVIV

Text

M y c k e t b r å d s k a n d e

Dnr Örn från Belfrage, Pol III. om
Wallenberg-ceremoni i Jerusalem

Ingen från Wallenberg-kommittén kommer att närvara den
23 juni.

Cabinet

Ärende	Wallenberg		Datum	1980-06-19	Dnr	212V	
			Avd	A	Grupp	2	Mål
Adress	07	Svensk BERN					
Text	För ambassadören från Jödahl. Tack för Ditt meddelande. Tyvärr kommer jag att vara utomlands den 24 ds. Åter i tjänst från mitten av augusti. Hälsningar. Cabinet						
Ifylles av telegramexpeditören							
Åsätt den		Klockan	35	Sign			As

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol 3

~~XXXX~~ L-Å Nilsson

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

cc / *h*

<i>orig. se up</i>	34	5
<i>p</i>	2	<i>h</i>

SVENSK TEL AVIV 1980-06-23

CABINET STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

TILL KAB. SEKR., NILSSON OCH BELFRAGE.

WALLENBERG-CEREMONI I OESTRA JERUSALEM.

P R I M O KONSUL HUERTSTROEM, VARS HAELSA VARIT VACKLANDE
DEN SISTA TIDEN (SANNOLIKT BUKSPOTTSKOERTELBSVAER) HAR I SISTA
STUND MAAST LAEMNA AATERBUD TILL BORGMAESTARE KOLLEK INFOER
DAGENS CEREMONI I OESTRA JERUSALEM.

S E C U N D O OM DISKUSSION UPPSTAAR VARFOER SVENSKA AMBASSADEN
- I KONSULNS FRAANVARO - EJ VAR FOERETRAEDD, UTGAAR JAG FRAAN
ATT INGET HINDER FOERELIGGER MOT ATT SAEGA SANNINGEN, NEMLIGEN
ATT SVENSKA AMBASSADEN EJ DELTAR I ISRAELISKA MANIFESTATIONER
PAA OCKUPERAT OMRAADE. DET GAAR FOERMODLIGEN KALIT LAETT ATT
KONSTATERA, ATT JAG I SJAEELVA VERKET EJ HAR NAAGOT PROGRAM
TILLSAMMANS MED STATSRAADET WIKSTROEM I KVAELL OCH ATT WILKENS
UPPSKJUTIT SIN AVRESA TILL ONSDAG MORGON.

GERN

Kal selu

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
Atg: besv ej i avsaknad av adress

quick note.
ORIGINAL TELEGRAM
PROFESSOR ENL. ANT.
ACKNOWLED

23 JUN 80 05 30 P

DMR	226	456
P	2	En I

10590V UDSTH S
09TA ATESTO S
ZCZC ATX6691 SAWC375 TTM404 SAWC375 RMNC208 QRBC149 4-010005S174
SWSX CO URAX 065
TDMT PERBROKE PINES NL 65/62 22 0350P EST VIA ROL

CABINET
STOCKHOLM

HONORABLE CLA ULLSTEIN, SWEDISH FOREIGN MINISTER
BOX 16121-S10323
STOCKHOLM16

WE SINCERELY REQUEST THAT YOU PURSUE
THE MATTER OF RELEASING RAUL
WALLENBERG FROM CAPTIVITY. THIS SWEDISH CITIZEN IS A LIVING EXAMPLE
OF THE HUMANISM ASCRIBED TO YOUR NATION. PLEASE DO NOT FORFEIT THIS
OPPORTUNITY TO HELP THIS WONDERFUL HUMAN BEING BEFORE IT IS TOO LATE.
THANK YOU

DR AND MRS ARNOLD L FEINER

COL 16121-S10323 16

JUN 23 1980 05:29:47

NNNN
10590V UDSTH S
09TA ATESTO S

✓
GÖSTA HÖGLIND

STYRMANSGATAN 20 "

114 54 STOCKHOLM

TEL. 61 40 96

POSTGIRO 45 51 36-2

80.06.19

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
Åtg: besv av utr min 1980-06-24

Ink. 23/6
72 Eu I

Utrikesminister Ola Ullsten
Utrikesdepartementet
Gustaf Adolfs Torg 1
103 23 STOCKHOLM

INK UTRIKESDEP		
Dnr 225 2358		
23 JUN 1980		
Avd p	Gr 2	Må nu

Edert vänliga svarsbrev i fallet Raoul Wallenberg å statsministerpapper och med dnr 2039/79 värdesätter jag mycket. Sedan dess har ju ytterligare material och händelser förekommit varför jag nu tillåter mig återkomma samt även tacka.

Eftersom ryssarna ännu ej tycks vilja frångå sin position tar jag mig friheten föreslå att saken tas upp i Förenta Nationerna och att inför detta forum ett bättre svar begäres av dem. Härför torde vara lämpligt att en ny vitbok utges med nytt material som samtidigt utdelas på flera språk till samtliga Förenta Nationernas medlemmar.

Svenska televisionen och radion har intervjuat många statsmän. Det är på tiden att man begär att få intervjua Gromyko om Wallenberg och då särskilt den av honom undertecknade dödsförklaringen, som torde avse annan person. Det heter ju att allt skall göras för att få Wallenberg fri och då bör detta med, så att man icke i framtiden kan anse att något försummats. Jag föreställer mig, att det behövs en antydning från regeringshåll för att en dylik framställning från vår television och radio skall komma till stånd. Skulle Gromykos svar bli negativt kan det väcka sådan internationell uppmärksamhet, att det till slut kan ge effekt.

I bägge fallen bör det heta, att vårt lands uppriktiga önskan är, att förhållandet mellan våra länder alltid ska förbli vänskapligt och att det är som ett led här i som fallet Wallenberg icke bör gå till historien så som det är nu och förmörka framtiden.

En fast hållning torde vara av nöden särskilt som man tidigare med undfallenhet ej kommit någon vart. Sådant försvagar endast vårt lands ställning. I detta sammanhang erinrar jag mig en anteckning efter Hitler, som föll i amerikanernas händer: "Lusstaten Sverige skall utplånas, men något bör sparas åt kommande generationer". Så kan ryssarna också tänka vid svag politik från oss och ha i minnet om det internationella läget plötsligt radikalt skulle förändras. Då kan det bli lämpligt ta våra grannländer på samma gång. Det gäller inte enbart en enskild persons oskyldiga lidanden, det kan gälla tryggheten i Norden.

Med vänliga och tacksamma hälsningar

Gösta Höglind

Pol ch.
Pol 2

ORIGINAL TELEGRAM

P 2 EU

TELEGRAM VIA UD-RADIO

SVENSK TEL AVIV 1980-06-24

CABINET STOCKHOLM

149. TILL L-AA NILSSON, POL I OCH III

OM WALLENBERG-CERLEONI I OESTRAJERUSALEM.

NEDAN NOTIS I JERUSALEM POST 24 JUNI:

"A SMALL PARK IN JERUSALEM'S RAMAT ESHKOL NEIGHBOURHOOD WAS NAMED YESTERDAY FOR RAOUL WALLENBERG, THE SWEDISH DIPLOMAT CREDITED WITH SAVING THOUSANDS OF BUDAPEST JEWS FROM THE NAZIS DURING WORLD WAR II.

WALLENBERG WAS TAKEN PRISONER BY THE SOVIETS IN 1945. THE SOVIETS MAINTAIN THAT HE DIED IN PRISON TWO YEARS LATER. BUT REPORTS HAVE REACHED THE WEST IN RECENT YEARS INDICATING THAT WALLENBERG IS STILL ALIVE.

THE DEDICATION CERLEONY WAS ATTENDED BY MAYOR TEDDY KOLLEK GIDEON HAUSNER CHAIRMAN OF THE YAD VASHEM COUNCIL, AND BRITISH MP GREVILLE JANNER.

THE PARK IS LOCATED ON REHOV HITLA."

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:

OERN

SVENSK TEL AVIV KL 10.00

++++++EE

Fru Nina Lagergren
F justitierådet I Gärde-Widemar
Leifland Eliasson Pol III
Eckerberg Belfrage Pol III
Berg Pol I amb Moskva onumr
amb Washington onumr

exp 800630/AF

Arkivexemplar

Administrativa avdelningen
Dokumentationsenheten

Dnr	Avd	Grupp	M&I
77			

1980-06-24

P2 Eu I

Ministern J Wingstrand

BONN

U. n.

./.

Jödahl bad mig innan han åkte på semester att vidarebefordra de återstående "tyska" dossierna om Raoul Wallenberg till Dig. De skickas härjämte i tre kuvert.

Wilhelm Carlgren

Ifyller av postexp

Avsänd med

☒ av kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

24.6.80

Sign

[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

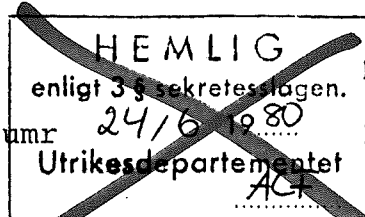
1980-06-24

Dar	Avd Grupp Mail
78	P 2 Eu ^I

ex t:

Leifland
Eckerberg
Berg Pol I
Skoglund, London onumr

exp 800624/ACF

Ministern Wingstrand

BONN

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet
(3 bil)

U. n.

Broder,

Som Du förmodligen känner till figurerar namnet Simon Goguberidze i en rad vittnesmål i Wallenberg-ärendet. Atskilliga informationer om Raoul Wallenbergs vistelse i Vladimir-fängelset har kunnat härledas till denne Goguberidze.

I bifogade chiffertelegram 1980-06-13 från London ger Skoglund namnet på en medfånge - Anton Petrovskoj - till Goguberidze. Petrovskoj skulle numera vara bosatt i Hanau i Förbundsrepubliken. Ser Du någon möjlighet att via tyska vederbörande spåra Petrovskoj i syfte att fråga denne om han under sin tid i Vladimir hört talas om Raoul Wallenberg ?

Lars-Ake Nilsson

Ifyllas av postexp

Avsändare

☒ av kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändare datum

Sign

15/6/80

2

UTRIKESDEPARTEMENTET
 Utrikesministerns kansli
 Handläggare: kr Nilsson/ACF

1980-06-24

53

Dnr Avd Grupp M&I

P 2 Eu^I

ex ink + avg t:

Leifland
 Eckerberg
 Berg Pol I

exp 800624
 /ACF

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Ambassadören Hylander

BUDAPEST

U. n.

Wallenberg-ärendet

hbr Hylander - Nilsson 1980-06-10

Käre Torsten,

Tack för Ditt ovan citerade handbrev om samtalet med doktor Tapolyai.

Den av Tapolyai nämnde Béla Varga har, såvitt jag kunnat utröna, aldrig hörts i Wallenberg-ärendet. Jag har därför bett Friedman att i New York sätta sig i förbindelse med Varga.

Det samband mellan Katyn-massakern och bortförandet av Raoul Wallenberg, vilket Tapolyai spekulerar kring, förefaller dock mig personligen långsökt. Offren vid massakern 1940 utgjordes ju av polska officerare. Vid den aktuella tidpunkten var Ungern inte krigförande.

När offren grävdes upp, 1943, skedde detta i närvaro av bland andra svenska och schweiziska representanter. Någon anledning till att just Raoul Wallenberg skulle sitta inne med speciella informationer om Katyn är svår att finna.

Det framgår av det Du skriver att Tapolyai är en person fylld av god vilja. Personligen ställer jag mig dock något tveksam till att vi skulle be någon internationell mänsklig rättighetsorganisation sätta sig i förbindelse med Tapolyai. Risken är väl att denne i så fall får ytterligare svårigheter med ungerska myndigheter?

Kan vi inte skjuta saken på framtiden samt avvakta om Tapolyai på nytt hör av sig, efter en eventuell kontakt med prästen Josef Zimanyi?

Lars-Ake Nilsson

Ifylles av postexp

Avskick till

☒ av kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avskickad datum

Sign

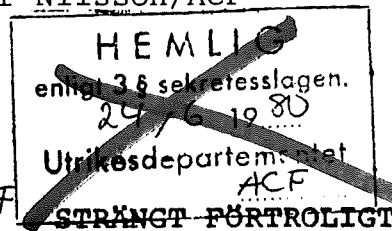
UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli

Handläggare: kr Nilsson/ACF

ex t:

Leifland
Eckerberg
Berg Pol I

exp 800624/ACF

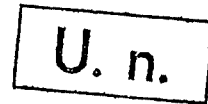

1980-06-24

Dnr	Avd Grupp Mål
121	P 2 Eu ^I

Generalkonsuln Friedman

NEW YORK

Wallenberg-ärendet
(4 bil)

Broder,

./1-4 Bifogat finner Du kopior av en korrespondens jag haft med Hylander i Budapest. Jag skulle behöva Din hjälp beträffande den under punkt 2 i Hylanders handbrev 1980-06-10 nämnde Béla Varga, som uppges vara bosatt i New York.

Någon person med detta namn har - såvitt jag kunnat utröna - aldrig hörts i Wallenberg-ärendet. Att han skulle känna till något av intresse om Raoul Wallenberg, förefaller väl inte särskilt troligt, men i detta ärende följer vi - som Du vet - principen att inte lämna någon sten ovänd.

Lars-Åke Nilsson

Ifyllen av posttyp

Avskickat till

☒ av kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avskickat datum Sign

20/6 80

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministern
Handläggare: kr Nilsson/ACF

1980-06-24

Var	Avt Grupp	MAI
3952	P 2	Eu ^I

Gösta Höglind
Styrmansgatan 20, 2 tr
114 54 STOCKHOLM

Raoul Wallenberg

Tack för Ert brev den 19 juni om Raoul Wallenberg. Som Ni säkert känner till genom massmedia utnyttjade jag mitt besök i Moskva den 30 maj för att med utrikesminister Gromyko ta upp Raoul Wallenbergs öde. Det sovjetiska svaret blev även denna gång en hänvisning till 1957 års besked.

Den svenska regeringen kommer emellertid att fortsätta sina ansträngningar att bringa klarhet i vad som hänt Raoul Wallenberg. För dessa ansträngningar är stödet från den allmänna opinionen inom och utanför Sverige av största vikt.

Slutligen kan jag nämna att förberedelser för ett frisläppande av dokument ur utrikesdepartementets Wallenbergdossier avseende perioden efter den 1 januari 1950 pågår under justitiekanslerns ledning.

Med vänlig hälsning

Ola Ullsten

Ifylles av postexp

AVSKICKS BOK

☐ av kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☒ vanlig post

Avskickas datum Sign

800625 ACF

MINISTRY

FOR

FOREIGN AFFAIRS

Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

ARKIVEXEMPLAR

1980-06-24

Dnr	Ävd Grupp	ÄM
1980-06-24	P 2	Eu ^I

Stombrev 2: för besvarande av brev från privatpersoner i utlandet angående Raoul Wallenberg

In a letter to the Minister for Foreign Affairs, Mr. Ola Ullsten, you have expressed your concern and sympathy regarding the fate of Raoul Wallenberg. The mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to shed light on this matter is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

In 1979 alone, Sweden made two official representations to the Soviet Union as regards Raoul Wallenberg. On his visit to Moscow on 30 May, Foreign Minister Ullsten once again called upon the Soviet authorities to elucidate the circumstances surrounding the disappearance of Raoul Wallenberg. Unfortunately, the Soviet authorities persisted in reaffirming the previous information they have given according to which Raoul Wallenberg is said to have died in prison in 1947. This statement is contrary to convincing testimonies that Raoul Wallenberg was still alive at a much later date.

The Minister for Foreign Affairs has asked me to assure you that the Swedish Government will take every possible opportunity to clarify the circumstances surrounding Raoul Wallenberg's fate.

Yours sincerely,

Lars-Åke Nilsson
Executive Assistant

Postal Address

Box 16121

S-103 23 STOCKHOLM 16

Dep U 328 5000 ex 75 11

Den 11 720

Ävdes av postexp

Ävdes av postexp

Ävdes av postexp

Ävdes av postexp

Ävdes av postexp

Telephone

08/763 10 00

Telegraphic Address

Cabinet

Telex

Ävdes av postexp

☐

sv karir

☐

utl karir

☐

luftpost

☐

vanlig post

SVERIGES AMBASSAD

WIEN

1980-07-01

Kanslirådet Lars Åke Nilsson
Utrikesdepartementet

83-07-07
RC
[Signature]

Broder,

Wallenbergärendet

96

INKOM UD		
1980-07-3		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	En I

Innan jag lämnar Wien för semester vill jag för ordningens skull meddela att de i Ditt hbr 1980-04-24 berörda frågorna vidarebefordrats till österrikiska vederbörande och att undersökningar görs i såväl utrikes som inrikesministerierna. Då uppgifterna om österrikaren är skäligen vaga är det dock tveksamt om man kommer att finna något av intresse.

*Härliga hölsningar, och gratulerar till din
fing utnämning*
Hans Linton
Hans Linton

ik

Postadress
Postfach 18
A-1025 Wien
Österrike

Gatadress
Obere Donaustrasse 49-51
Wien 11

Telefon
33 45 45

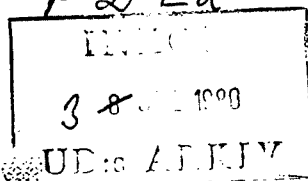
Telegram
Svensk Wien

Telex
74720

We urge your government to
take strong action to
force the Soviets to free

RAOUL WALLENBERG.

P2 EU I

Hannah German

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:				
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD L.Å. Nilsson	Atgärd: (se regler på blankettkopia) 80-07-21	<table border="1"> <tr> <td>P</td> <td>2</td> <td>Eel</td> </tr> </table>	P	2	Eel
P	2	Eel			

SVENSK TEL AVIV 1980-07-04

CABINET STOCKHOLM

TJAENSTE FOER
NEDAN FOELJER

TJAENSTE 1980-07-04.

SVENSK TEL AVIV 1980-06-17

CABINET STOCKHOLM

FOER L-AA NILSSON FRAAN WILKENS, RE WALLENBERG-AERENDET.

AV DE I DITT HBR 1980-05-28 IN FINE UPPRAEKNADE FYRA NAMNEN HAR ISRAELERNA UPPGIFTER ENDAST OM BRAMBORG. OEVRIGA FINNS EJ I DERAS REGISTER. AA ANDRA SIDAN HAR DE FLERA SOM HETER BRAMBORG. VI HAR UTLOVATS EN LISTA PAA DESSA. AATERKOMMER SAA SNART DEN INGAAT.

OERN

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol I

UHD L. Å. Nilsson

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

*L. Å. Nilsson
bunds
87*

P

2

Eu

VENSK HELSINGFORS 1980-07-04

Pol

CABINET STOCKHOLM ~~XXXXXX~~

FOER POLCHEFEN OCH AMBASSADOEREN OLE JOEDAHN OM WALLENBERG

P R I M O

I KAJ SUNDBERGS SEMESTERFRANVARO HAR JAG MOTTAGIT HANDBREV 1980-06-19 OM RAUL WALLENBERG MED TILLHOERANDE BILAGOR. AERENDET AER VAEL AV SADAN NATUR ATT DET OCKSA I FORTSAETTNINGEN BOER HANDLAEGGAS AV ORDINARIE AMBASSADCHEFEN PA SAETT SOM SKEDDE BETRAEFFANDE FYRTIOTALSMATERIALET. KAJ SUNDBERG ATERVAENDER FRAN SEMESTER DEN 4 AUGUSTI OCH DA AER OCKSA KORHONEN I TJAEENST. KAN KONTAKTEN INTE VAENTA SA LAENGE AER JAG GIVETVIS BEREDD ATT UPPSOEKA UM I AERENDET OCH EMOTSER I SA FALL INSTRUKTION HAEROM.

S E C U N D O

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)		
- 2 -			

LIC O 2042 20.000-4 1070 nr 111 000 / 111 000

Q U A R T O

JAG AVSER SKRIVA NED MINA SYNPUNKTER I EN PM SOM JAG GER
TILL KAJ SUNDBERG SOM UNDERLAG FOER HANS SLUTLIGA BEDOEMNING
INNAN VI TAR KONTAKT MED FINSKA UM.

ANDEN

SVERIGES AMBASSAD

BUDAPEST

1980-06-27

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

Utrikesdepartementet

80-07-26
24
W

STRÄNGT FÖRTROLIGT

90

INKOM UD		
1980-07-04		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	En I

Wallenberg-ärendet

Hbr. Nilsson-Hylander 1980-06-24

Käre Lars-Åke,

Kanske har Du rätt som Du säger i Ditt ovanciterade brev att vi väntar med att be någon internationell mänsklig rättighetsorganisation, som t.ex. Amnesty International, ta kontakt med Dr. Tapolyai tills och om denne på nytt hör av sig.

Jag reser idag till Sverige på semester och återkommer hit i slutet på augusti. Skulle Dr. Tapolyai återkomma under min frånvaro så får mina medarbetare informera Dig, men jag skulle tro att han föredrar den personliga kontakt han nu upprättat med mig.

God semester!
Med vänliga hälsningar
Torsten Hylander

Torsten Hylander

Postadress

Ajtósi Dörér sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGERN

Gatuadress

Ajtósi Dörér sor 27 A
BUDAPEST

Telefon

229-880
229-888
229-889
414-186

Telegram

Svensk
Dudapest

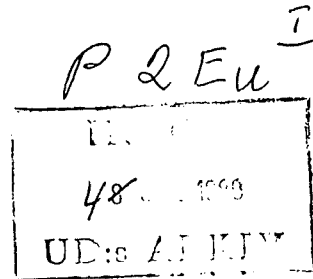
Telex

225647

LÄN = L
kopierat
Koncept

Vule 7/7

1980-07-09

Kabinettssekreterare
Leif Leiland
Utrikesdepartementet
Stockholm

88-87-04
EE

Raoul Wallenberg - aktuell igen i tv

Vore det inte lämpligt, att vårt UD genom vår ambassad i Moskva framställde en trevare om en person, vars mor skulle vara svenska och som skulle finnas i något av de av de intervjuade nämnda fängelserna. Själva namnet Raoul Wallenberg ger tydligen inte något resultat.

Ett besök i dessa fängelser med sammanträffande med dessa fångar, en och en, skulle kanske kunna lösa mysteriet med RW:s försvinnande i Budapest 1945.

Uppgiftslämnarna förefaller trovärdiga och därför borde UD göra ett nytt, mindre klumpigt försök att få kontakt med "Taxi" till exempel.

Med vänlig hälsning

Gun Gustavi
Gun Gustavi
Fil dr m m

Adress: Hantverkarg 78, 6 tr, 11238 Stockholm

Tel. 08 / 52 16 54

LAW OFFICES

GILLIN, SCOTT, ALPERSTEIN & GLANTZ

NATHAN E. GILLIN
S. DELL SCOTT
GLENN M. ALPERSTEIN
JACK C. GLANTZ
JOEL M. SIMON

[Utr min kansli/A Friberg
Åtg: besv 1980-07-21

SUITE 350
14651 VENTURA BOULEVARD
SHERMAN OAKS, CALIFORNIA 91403
VALLEY (213) 501-3100
L. A. (213) 872-1166

July 1, 1980

Ministry of Foreign Affairs
Box 16 121
S-103 23 Stockholm SWEDEN

INK UTRIKESDEP	
Dnr 226 / 4	
-8 JUL 1980	
Avd	Dr
✓	2
	Eu

önskar Re: Raoul Wallenberg dokument

Gentlemen:

300:-
I would like to obtain a copy of the released documents with respect to the above, which have been published in seven volumes and can be obtained from the Ministry's Press Department (provided these documents are in an English translation). These documents concern the years 1944-1950. I understand there is a relatively modest sum charged for these documents, which I will pay upon receipt of your bill.

I would also like to be informed when the additional documents pertaining to the years 1950-1979 will be released.

69

Thank you for your cooperation.

Sincerely,

GILLIN, SCOTT, ALPERSTEIN & GLANTZ

BY

Glenn M. Alperstein

GLENN M. ALPERSTEIN

GMA:pb

10590A UDSTH S

Pressbyrån/Höjer/kh
1980-07-10
Telex nr 236.
Exp. 80-07-10/kh

Press

ORIGINAL TELEGRAM
ENL. ANT.
04 00

9 JUL 80 15 27

PR

6/A	340
p	2
	En F

SVENSK OSLO 1980-07-09

CABINET
STOCKHOLM

340. FOER JONAS HOEJER, PRESSBYRAAN FRAAN BOERJESON

KAN DU TELEXA MIG NAMN, ADRESS OCH TELEFONNUMMER PAA ORD-
FOERANDEN I DEN SVENSKA ~~WALLENBERGAKTIONEN~~ ELLER OM MOEJLIGT
GE MIG DET PER TELEFON I DAG.

ANNELING

SVENSK OSLO KL 15 25

⊕
10590A UDSTH S
11300 SUEDE N

SVERIGES GENERALKONSULAT

1980-07-08

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
 Åtg: hbr Nilsson - Friedman
 1980-07-21
 ex ink + avg t:

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

amb Budapest nr 56
 Leifland
 Carlgren
 Eckerberg
 Berg Pol I

exp 800721
 ACF

UTRIKESDEPARTEMENTET

STRÄNGT FÖRTROLIGT

157

INKÖM UD		
10 JUL 1980		
Avd. 1	Gr. 2	Två 1 En 1

Wallenberg-ärendet

Hbr Nilsson-Friedman 1980-06-24

Broder,

Jag har nu som Du bad mig om haft ett samtal med Monsignor Bela Varga som är bosatt i något slags kloster här på Manhattan (225 East 72nd Street). Det var ingen svårighet att spåra upp honom genom "Freedom House" och "Radio Free Europe".

den Bela Varga verkar vara i 70-årsåldern. Enligt det visitkort han lämnade mig presenterade han sig som "President of the Hungarian Parliament 1946-1947" och "Chairman of the Hungarian Committee". Han omtalade att han under andra världskriget var medlem av ungerska parlamentet och en av ledarna för ett mindre oppositionsparti under den tid amiral Horthy satt vid makten. Bela Varga blev av den dåvarande ungerska regeringen anmodad hålla kontakt med den stora mängd politiska flyktinga från Polen som vid tiden befann sig i Ungern - det rörde sig om omkring 200.000. Det var hans uppgift att känna till så många detaljer som möjligt om de politiska flyktingarna från Polen och han bedrev också en viss underjordisk verksamhet som förbindelseman mellan den polska exilregeringen i London och den polska motståndsrörelsen i Polen. Detta skedde i största hemlighet då det ungerska parlamentet var infiltrerat av nazister och risk hela tiden fanns för att uppgifter om dessa kontakter kunde komma till tyskarnas kännedom. Bela Varga gjorde bl.a. flera resor till Schweiz i samband med sitt uppdrag som förbindelseman till den polska motståndsrörelsen.

Efter att tidigare ha bott i en ungersk landsortsstad och endast sporadiskt ha vistats i Budapest flyttade han i november 1944 till huvudstaden och lärde under tiden fram till mitten av januari 1945 känna Raoul Wallenberg som han träffade något 10-tal gånger och fick den största beundran för. Till Bela Vargas officiella uppdrag vad gäller de polska flyktingarna i Ungern hade hört att taga emot den rapport som avlämnats av de ungerska observatörer som på tyskarnas inbjudan - liksom svenska och schweiziska

representanter - varit närvarande när offren för Katyn-massakern grävdes upp år 1943. I mitten av januari 1945 arresterades Bela Varga av tyskarna i Budapest och när han förhöordes efter arresteringen förstod han att ett skäl till att han gripits var den kännedom som han genom sin befattning med polska frågor antogs ha fått om Katyn-massakern. Han hade ju som parlamentets representant tagit emot rapportering från de ungerska observatörerna. Under förhören med honom nämnde den överste som omtalades vid Tapolyais samtal med Hylander att Stalin personligen skulle ha givit order om att likvidera var och en som hade haft någon kontakt med Katyn-massakern. Tack vare sina tidigare förbindelser med denna överste lyckades emellertid Bela Varga bli frisläppt vilket hände i slutet av januari 1945.

Först senare fick han höra att Raoul Wallenberg arresterats praktiskt tagit samtidigt men han återsåg honom aldrig. Bela Vargas teori var emellertid att också Wallenberg genom sin ställning hade vetskap om Katyn-massakern och han sade sig under vårt samtal vara övertygad om att Wallenbergs arrestering hade med hans kunskap om Katyn att göra. För egen del tvivlade Bela Varga för övrigt på att Wallenberg någonsin hade förts till Moskva. Han trodde att Wallenberg hade dödats redan i Budapest och framhöll att inte endast Wallenberg utan också hans bil och chaufför hade försvunnit.

Något ytterligare hade han inte att förtälja i det ärende som intresserade oss men han frågade om vi hade haft kontakt med en doktor Hahn som vore bosatt i New York och som skulle varit närvarande när Wallenberg greps. Hahns adress uppgav han vara 96-09, 66th Avenue, Forest Hills, New York, telefon IL 9-8799. Om så önskaskan vi naturligtvis härifrån söka kontakt med denna person.

Hjärtliga hälsningar.

Di hufu

Bengt. Friedman

CABINET STOCKHOLM 1980-07-10

SVENSK OSLO

236. ERT 340. FOER BOERJESON FRAAN PRESSBYRAAN HOEJER.
RE RAOUL WALLENBERG.

PR

DITT TELEX NAADDE MIG FOERST IDAG. ORDOERANDE I DEN SVENSKA
WALLENBERGKOMMITTEN AER JUSTITIERAADET INGRID GAERDE WIDEMAR,
STRANDVAEGEN 13, 114 56 STOCKHOLM , TEL: 62 20 82 (SOMMAR-
BOSTAD 0766/ 43 1 30)

CABINET

CABINET STOCKHOLM KL.10.30

CHOEJER/KH
PRESS

CORR: ... ORDFOERANDE I DEN SVENSKA

TKS

V

SVERIGES AMBASSAD

1980-07-07

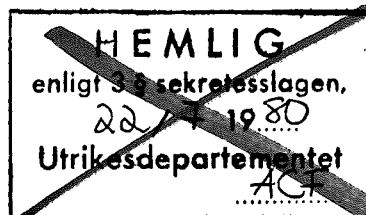
LONDON

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Åtg: hbr Nilsson - Skoglund 1980-07-22

ex ink + avg t:

[Lundvik, amb Moskva
Wingstrand, amb Bonn
exp 800722/ACF

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

Utrikesdepartementet

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet
(1 bil.)

Broder,

349

KOM UD		
1980-07-11		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	En I

./.

Från Foreign Office har jag idag erhållit närslutna skrivelse med ytterligare namnuppgifter. Som framgår torde en person vid namn Walter Haefelin i Västtyskland vara av intresse att kontakta.

Mingzhu
Olof Skoglund
Olof Skoglund

cp

Foreign and Commonwealth Office
London SW1A 2AH

Telephone 01-

Bil. hbr.
19 82.07.07

P2 EU

Mr K O M Skoglund
Royal Swedish Embassy
23 North Row
London
W1R 2DN

Your reference

Our reference

Date 4 July 1980

Dear Mr Skoglund

In April this year the Swedish Embassy in Moscow asked the British Embassy to pass on a request that we contact British subjects who had recently been released from prison in the Soviet Union having served sentences for drug offences, and ask if they would be prepared to speak to you, in case they could provide any information about Raoul Wallenberg.

We subsequently contacted the persons concerned. Three replies have been received from:

Mr L P Donoghue
13b Queen Anne's Grove
Bedford Park
LONDON W14 Tel: 995 1999

Mr T A Burgess
44 Kenyngton Drive
Sunbury-on-Thames
Middlesex (No telephone)

and Mr M D Wilson
67 Clifford Avenue
Taunton TA2 6DN
Somerset (Parents home, no telephone)

All three have told us that they have no objection to speaking to a member of the Swedish Embassy about this case, although Mr Burgess does not think he has any information which would be of any help. Mr Wilson (who now does work for the National Council for the Welfare of Prisoners Abroad 289 3876) said that he also knew nothing of Raoul Wallenberg but he knew of someone who had extensive information about and was in contact with many ex-political prisoners from the Soviet Union. This person's name is:

Mr Walter Haefelin
Munster Strasse 6 D-4830
Gutersloh
West Germany

/We

We will let you know if we receive any response from the other people we have contacted.

I hope soon to let you have a reply to your request for our agreement to release of a number of documents relating to the Wallenberg case which you left with me recently.

Yours sincerely
Daniel Johnson

D J Johnson
Eastern European & Soviet
Department

Pol 2

- 1 -

L. A. Nilsson
Mr. Abraham Lincoln
5535 Netherland Ave
Brook, New York City
April 27, 1980

20. deltag.

1 Moskva Olympiad
och Wallenberg frajan
Ola Ullsten, Swedish Foreign Minister

16/4 16/21
510323
Besv 80.08.14
Stockholm 16, Sweden

INK UTRIKESDEP
Dnr 226 / 320
11 JUL 1980
GR 27 MÅL

Dear Sir:

I understand the Swedish Government has decided to send an athletic team to the Moscow Olympics. Wouldn't this be a timely opportunity to make up for the past failure of your government to press the Soviet Union for information on / or release of your countryman, Raoul Wallenberg, one of the great heroes of the 20th Century?

I and tens of thousands of others would feel dismayed if the conspiracy of silence which surrounds the fate of this symbol of mans humanity to man were not broken

Utr min kansli/kr Nilsson/A
Atg: besv m stombrev 2 (se P 2 Eu^I) 1980-08-14

0881 JUL 11

-2-
[My Sweden not having the courage
to act in behalf of Rosal Wallenberg,
whose deeds of heroism and compassion
have done so much to bring honor
to his country

Respectfully Yours
Abraham Steinberg

UTRIKESDEPARTEMENTET

gk

Ärende:

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol

~~UHD~~ L.Å. Nilsson

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

hinder
67

P | 2 | Eu

Svensk Rom

1980-07-14-

Cabinet Stockholm

För Jodahl re Wallenbergdokument.

I anslutning Lewenhaupts handbrev till Dig 9 juni kan meddelas att italienarna nu muntligen framfört att de inte hyser betänkligheter mot publicering av det första av de fyra handlingar som nämns i handbrevet. Beträffande de tre övriga dokumenten önskar man däremot icke att de offentliggörs. Dels föreligger hänsyn till alltjämt levande släktingar, dels befaras ett offentliggörande kunna medföra en hårdnande attityd från Moskvas sida till italienska efterforskningar efter italienare som ännu inte återvänt från Sovjetunionen.

Lewenhaupt

ang. Raoul Wallenberg

Dear Honorable Prime Minister Salldin,

STATSRAÐSBEHÖRÐ
July 1, 1980

INK. 1980-07-11

I am writing to ask you to please use every resource possible to secure Raoul Wallenberg's release from Soviet imprisonment. ~~As you know,~~ there is evidence that this great humanitarian is still alive. Because he saved so many human beings from Nazi hands in World War II, this man should be allowed to live the rest of his years in freedom.

I firmly believe that the Russians will listen to firm, vehement protest by the Swedish people on Wallenberg's behalf. While I have written to American leaders as well, and to two Russians, I think that protest from you will make the Russians feel more pressured to act.

Your countryman is a shining example of what humanity can be. He must be saved; please do everything in your power to effect this.

Thank you very much.

Lynn Wolk
Lynn Wolk

47 Mystic St.

Arlington, MA 02174 USA

[Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
Atg: besv 1980-07-21

INK. UTRIKES DEP.	
D.N:o 226/7	
1980-07-22/14	
AVD P	GR. 2

P 2 Sen I	
INK. UTRIKES DEP.	
21 JUL 1980	
UD:s ARKIV	

SVERIGES AMBASSAD

BONN

1980-07-15

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

UTRIKESDEPARTEMENTET

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet
(1 bil.)

Broder,

Åberopande Ditt handbrev 1980-06-24 får jag meddela, att vi tyvärr
ej kunnat spåra Anton Petrovskoj.

Tuus

John

John Wingstrand

195

KOM UD		
1980-07-17		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	Eu ^I

SCHWEDISCHE BOTSCHAFT

Bonn, den 5. Juli 1980

Die Stadtverwaltung
Einwohnermeldeamt

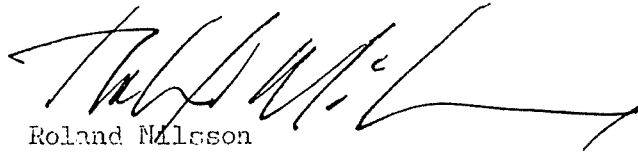
6450 HANAU

Eingang Stadt Hanau
000167 A-4 JULI 80
Amt/Abt.: <i>32</i>

Bezugnehmend auf das heutige Telefongespräch mit dem
Einwohnermeldeamt in Hanau möchten wir bestätigen, dass
wir die richtige Anschrift von Herrn Anton Petrovich,
welcher angeblich in Hanau wohnen soll, suchen.

Wir danken für Ihre baldige Hilfe im voraus.

Mit freundlichen Grüßen

Roland Nilsson
Erster Botschaftssekretär

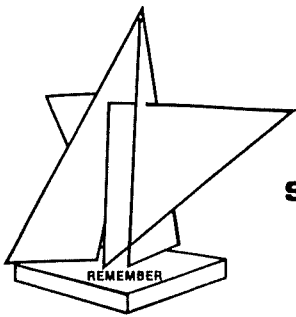
Urschriftlich zurück

Der oben genannter ist in Hanau als gemeldet oder
gemeldet gewesen nicht zu Ermitteln.

- 8. 7. 80 Der Magistrat der Stadt Hanau
Ordnungsamt

D. No	
<i>31117</i>	
<i>ap</i>	<i>1217</i>

16/07/80

02 En 1

SIMON WIESENTHAL CENTER FOR HOLOCAUST STUDIES
on the campus of yeshiva university of los angeles

July 11, 1980

Wallenberg -
higen
rid mörte
i Madrid

Foreign Minister Ola Ullsten
c/o Consul Mats Berquist
Watergate 600, Suite 1200
600 New Hampshire Ave., N.W.
Washington, D. C. 20037

INK UTRIKES DEP		
Dir 226 90		
1718 JUL 1980		
Avd P	Gr 2	Må! E M L

in kansli/
r Nilsson/ACF

Dear Foreign Minister Ullsten:

itg: ch tel t svensk
Washington 1980-07-
2
x t.

efiland
ckerberg
berg Pol I

exp 80025
ACF

itg: föredraget
För kab sekr
1980-08-25
delg v g se
ivg skr av
1980-08-26

As you are well aware, there will be a review of the Helsinki Accord which is scheduled for this fall in Madrid, Spain. We have received numerous inquiries from organizations and individuals as to whether or not the fate of Raoul Wallenberg and Jan Kaplan will be raised at that particular forum. We are currently investigating with our own Helsinki Commission as to the position of the United States government in this matter. We are requesting to know whether your government will use this profound and powerful public forum to again raise the issue before the Soviets and the world.

Sincerely yours,

Abraham Cooper

Rabbi Abraham Cooper
Assistant to the Dean

AC:1nd

P.S. Professor Guy Von Dardel has requested that one basis of the Swedish representation at the meeting in Madrid should be the International Agreement of the Reunification of Families.

cc: Simon Wiesenthal
Senator Frank Church
Senator Rudy Boschwitz
Senator Daniel P. Moynihan
Senator Claiborne Pell
James Doane, Jr.
Professor Guy Von Dardel

Rabbi Marvin Hier
Dean
Efraim Zuroff
Director
Simon Wiesenthal
Visiting Scholar
Rabbi Abraham Cooper
Assistant to the Dean
Marlene F. Hier
Office of Grants and Development

EMBASSY OF ISRAEL
2 PALACE GREEN
LONDON W8 4QB
Telephone 01-937 8350

משרד החוץ
10000

80-07-21

26th June 1980 *Orig. se* *JN 18 N*
P 2 Eu I

My dear Ambassador

INKOM
18 JUL 1980
UD:s ARKIV

I am sure you will be pleased to know that on the 24th of this month a public park in the City of Jerusalem was named after Raoul Wallenberg.

Kind regards,

Truly,

Shlomo Argov

Shlomo Argov
Ambassador of Israel

His Excellency Mr. Per Lind,
Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary,
Swedish Embassy,
23 North Row,
London, W1R 2DN.

INKOM
18 JUL 1980
UD:s ARKIV

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:

amb Tel Aviv onumr
Ch Pol III
Belfrage Pol III

exp 800721/ACF

London 1980-07-15

Överlämnas för kännedom till
Kanslirådet Lars-Åke Nilsson,
Utrikesdepartementet.

Per Lind
Per Lind

MOSKVA

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:

Leifland
Eckerberg
Berg Pol I
exp 800725/ACF
amb Tel Aviv nr 53 ✓

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson
UTRIKESDEPARTEMENTET

Ätg: ch tel t svensk Moskva
1980-07-25

Mjw

EXPEDIERA	
med	der.
sv. kurir	<i>80</i>
utl. kurir	<i>80</i>
luftpost	
vanl. post	Sign <i>W</i>

W

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg

Broder,

179

INKOM UD		
1980-07-28 21		
AVD.	GA.	MAL
P	2	<i>Eu</i>

Jag tillåter mig att här i ett sammanhang ta upp de olika frågor i Wallenberg-ärendet, som aktualiserats de senaste månaderna.

Uppgifterna att Wallenberg skulle ha befunnit sig i den mordvinska lägerarkipelagen har inte kunnat be-
styrkas. Vi har ju efterhand kommit i kontakt med åt-
skilliga personer, som suttit där under de senaste
15 åren, och endast Garcia säger sig ha träffat en
svensk långtidsfånge. Den av Bräwer nämnde Anderson
är i sammanhanget en gåta, och det kunde måhända vara
värt att försöka få några preciseringar av Bräwer.
Härrör de uppgifter han återger om Anderson från sjuk-
journalen - i vilket fall de är av större värde - eller
inhämtade han dem från de andra fångarna? Hur visste
han att den person han såg från utsiktspunkten var
Anderson?

Vad den "svenske" gatsoparen beträffar så kan jag
bara säga att Vernadskij Prospekt är en stor genom-
fartsled inte så långt från ambassaden i en stadsdel

där det finns åtskilliga utlänningshus. Även om dessa liksom ambassaderna är polisbevakade borde det inte vara ogörligt att här få kontakt med någon utlänning.

I det här sammanhanget kommer man att tänka på den av Rode relaterade episoden vid fångtransporten. Hur många gånger har inte en dimfigur av det här slaget skymtat i utkanten av vårt synfält? Är det ett utslag av lägermytologin eller finns det någon substans? Det kusliga är att den senare möjligheten inte kan utelutas.

Vad beträffar skildringarna från Vladimir på 1960-talet överensstämmer Bergers angivna förstahandsuppgifter med vad Garcia berättar att den svenske fången sagt honom. Detta skulle kunna tolkas som så att Garcias källa varit Berger. Bergers uppgifter om persongalleriet i Vladimir har i sin tur gemensamma punkter med Kalinskis, så båda herrarna kan tänkas ha varit där. Båda nämner Gogoberidze, vilket också Brooke gör. Gogoberidze skulle enligt Kalinski ha frigivits och vara bosatt i Tbilisi. Kan denna uppgift kontrolleras, frågar Du.

Det är nog omöjligt utan ~~Kalinskis~~ hjälp. Denne säger sig ju ha träffat Gogoberidze i Tbilisi och bör således känna till adressen. Utan denna återstår endast att vända sig till myndigheterna, ty den hos oss enkla utvägen att titta i telefonkatalogen är till föga hjälp i ett land där telefonkataloger är en ännu större raritet än telefoner. Om Kalinski kan ge adressen återstår endast för någon rysktalande resenär att vid besök i Tbilisi diskret uppsöka Gogoberidze, om nu denne ännu är i livet. Om han skulle vara villig att säga något är ju en annan sak. Detta aktualiserar den olösta frågan om hur i Sovjet boende vittnen överhuvudtaget skall hanteras.

Sandströms österrikare har inte kunnat spåras på österrikiska ambassaden här, beroende på att deras arkiv från denna tid är mycket bristfälligt. Signalementet var ju dessutom minst sagt magert.

Miller slutligen tycks inte - oavsett vilka hans egna upplevelser varit eller inte varit - ha något av värde att komma med beträffande Wallenberg. Hans ortsangivelser är i och för sig korrekta, t o m byn Tsimmermanovka vid Amur återfinnes på kartan, men detta kan ju tyda på att han bara tagit namnen från en kartbok.

Men vilka vittnen vi än får fram förefaller mig läsningen på den sovjetiska sidan total. Som min speciella kontakt sade häromsistens hade Gromyko reagerat mycket negativt då Ullsten tagit upp Wallenberg-ärendet vid sitt besök här. Jag replikerade att Gromyko rimligen måste ha varit medveten om att det skulle komma upp. Dessutom hade han ju inte visat någon irritation i sitt svar. Må så vara, sade min kontakt, men under den lugna ytan hade Gromyko varit ursinnig, för att inte tala om Zemskov.

Med denna vinjett sätter jag punkt.

Hjärtliga hälsningar
 Jan Lundvik
 Jan Lundvik

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärendes

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-21

Num

463

Art

P

Grupp

2

Mät

Eu^I

Adress

Svensk PARIS

Text

463
.....

Från L-Å Nilsson re Raoul Wallenberg.

Tacksam erhålla två exemplar av Le Cas Wallenberg,
Edition Ramsay, författare Jacques Derogy.

Cabinet

Ifylles av telegramexpeditören

Avskickat den

21/7

Klockan

16⁵⁰

Sign

Ji.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

ex ink + avg t:

amb Budapest nr 56

Leifland
Carlgren
Eckerberg
Berg Pol I

exp 800721

ACF

EXPEDIERA	
med	sv. kurir
sv. kurir	utl. kurir
luftpost	l. post
	Sign

~~HEMLIG~~
enligt 3 § sekretesslagen.
21/7 1980
Utrikesdepartementet
ACF

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet

hbr Nilsson - Friedman 1980-06-24

hbr Friedman - Nilsson 1980-07-08

Generalkonsuln Friedman

NEW YORK

U. n.

Broder,

Tack för Ditt ovan citerade handbrev innehållande en redogörelse för Ditt samtal med Monsignor Bela Varga i New York. Jag skulle mer i marginalen vilja kommentera vad Du refererar.

Vargas teori om att Raoul Wallenberg greps av ryssarna på grund av att han skulle sitta inne med informationer om Katyn-massakern kan naturligtvis varken beläggas eller helt avfärdas. Däremot är det helt klart att Wallenberg av ryssarna verkligen fördes till Moskva. Även den sovjetiska regeringen hävdar ju alltsedan 1957 att Wallenberg skulle ha avlidit i ett Moskva-fängelse 1947. Om Du får någon ytterligare kontakt med Varga, kan Du gott säga honom att det är höjt över varje tvivel att Wallenberg fördes till Moskva.

På sidan 2, rad 2, i Ditt handbrev sägs att Varga i januari 1945 arresterades av tyskarna i Budapest. Jag utgår ifrån att "tyskarna" utgör ett skrivfel för "ryssarna".

Slutligen, vore jag tacksam om Du för den goda sakens skull ville ta en kontakt med den av Varga nämnde doktor Hahn.

Lars-Åke Nilsson

Ifyllen av postexp

Avskick med

☒ sv. kurir

☐ utl. kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avskickas datum

Sign

reg: at

UTRIKESDEPARTEMENTET
Utrikesministerns kansli
Handläggare: kr Nilsson/ACF

July 21, 1980

Var	Avt Grupp	NAI
71	P 2	Eu ^I

ex t:

Bengt Wernersson, SB f v b
registratör SB

exp 800721/ACF

Ms. Lynn Wolk
47 Mystic St.
ARLINGTON, MA. 02174
U. S. A.

ang. Raoul Wallenberg

In a letter to the Prime Minister, Mr. Thorbjörn Fälldin, you have expressed your concern and sympathy regarding the fate of Raoul Wallenberg. The mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to shed light on this matter is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

In 1979 alone, Sweden made two official representations to the Soviet Union as regards Raoul Wallenberg. On his visit to Moscow on 30 May, Foreign Minister Ullsten once again called upon the Soviet authorities to elucidate the circumstances surrounding the disappearance of Raoul Wallenberg. Unfortunately, the Soviet authorities persist in reaffirming the previous information they have given, according to which Raoul Wallenberg is said to have died in prison in 1947. This statement is contrary to convincing testimonies that Raoul Wallenberg was still alive at a much later date.

The Prime Minister and the Minister for Foreign Affairs have asked me to assure you that the Swedish Government will take every possible opportunity to clarify the circumstances surrounding Raoul Wallenberg's fate.

Yours sincerely,

Lars-Ake Nilsson
Executive Assistant

Ifylles av postexp

Avsändare	Avsändnings datum	Sign
☐ sv kurir ☐ utl kurir ☒ luftpost ☐ vanlig post	800721	ACF

UTRIKESDEPARTEMENTET
 Utrikesministerns kansli
 Handläggare: A Friberg

July 21, 1980

Dar 69 Avd Grupp M1 P 2 Eu ^I

Mr. Glenn M. Alperstein
 Suite 350
 14651 Ventura Boulevard
 SHERMAN OAKS, California 91403
 U. S. A.

Dokument om Raoul Wallenberg

Thank you for your letter to the Ministry for Foreign Affairs of July 1, 1980 in which you request a copy of the released material on Raoul Wallenberg.

As you mentioned, the Ministry has released documents concerning Raoul Wallenberg from the years 1944-1950. These can be obtained from the Ministry at a cost of 300 Swedish Crowns (approximately 70 dollars). The documents have, however, not been translated into English, and could therefore only be sent to you in the Swedish language.

Documents pertaining to the years 1950-1969 are scheduled for release during the year 1981.

Yours sincerely,

Annika Friberg
 Assistant
 Office of the Minister for Foreign Affairs

Ifylles av postexp

AVSÄND ☐ av kurir ☐ till kurir ☒ luftpost ☐ vanlig post	Avsändnings datum 800721	Sign ACF
---	-----------------------------	-------------

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Åtg: besv 1980-08-14 och sändes via gk San Francisco, hbr Nilsson-Grestad 1980-08-14

Guy von Dardel För delgivning v g se avg skrivelse

424 College Avenue
Palo Alto CA 94306

Stanford, July 16 1980.

Utrikesradet Lars-Ake Nilsson
Utrikesdepartementet
Box 16121
S-103 23 Stockholm Sweden

INK. UTRIKES DEP.	
D.N:o 226/55	
1980-08-18	
AVD	2

Dear Lars-Ake,

As you know we have continued, Nina and I, on both sides of the Atlantic to try to find new openings to clarify the fate of Raoul Wallenberg and to get support from even wider circles, as I know that you have also been doing in Swedish Foreign Office.

One avenue that is perhaps worth exploring further is to investigate if among the Russian KGB-officers who have defected to the West there are some who may conceivably have been involved with the case of Raoul Wallenberg. The group which would seem to be the most promising in this respect are those which at one time or another have been attached to the Soviet Embassy in Stockholm, since it is probable that they have been fully briefed on a case which is so important to the Soviet Swedish relations.

What I would therefore like to ask you if you could send me a list of all staff of the relevant character which has been attached to the Soviet embassy over the period since 1945. I would then try to edit this list in a form which would make it easy for the Western counterintelligence services to check them through against the defectors in their particular country.

It would be useful to know if this particular avenue has already been explored by Swedish Foreign Office, and if so in what year. Was not for example Petrov, who defected to Australia a long time ago, once attached to the Soviet Embassy in Stockholm?

I am enjoying my stay here in Stanford, which is very profitable both from the point of view of my scientific research, and for doing research about Raoul, in particular with the access to the Hoover Library on War and Revolution, and the ready help of its staff. And of course California is a wonderful country also apart from these professional advantages.

I hope that you have had a nice vacation, although from what I here the European weather does not seem to be as nice as the Californian. I will be back in Sweden before the middle of September, and will get in touch with you again then.

With kind regards,

Guy von Dardel

Avsändningsort

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-22

Avd

P

Grupp

2

Mal

Eu^I

Adress

Svensk MOSKVA

Text

Lundvik från L-Å Nilsson. Re Ditt handbrev 1980-07-17 i Wallenberg-ärendet.

PRIMO:

Ditt åberopade handbrev ger onekligen en del att tänka på.

Jag har bett Grestad i San Francisco att på nytt ta kontakt med Brawer. Vi får se om detta leder till några preciseringar beträffande "Anderson". Vad gäller den dimfigur, för att låna Ditt träffande uttryck, Rode refererar till och Sandströms österrikare lär vi väl inte komma mycket längre.

Jag har med Leifland preliminärt diskuterat vad Du skriver om möjligheten av att spåra Gogoberidze. Med anledning härav har Tel Aviv-ambassaden tillställts under secundo återgivna telegram. Som Du ser går vi försiktigt fram också beträffande kontakten med Kalinski. Jag har en känsla av att det kan vara befogat. Givetvis är jag tacksam för Dina eventuella synpunkter på mitt telegram till Tel Aviv.

SECUNDO:

Cit - Vad gäller det så kallade Vladimir-spåret...

L. Leifland
80.07.22

...

...

... till beskickningen då och då ? - Slutcit

Cabinet

ex t:

[Leifland, Eckerberg, Berg Pol I
exp 800722/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-22

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk TEL AVIV

Text

Ambassadören/Wilkens från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

Vad gäller det så kallade Vladimir-spåret i Wallenberg-ärendet spelar onekligen georgiern Simon Gogoberidze en central roll. Han figurerar i ett stort antal vittnes mål i vår dossier. Även Kalinski uppger ju att han suttu tillsammans med Gogoberidze i Vladimirs andra corpus (sid 2 i min promemoria 1979-11-30). Vidare säger Kalinski att Gogoberidze sedan länge är fri och troligen bor i Tiflis, där de båda träffades 1967.

Jag har med Jan Lundvik diskuterat möjligheten av att på något sätt närma sig Gogoberidze. Något beslut härvidlag har dock inte fattats inom departementet. Saken tål att noga övervägas och riskerna att i de sovjetiska myndigheternas ögon kompromettera Gogoberidze är uppenbara.

I vilket fall skulle det vara intressant att erfara om Kalinski har någon närmare adressuppgift för Gogoberidze. Det bästa vore om Ni kunde finna något osökt tillfälle att fråga Kalinski härom. Denne bör i vilket fall inte ges intrycket att vi beslutat oss för att söka upp Gogoberidze. Vad jag är rädd för är självfallet att den aktive Kalinski företar sig något som förorsakar svårigheter för Gogoberidze (om denne nu alls är i livet).

Som ovan framgår lämnas det åt Er att bedöma när och hur Kalinski skall kontaktas. Han hör möjligen själv av sig till beskickningen då och då ?

Cabinet

[ex t: Leifland, Eckerberg, Berg Pol I
exp 800722/ACF

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utrikesministerns kansli

Handläggare: kr Nilsson/ACF

ex ink + avg t:

Lundvik, amb Moskva
Wingstrand, amb Bonn

exp 800722/ACF

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet

hbr Skoglund - Nilsson 1980-07-07

Ministern Skoglund

LONDON

~~HEMLIG~~
enligt 3 § sekretesslagen.
22/7 1980
Utrikesdepartementet
ACF

U. n.

Dnr	1980-07-22 104	Avt Grupp	NA1
		P	2 Eu ^I

Broder,

Tack för Ditt ovan citerade handbrev. Den där nämnde Haefelin har Wallenberg-föreningen varit i kontakt med. Han hade för Wallenberg-ärendet inget av intresse att berätta.

På den lista FCO sänt Dig finns namnet L P Donoghue. Vederbörande torde ha suttit i lägret 385/5 i Mordvinien Belgaren Pype nämnde i våras vid samtal med Schönander, Bryssel, en medfånge Donoghue. Det verkar inte sannolikt att Donoghue skulle ha något att ge i vårt ärende. För den goda sakens skull bör Du kanske ändå slå honom en signal.

Slutligen vill jag nämna att det inte visat sig möjligt att via tyska myndigheter spåra den Petrovskoj som Brooke uppgivit. Därmed får vi nog avskriva detta uppslag.

Lars-Ake Nilsson

Ifylles av postexp

Avskickad till

☒ av kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avskickad datum

Sign

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:	
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)	
Kabs	Utr min kansli/kr Nilsson/ACF	P 2 Eu
Bitr Kabs	██████████ Moskva samt svensk	
Polen	Tel Aviv 1980-07-25	
Pol		
UHD L.Å. Nilsson		

SVENSK MOSKVA

1980-07-23-

CABINET STOCKHOLM

FOER L-AA NILSSON FRAAN LUNDAVIK
RE WALLENBERGAERENDET.

PRIMO.

JAG DELAR HELT UPPFATTNINGEN ATT KALINSKI BOER HANTERAS
FOERSIKTIGT. VI VET JU TROTS ALLT INTE VEMS AERENDEN HAN GAAR.
AA ANDRA SIDAN HAR HAN REDAN OFFENTLIGT - BL A I V-J
10/79 - ANGIVIT GOGOBERDIZE SOM SIN KAELLA BETRAEFFANDE WALLENBERG.
GUY VON DARDEL TALADE VID SITT BESOEK HAER MED SACHAROV I DENNES
SAEKERLIGEN AVLYSSNADE LAEGENHET OM GOGOBERIDZES UPPGIFTER.
AEVEN VILLIUS HAR UTPEKAT DENNE SOM KAELLA. RYSSARNA KAN M A O
INTE VARA OMEDVETNA OM ATT GOGOBERIDZE SKULLE KUNNA AVGE ETT
YTTERST BESVAERANDE VITTNESMAAL OCH KAN DAERFOER I FARJE FALL
FOERMODAS HA VIDTAGIT ERFORDERLIGA INTIMIDERINGSATGAERDER.

SECUNDO.

MAAHAENDA FRAMGAAR DET AV TIDIGARE DOSSIERER VEM GOGOBERIDZE
AER - ELLER VAR. KALINSKI KALLAR HONOM FOER SOCIALDEMOKRAT.
DEN SENASTE UPPLAGAN AV STORA SOVJETENCYKLOPEDIN UPPTAR TILL
SKILLNAD FRAAN TIDIGARE UPPLAGA EN VISS LEVAN DAVIDOVITJ
GOGOBERIDZE (1896-1937), PARTISEKRETERARE I GEORGIEN 1926-30,
LIKVIDERAD AV STALIN 1937 OCH SEDERMERA REHABILITERAD. SIMON
SKULLE KUNNA VARA EN BRODER, SOM DRAGITS MED I FALLET. AARTALEN
PASSAR NAAGOTSAANAER. EVENTUELLT KAN KALINSKI HA NAAGOT ATT SAEGA
HAEROM.

DE GEER

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:
ILAA Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD L.Å. Nilsson	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) Utr min kansli/kr Nilsson/ACF ch tel t svensk Tel Aviv 80-07-23

P

Z

Euⁱ

SVENSK TEL AVIV 1980-07-23

CABINET STOCKHOLM

FOER L-AA NILSSON OM WALLEBERGAERENDET.

EFTERSOM JAG ALDRIG RAAKAT KALINSKI FOEREFALLER DET MED HAENSYN
TILL DE OMSTAENDIGHETER DU NAEMNER LAEMPLIGAST FRAAGAN FAAR
ANSTAA TILL WILKENS AATERKOMST BOERJAN AV SEPTEMBER MED MINDRE
HAN SJAELV SKULLE GE SIG TILL KAENNA.

OERN

Avsändningsort

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-23

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk TEL AVIV

Text

Ambassadören från L-Å Nilsson re
Wallenberg-ärendet.

Delar självfallet Din bedömning.

Cabinet

SVERIGES AMBASSAD

1980-07-17

BONN

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:

gk Berlin nr 40 ✓

Berg Pol I

exp 800725

/ACF

~~HEMLIG~~
enligt 36 sekretesslagen.

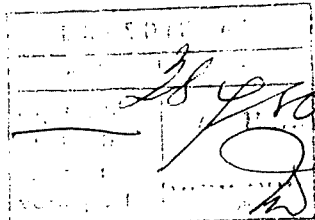
~~25/7 1980~~

~~Utrikesdepartementet~~

~~ACF~~

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

UTRIKESDEPARTEMENTET

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg-ärendet
(1 bil.) ✓

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 28 maj 1980 får jag meddela, att Röda Korets Suchdienst sagt sig sakna uppgifter om herrarna Heinz Fraenkel, Bramborg, Kartowski och Gregori Lubanski. Vi kan alltså tyvärr icke vara behjälpliga.

Di. Krigsmin

John W.

John Wingstrand

200

INKOM UD		
1980-07-24		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	Eu ¹

P2Ent
DEUTSCHES ROTES KREUZ
GENERALSEKRETARIAT
SUCHDIENST MÜNCHEN

DRK-SUCHDIENST INFANTERIESTRASSE 7A 8000 MÜNCHEN 40

DIREKTION

An die
Königl. Schwedische Botschaft
Herrn John Wingstrand
Allianzplatz Haus 1
An der Heussallee 2-10

5300 Bonn

UNSER ZEICHEN:

dir-wk-la/op

TAG:

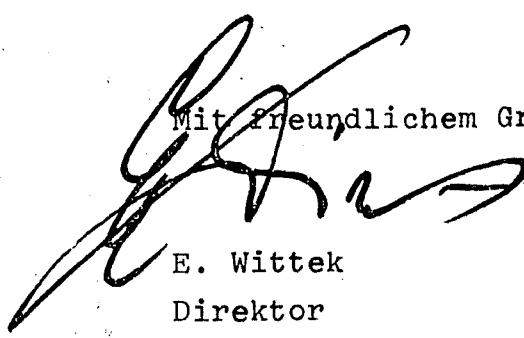
14.7.1980

Sehr geehrter Herr Wingstrand,

zu Ihrem Schreiben vom 24.6.1980 teile ich Ihnen mit, dass wir keinen der von Ihnen Gesuchten mit den angegebenen Hinweisen feststellen konnten.

Ich bedauere, dass ich Ihnen nicht helfen konnte.

Mit freundlichem Gruss

E. Wittek
Direktor

SVERIGES AMBASSAD

BONN

1980-07-18

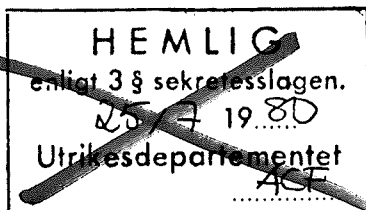
Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Åtg: ch tel t svensk Bonn 1980-07-25

ex ink + avg t:

amb Jödahl, arkivet
prof Carlgren, arkivet
kabsekr Leifland
Nilsson

exp 800725
/ACF

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Kanslirådet Lars-Åke Nilsson

UTRIKESDEPARTEMENTET

203

KOM UD		
1980-24		
A.D.	GR.	MAL.
P	2	ELU

Re offentliggörande av dokument från 1950 t.o.m. 1969 angående
efterforskningarna efter Raoul Wallenberg

Broder,

Med anledning av dels det omfattande uppdrag jag erhöll muntligen i Stockholm i slutet av maj genom Ole Jödahl och dels att jag till följd därav nu börjat granska de "tyska" dossiererna om Wallenberg, vilka skickades hit med hbr Carlgren-Wingstrand 1980-06-24, hade jag den 10 juli 1980 ett samtal med VLR Dr. Göttelmann på Auswärtiges Amts rättsavdelning (ref. 513) om kriterierna för ett eventuellt svenskt offentliggörande av dokumenten från 1950- och 1960-talen i Raoul Wallenberg-ärendet. Göttelmann menade icke att Auswärtiges Amt skulle ha något emot att vi offentliggjorde handlingar om det samarbete som förekommit mellan svenska och tyska myndigheter i efterforskningarna. "Tvärt om! Man skulle säkert välkomna varje offentliggörande, som kunde bidra till att skapa ökad klarhet i omständigheterna kring försvinnandet", ansåg han.

I den mån svenska myndigheter utan tyska myndigheters d'accord bedrivit en mer eller mindre polismässig verksamhet i sin utfrågning av enskilda personer i Förbundsrepubliken, torde förbundsregeringen enligt Göttelmann icke bli "irriterad" däröver. Däremot kunde frågor kanske komma att ställas i massmedia. Men det inträffade låg ju så pass långt bak i tiden, att någon större olägenhet av pressreaktionerna nog ej skulle uppstå, ansåg Göttelmann.

Däremot trodde han, att enskilda individer mycket väl kunde ha erinringar mot att svenska regeringen publicerade utsagor som de på sin tid gjort. De skulle t.o.m. kunna gå till tysk domstol och begära skadestånd av svenska regeringen i de fall då utsagorna bl.a. innehöll "Anschuldigungen, Beleidigungen, üble Nachreden, Herabwürdigungen, Unterstellungen" o.dyl. gentemot bl.a. Sovjetunionen. Endast genom att förvissa sig om att vederbörande personer icke skulle ha något emot ett eventuellt offentliggörande av sådana utsagor, skulle svenska regeringen i förväg kunna försäkra sig om att ej sedermera krävas på och dömas till skadestånd.

Publicering av uttalanden som blott återger rent faktiska omständigheter kunde enskilda personer däremot icke begära skadestånd för.

Vid tvekan om det lämpliga i att offentliggöra någon enskild persons

X det var de
"afstämningarna"
"Lysen" "Domstolen"
som W.C. de
skickade till Bonn.
07

utsaga borde huvudregeln enligt Göttelmanns mening vara att avstå.

På min fråga huruvida möjligheterna till ersättning för immateriell skada skulle preskriberas till följd av att utsagorna gjordes för 10-30 år sedan, blev Göttelmanns svar nekande. Orsaken var, sade han, att preskriptionstiden ju först börjar räknas från den dag skadan inträffade, d.v.s. dagen för offentliggörandet.

Jag har för säkerhets skull sedermera fått bekräftad riktigheten i ovanstående uppgifter av ambassadens juridiske rådgivare, advokaten Blumenröder.

Jag har läst igenom ett antal handlingar i de många Wallenberg-dossiererna och redan funnit många uttalanden, för vars offentliggörande enskilda tyskar kanske skulle komma att begära skadestånd. Som Du vet, finns det inget centralt folkbokföringsregister i Förbundsrepubliken. Då Du ju känner till vilka stora problem ambassaden därför brukar ha att lokalisera personer, som ej är efterlysta för någon straffbar handling, förutser jag utomordentligt stora svårigheter att få tag i berörda uppgiftslämnare för att i förväg förvissa oss om att dessa icke kommer att ha något emot ett offentliggörande. Att ens fastställa om dessa personer 30 år efter sina uttalanden alltjämt är i livet torde också bli utomordentligt svårt. Hittillsvarande erfarenheter är ju att vi ofta aldrig lyckas få tag på personer, som vi önskar tala med i Wallenberg-ärendet.

Att förhandskontrollera i vad mån alla uppgiftslämnare är införstådda med ett offentliggörande torde således icke bli möjligt.

Under omständigheterna vill jag ifrågasätta, om man icke bör överväga att i samband med ett offentliggörande täcka över namnen på samtliga uppgiftslämnare, som gjort negativa värdeomdömen etc. Alternativet är att icke alls offentliggöra deras utsagor eller delar därav. Jag tror dock att en uppmärksam läsare i det senare fallet snart skulle observera luckor och ställa frågor, som kanske kunde skada vår sak.

Inför min slutliga genomgång av det omfattande materialet vore jag tacksam för besked, hur man hemma ser på mina frågor.

Hjärtligaste hälsningar
Din kunginne
John W.

John Wingstrand

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

1980-07-22

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
Ätg: ch tel t svensk Washington
1980-07-25

Kanslirådet Lars-Ake Nilsson

UTRIKESDEPARTEMENTET

513

INKOM UD		
1980-07-24		
AVD.	GA.	MAL.
P	2	EW

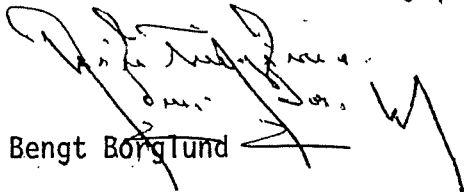
Amerikansk Wallenberg-resolution
(1 bil)

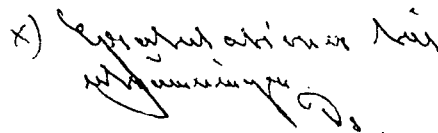
Broder,

./. .

Som Du finner av närslutna skrivelse 1980-07-16 jämte bilaga har The Central Conference of American Rabbis vid sitt årsmöte i Philadelphia den 23-26 juni 1980 uppmärksammat Raoul Wallenbergs minne och antagit en särskild resolution nämnd efter honom. Konferensen anmodar i texten Sovjetunionens regering att till fullo samarbeta med den svenska regeringen, Raoul Wallenbergs familj och den växande skara personer världen runt som tagit sig an hans fall.

Vi välkomnar eventuella synpunkter på utformningen av vårt svar.

Bengt Borglund

x)

Reg
אגוד הרבנים המתקדמים

CENTRAL CONFERENCE OF AMERICAN RABBIS

790 MADISON AVENUE • NEW YORK, N.Y. 10021 • (212) 734-7166

Office of the Executive Vice President

July 16, 1980

131
The Hon. Wilhelm Wachtmeister
Swedish Embassy
Watergate 600, Suite 1200
600 New Hampshire Ave., NW
Washington, DC 20037

INK BESK: WASH.		
D. No. 15-687		
JUL 21 1980		
AVD. P	GR. 2	MAL. Eu

Dear Mr. Wachtmeister,

This action was taken at the June, 1980 Convention of the Central Conference of American Rabbis in Pittsburgh. I call it to your attention, and will welcome your action and response.

All good wishes.

Shalom,

Joseph B. Glaser

Rabbi Joseph B. Glaser
Executive Vice President

JBG: lmn

Encl.

OFFICERS:

Jerome R. Malino, *President*
Danbury, CT
Herman E. Schaalman, *Vice President*
Chicago, IL
Joseph B. Glaser, *Executive Vice President*
New York, NY

Meyer Heller, *Treasurer*
Beverly Hills, CA
Robert J. Marx, *Recording Secretary*
Highland Park, IL
Sylvan D. Schwartzman, *Financial Secretary*
Cincinnati, Ohio

Elliott L. Stevens, *Administrative Secretary*
New York, NY
Sidney L. Regner, *Executive Vice President Emeritus*
New York, NY
Jacob R. Marcus, *Honorary President*

RESOLUTION ON RAOUL WALLENBERG

Adopted at the 91st Annual Convention of the Central Conference of American Rabbis, Pittsburgh, Pennsylvania, June 23-26, 1980

Raoul Wallenberg, the courageous and compassionate Swedish emissary who saved thousands of Jews from Nazi persecution, is reported, on excellent authority, to be held a prisoner by the Soviet Union. In the face of unimpeachable testimony and clear evidence to the effect that Wallenberg is still alive, the Soviet government has been obstinate and uncooperative in efforts to free Wallenberg, or, if according to their claim he is dead, to allow an appropriate investigation to prove it.

The Central Conference of American Rabbis, in gratitude for Raoul Wallenberg's unique service to the Jewish people, and in the name of compassion and common decency, calls upon the government of the Union of Soviet Socialist Republics to cooperate fully with the Swedish government, the family and friends of Raoul Wallenberg and the growing multitude of people throughout the world who have taken up this cause.

Kabsch
Press

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
ex t:

Berg Pol I
amb Tel Aviv, onumr
amb Moskva, onumr

exp 800725/ACF

84:A 426

P 2 EW

SVENSK WASHINGTON

KR 131

1980-07-24

CABINET STOCKHOLM

1126. FOER LARS-AAKE NILSSON, UTRIKESHIN KANSLI, OCH PRESS

RE: ARTIKEL OM VALLENBERG

CHRISTIAN SCIENCE MONITOR 22 JULI INNEHAALLER PAA FRAN-
TRAEDANDE PLATS EN ILLUSTRERAD KORRESPONDENS FRÅN
CALIFORNIE AV STEWART MC BRIDE UNDER RUBRIKEN "RAOUL
VALLENBERG, THE HERO OF THE HOLOCAUST". DEN LAANGA
ARTIKELN SYTES I NYCKET BASERAD PAA UPPGIFTER FRÅN
MRS WINNETTE LANTOS. I SLUTKLAEDDEN HETER DET BL A:

CIT.

.....UNTIL RECENTLY, THE SWEDISH GOVERNMENT HAD MADE ONLY
HALFHEARTED ATTEMPTS TO GET TO THE BOTTOM OF VALLENBERG'S
DISAPPEARANCE. SWEDEN'S POSTWAR SOCIALIST GOVERNMENT WAS
AFRAID OF STEPPING ON MOSCOW'S TOES, AND REPEATEDLY PASSED
OVER OPPORTUNITIES TO RAISE THE ISSUE OF EXCHANGE PRISONERS.
SWEDEN TURNED DOWN SEVERAL OFFERS OF ASSISTANCE IN THE CASE
FROM THE U.S.

THE VALLENBERGS WERE THE ROCKEFELLERS OF SWEDEN, AND WHY
SHOULD A SOCIALIST GOVERNMENT WANT TO HELP THEM? REASONS
WERE YI. NOW, WITH A CONSERVATIVE GOVERNMENT IN POWER,
THINGS MAY CHANGE.....

THE PRESENT STATELY IS TO KEEP ALIVE THE VALLENBERG CASE UNTIL
A THAW IN SOVIET-AMERICAN RELATIONS AND, PERHAPS, THE OPPORTUNITY
TO EXTRACT CONCESSIONS FROM MOSCOW. PEOPLE LIKE BOY VON DAEDEL
BELIEVE THE HIGH-RANKING SOVIET OFFICIALS WHO DENY KNOWLEDGE
OF HIS FATE ARE "HONESTLY MISINFORMED" BY LOWER-LEVEL
BUREAUCRATS WHO HAVE CONSPIRED TO COVER UP THE CASE. VON DAEDEL
ADDS: "WE'VE BEEN VERY CAREFUL NEVER TO GET MIXED UP WITH
PROFESSIONAL ANTI-SOVIET ORGANIZATIONS. WE ALWAYS MAKE IT CLEAR
WE ARE NOT TRYING TO HURT THE SOVIETS. WE JUST WANT RAOUL BACK".
SLUT CIT.

ARTIKELN FLYGROTTAS I DAG TILL LARS-AAKE.

BORGLUND

SVENSK WASHINGTON KLV15.40

Avsändningsort

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-25

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk BONN

Text

Wingstrand från L-Å Nilsson re Ditt hbr 1980-07-18
angående offentliggörandet av handlingar i departe-
mentets Wallenberg-dossier.

Besvarandet av de principfrågor Du tar upp i Ditt
handbrev får anstå åtminstone till medio augusti, då
herrar Jödahl, Carlgren och Leifland återsamlats efter
semestrar.

Cabinet

ex ink + avg t:
amb Jödahl, arkivet
prof Carlgren, arkivet
kab sekr Leifland
Nilsson

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-25

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk MOSKVA

Text

Lundvik från L-Å Nilsson re

Wallenberg-ärendet.

PRIMO:

Vill nämna för Dig att kontakt med Kalinski förmodligen äger rum först i september, då Wilkens återvänt från Sverige-semester.

SECUNDO:

En hastig kontroll i akterna beträffande Simon Gogobereidze har givit följande: Han skall under revolutionen ha kämpat mot bolsjevikerna. Efter inbördeskrigets slut flydde G till Paris, varifrån han under andra världskriget återvände till Georgien för att där starta en "upprorsrörelse". G häktades 1943 i Tiflis. Efter en tid i Lübljanka uppges G från 1945 ha suttit i Vladimir. Därifrån frigavs G - enligt Brugger - i september 1956 för att åter häktas senare samma höst.

Tysken Mülle talar i ett vittnesmål från 1957 om att G uppgivit att Wallenberg 1948-53 suttit isolerad i corpus II i Vladimir. Genom britten Brooke, som ju Skoglund varit i kontakt med så sent som våren 1980, vet vi att G fanns i Vladimir ännu 1965.

Kalinskis uppgift om ett möte 1967 i Tiflis förefaller ju inte vara helt orimlig. Det i sammanhanget oprecisa epitetet "socialdemokrat" tycks väl varken mer eller mindre befogat mot bakgrunden av ovanstående upplysningar. Inte heller kan väl någon slutsats dras beträffande Simons eventuella släktskap med Levan Davidovitj, annat än att det förefaller troligt att även Simon är född på 90-talet och, om han fortfarande lever, är en mycket gammal man.

Cabinet

ex t: Leifland, Eckerberg, Berg Pol I

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-25

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk TEL AVIV

Text

Ambassadören från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

För Din information under primo och secundo telegram
1980-07-23 från Lundvik samt under tertio och quarto
mitt svar 1980-07-25.

Cit -

PRIMO:

Jag delar helt uppfattningen...

...

... erforderliga intimideringsåtgärder.

SECUNDO:

Måhända framgår det av tidigare...

...

... ha något att säga härom.

TERTIO:

Vill nämna för Dig att kontakt...

...

... från Sverige-semester.

QUARTO:

En hastig kontroll i akterna...

...

... är en mycket gammal man.

Slutcit

Cabinet

ex t: Leifland, Eckerberg, Berg Pol I

Ärende

Wallenberg-ärendet

Datum

1980-07-25

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu^I

Adress

Svensk WASHINGTON

Text

Borglund från L-Å Nilsson re Wallenberg-ärendet.

PRIMO:

Med handbrev 1980-07-22 har Du insänt en resolution till förmån för Raoul Wallenberg, vilken antagits av The Central Conference of American Rabbis. Du ber om eventuella synpunkter från departementet på utformningen av ambassadens svar till vederbörande organisation. I sammanhanget kan möjligen det standardbrev, version 2, som jag använder för att besvara skrivelser i Wallenberg-ärendet från privatpersoner i USA, ge litet vägledning. Det återges här nedan:

Cit - In a letter to the Minister for Foreign....

...

...

... Raoul Wallenberg's fate. - Slutcit.

SECUDNO:

Jag vill passa på tillfället nämna att den för oss och Washington-ambassaden sedan tidigare bekante Rabbi Abraham Cooper tillskrivit utrikesminister Ullsten för att erhålla besked om Sverige avser ta upp Wallenberg-ärendet vid ESK-mötet i Madrid i höst.

Skrivelsen kommer inte att besvaras förrän utrikesministern är tillbaka i tjänst medio augusti. På tjänstemannanivå kan konstateras att ESK-reglerna tycks medge att enskilda fall diskuteras. Så har dock hittills inte skett. Vi ställer oss också starkt tvivlande till att vi i Madrid skulle kunna främja Wallenbergs sak.

Om Ni får frågor i Washington i ämnet Wallenberg - ESK bör Ni ducka samt hänvisa till Stockholm.

Nedan texten till Coopers brev:

MINISTRY
FOR
FOREIGN AFFAIRS

at / In a letter to the Minister for Foreign Affairs, Mr. Ola Ullsten, you have expressed your concern and sympathy regarding the fate of Raoul Wallenberg. The mobilization of international opinion for the purpose of persuading the Soviet authorities to shed light on this matter is of great value and an important complement to the efforts of the Swedish Government.

In 1979 alone, Sweden made two official representations to the Soviet Union as regards Raoul Wallenberg. On his visit to Moscow on 30 May, Foreign Minister Ullsten once again called upon the Soviet authorities to elucidate the circumstances surrounding the disappearance of Raoul Wallenberg. Unfortunately, the Soviet authorities persist in reaffirming the previous information they have given, according to which Raoul Wallenberg is said to have died in prison in 1947. This statement is contrary to convincing testimonies that Raoul Wallenberg was still alive at a much later date.

The Minister for Foreign Affairs has asked me to assure you that the Swedish Government will take every possible opportunity to clarify the circumstances surrounding Raoul Wallenberg's fate.

Yours sincerely,

Lars-Ake Nilsson
Executive Assistant

Postal Address
Box 16121
S-103 23 STOCKHOLM 16

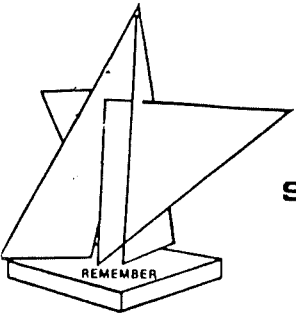
Address
Gustav Adolfs torg 1

Telephone
08/763 10 00

Telegraphic Address
Cabinet

Telex
105 90

02 En 110

SIMON WIESENTHAL CENTER FOR HOLOCAUST STUDIES
on the campus of yeshiva university of los angeles

July 11, 1980

Wallenberg
Kaplan
id note
Madrid

Foreign Minister Ola Ullsten
c/o Consul Mats Berquist
Watergate 600, Suite 1200
600 New Hampshire Ave., N.W.
Washington, D. C. 20037

INK UTRIKESDEP			
1718 JUL 1980			
Avn	P	Gr 2	Ms Eng

Dear Foreign Minister Ullsten:

As you are well aware, there will be a review of the Helsinki Accord which is scheduled for this fall in Madrid, Spain. We have received numerous inquiries from organizations and individuals as to whether or not the fate of Raoul Wallenberg and Jan Kaplan will be raised at that particular forum. We are currently investigating with our own Helsinki Commission as to the position of the United States government in this matter. We are requesting to know whether your government will use this profound and powerful public forum to again raise the issue before the Soviets and the world.

Sincerely yours,

Abraham Cooper

Rabbi Abraham Cooper
Assistant to the Dean

AC:ldn

P.S. Professor Guy Von Dardel has requested that one basis of the Swedish representation at the meeting in Madrid should be the International Agreement of the Reunification of Families.

- cc:
- Simon Wiesenthal
 - Senator Frank Church
 - Senator Rudy Boschwitz
 - Senator Daniel P. Moynihan
 - Senator Claiborne Pell
 - James Doane, Jr.
 - Professor Guy Von Dardel

- Rabbi Marvin Hier
Dean
- Efraim Zurpff
Director
- Simon Wiesenthal
Visiting Scholar
- Rabbi Abraham Cooper
Assistant to the Dean
- Marlene F. Hier
Office of Grants and Development

KUNGL.

1980-07-15

SVENSKA AMBASSADEN

441 MacLaren Street
OTTAWA, Ontario
Canada K2P 2H3

Redaktören Jonas Höjer

Utrikesdepartementet

a.a.
ff
Artikeln
medtagen i
pressklipparen.
BJ

100

Tidningsartikel om Wallenberg

(PR)

23		
AB.	U.S.	MAL.
P	2	En I

Broder,

Senaste numret av månadstidskriften Saturday Night innehåller en sju sidor lång artikel av Gerald Clark om Raoul Wallenberg. Tidningen ägnar också omslaget åt historien. Artikeln är till stora delar baserad på en intervju i Stockholm med Per Anger, m fl. Clark var tidigare utrikeschef på dagstidningen Montreal Star, som slutade utkomma förra året. Han medarbetar numera i bl a MacLean's och uppenbarligen också i Saturday Night. Han besökte Sverige tidigare i år på inbjudan av SAS. Han har också varit pressbyråns gäst i Stockholm.

Ett exemplar av Saturday Night bifogas.

Lars Romert
Lars Romert

Postadress

Telefon

Telegram
Svensk

Telex

236-8553

053-3331

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

1980-07-24

Utr min kansli/kr Nilsson/ACF
80-08-14 - ex a + b t:

Fru Nina Lagergren
F justitierådet Ingrid Gärde-Widemar
Leifland
Berg Pol I
amb Moskva onumr
amb Tel Aviv onumr

exp 800814/ACF

Kanslirådet Lars-Ake Nilsson

UTRIKESDEPARTEMENTET 519

IN KOM UD		
JUL 30		
AVD:	GR:	MAL:
P	2	Eu I

Christian Science Monitor om Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

./. Närslutet får jag överlämna den tidigare aviserade "special-bilagan" om Raoul Wallenberg ur Christian Science Monitor den 22 juli.

Bengt Borglund
Bengt Borglund

ML

Shortly after the war, the nominative Wallenberg, for the Nobel Prize.

Wallenberg is credited with having saved as many as 100,000 Hungarian Jews from the Nazis' extermination efforts. He volunteered the assets of the Swedish legation in Berlin for the Jews, and for his courage of dealing with the Nazis' insistence on disbanding Swedish protective passports, allowing them to flee to Sweden.

Personally pulling Jews out of the death marches and getting cars en route to the cars chambers in Auschwitz.

Staff correspondent of The Christian Science Monitor

The Soviet Union has sparred with Wallenberg committees throughout Europe and the United States. Last summer, President Carter and former secretary of State Cyrus Vance raised the Wallenberg case with Soviet President Leonid Brezhnev and Foreign Minister Andrei Gromyko. Mr. Carter reported last October that the Soviets maintain their claim that Mr. Wallenberg is

Will continue our efforts to help the Steel Workers' campaign out of their home in this corrupt, corrupt, corrupt nation. A great 6' 5" and

HARRISBURG

Wallenberg is credited with having saved 800 many as

The Swedish hero (s) is a hero. A treasure in the Russian

The mystery has spawned three Wallenberg Committees.

1900-1901, 1902-1903, 1904-1905, 1906-1907, 1908-1909, 1910-1911, 1912-1913, 1914-1915, 1916-1917, 1918-1919, 1920-1921, 1922-1923, 1924-1925, 1926-1927, 1928-1929, 1930-1931, 1932-1933, 1934-1935, 1936-1937, 1938-1939, 1940-1941, 1942-1943, 1944-1945, 1946-1947, 1948-1949, 1950-1951, 1952-1953, 1954-1955, 1956-1957, 1958-1959, 1960-1961, 1962-1963, 1964-1965, 1966-1967, 1968-1969, 1970-1971, 1972-1973, 1974-1975, 1976-1977, 1978-1979, 1980-1981, 1982-1983, 1984-1985, 1986-1987, 1988-1989, 1990-1991, 1992-1993, 1994-1995, 1996-1997, 1998-1999, 2000-2001, 2002-2003, 2004-2005, 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013, 2014-2015, 2016-2017, 2018-2019, 2020-2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027, 2028-2029, 2030-2031, 2032-2033, 2034-2035, 2036-2037, 2038-2039, 2040-2041, 2042-2043, 2044-2045, 2046-2047, 2048-2049, 2050-2051, 2052-2053, 2054-2055, 2056-2057, 2058-2059, 2060-2061, 2062-2063, 2064-2065, 2066-2067, 2068-2069, 2070-2071, 2072-2073, 2074-2075, 2076-2077, 2078-2079, 2080-2081, 2082-2083, 2084-2085, 2086-2087, 2088-2089, 2090-2091, 2092-2093, 2094-2095, 2096-2097, 2098-2099, 2100-2101, 2102-2103, 2104-2105, 2106-2107, 2108-2109, 2110-2111, 2112-2113, 2114-2115, 2116-2117, 2118-2119, 2120-2121, 2122-2123, 2124-2125, 2126-2127, 2128-2129, 2130-2131, 2132-2133, 2134-2135, 2136-2137, 2138-2139, 2140-2141, 2142-2143, 2144-2145, 2146-2147, 2148-2149, 2150-2151, 2152-2153, 2154-2155, 2156-2157, 2158-2159, 2160-2161, 2162-2163, 2164-2165, 2166-2167, 2168-2169, 2170-2171, 2172-2173, 2174-2175, 2176-2177, 2178-2179, 2180-2181, 2182-2183, 2184-2185, 2186-2187, 2188-2189, 2190-2191, 2192-2193, 2194-2195, 2196-2197, 2198-2199, 2200-2201, 2202-2203, 2204-2205, 2206-2207, 2208-2209, 2210-2211, 2212-2213, 2214-2215, 2216-2217, 2218-2219, 2220-2221, 2222-2223, 2224-2225, 2226-2227, 2228-2229, 2230-2231, 2232-2233, 2234-2235, 2236-2237, 2238-2239, 2240-2241, 2242-2243, 2244-2245, 2246-2247, 2248-2249, 2250-2251, 2252-2253, 2254-2255, 2256-2257, 2258-2259, 2260-2261, 2262-2263, 2264-2265, 2266-2267, 2268-2269, 2270-2271, 2272-2273, 2274-2275, 2276-2277, 2278-2279, 2280-2281, 2282-2283, 2284-2285, 2286-2287, 2288-2289, 2290-2291, 2292-2293, 2294-2295, 2296-2297, 2298-2299, 2300-2301, 2302-2303, 2304-2305, 2306-2307, 2308-2309, 2310-2311, 2312-2313, 2314-2315, 2316-2317, 2318-2319, 2320-2321, 2322-2323, 2324-2325, 2326-2327, 2328-2329, 2330-2331, 2332-2333, 2334-2335, 2336-2337, 2338-2339, 2340-2341, 2342-2343, 2344-2345, 2346-2347, 2348-2349, 2350-2351, 2352-2353, 2354-2355, 2356-2357, 2358-2359, 2360-2361, 2362-2363, 2364-2365, 2366-2367, 2368-2369, 2370-2371, 2372-2373, 2374-2375, 2376-2377, 2378-2379, 2380-2381, 2382-2383, 2384-2385, 2386-2387, 2388-2389, 2390-2391, 2392-2393, 2394-2395, 2396-2397, 2398-2399, 2400-2401, 2402-2403, 2404-2405, 2406-2407, 2408-2409, 2410-2411, 2412-2413, 2414-2415, 2416-2417, 2418-2419, 2420-2421, 2422-2423, 2424-2425, 2426-2427, 2428-2429, 2430-2431, 2432-2433, 2434-2435, 2436-2437, 2438-2439, 2440-2441, 2442-2443, 2444-2445, 2446-2447, 2448-2449, 2450-2451, 2452-2453, 2454-2455, 2456-2457, 2458-2459, 2460-2461, 2462-2463, 2464-2465, 2466-2467, 2468-2469, 2470-2471, 2472-2473, 2474-2475, 2476-2477, 2478-2479, 2480-2481, 2482-2483, 2484-2485, 2486-2487, 2488-2489, 2490-2491, 2492-2493, 2494-2495, 2496-2497, 2498-2499, 2500-2501, 2502-2503, 2504-2505, 2506-2507, 2508-2509, 2510-2511, 2512-2513, 2514-2515, 2516-2517, 2518-2519, 2520-2521, 2522-2523, 2524-2525, 2526-2527, 2528-2529, 2530-2531, 2532-2533, 2534-2535, 2536-2537, 2538-2539, 2540-2541, 2542-2543, 2544-2545, 2546-2547, 2548-2549, 2550-2551, 2552-2553, 2554-2555, 2556-2557, 2558-2559, 2560-2561, 2562-2563, 2564-2565, 2566-2567, 2568-2569, 2570-2571, 2572-2573, 2574-2575, 2576-2577, 2578-2579, 2580-2581, 2582-2583, 2584-2585, 2586-2587, 2588-2589, 2590-2591, 2592-2593, 2594-2595, 2596-2597, 2598-2599, 2600-2601, 2602-2603, 2604-2605, 2606-2607, 2608-2609, 2610-2611, 2612-2613, 2614-2615, 2616-2617, 2618-2619, 2620-2621, 2622-2623, 2624-2625, 2626-2627, 2628-2629, 2630-2631, 2632-2633, 2634-2635, 2636-2637, 2638-2639, 2640-2641, 2642-2643, 26

Heading the Elise Wallenberg campaign, not other home-

UNIVERSITY OF CALIFORNIA

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

100

nomics professor at San Francisco State University and the

Neither I, my husband, nor our children would be here.

confronted the cruelty of the Germans. No one else had the

As the search for Wallenberg continues, John Berenyi, a

part of Wallenberg, says Bereny, who guarantees that the

Uusi, Feinssylva

1. *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud. (Common reed)

100

THE CITY

100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611

100

Figure 1

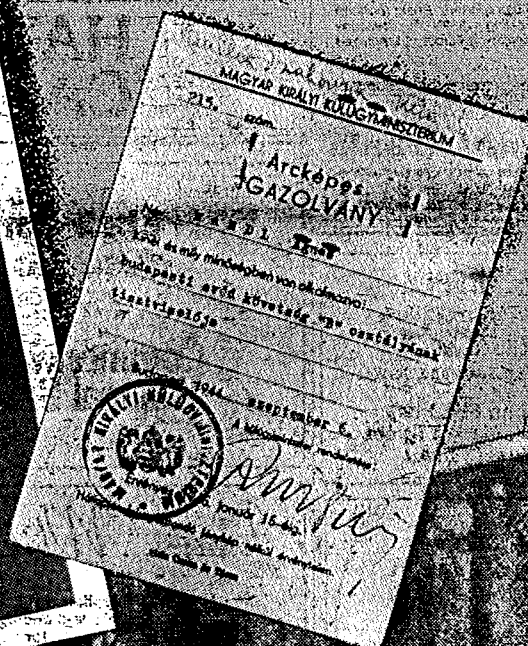
100

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

A PULLOUT SECTION

MISSING:

RAOUL WALLENBERG,
the hero of the Holocaust

versity of Michigan, where the Swede earned an undergraduate degree in architecture.

"This guy belongs as the opening chapter of 'Profiles in Courage,'" says Berenyi. "The United States honors the generals, the Pattons, with stars on their shoulders. But it has forgotten the greatest hero of World War II, Wallenberg, who put his humanity on the line and went up against the Nazi machine." He adds, "The movie won't be a documentary, but it will be true to the facts."

Berenyi needn't worry about Hollywoodizing Wallenberg's life. The facts themselves read like a first-rate thriller.

By 1944, an Allied victory in Europe seemed imminent. The Nazis had already murdered 5 million Jews; the only remaining large Jewish population in Europe was in Hungary, which had a pro-Nazi government and consequently had not been occupied by the Germans. Hitler, however, angered by Hungary's failure to "solve the Jewish question" and to resist the Russians adequately on the Eastern front, sent in troops on March 19, 1944. Adolf Eichmann was assigned to exterminate Hungary's 800,000 Jews.

Eichmann worked with grisly efficiency. He deported 12,000 Jews daily in sealed cattle cars to Auschwitz and Birkenau. From May to July of that year, 437,000 Jews from rural Hungary were transported to the extermination camps. In the fall of 1944, when train routes were bombed by the Western Allies, Eichmann ordered "death marches" to the Austrian border, 120 miles from Budapest. Hundreds perished and were left in roadside ditches. Survivors were herded into concentration camps. In Budapest, thousands more were dragged from their homes and shot by roaming gangs from the anti-Semitic Hungarian Arrow Cross Party.

By the summer of 1944, the US could no longer ignore the horror in Hungary. The Roosevelt administration, through the American War Refugee Board, called upon neutral Sweden to send a representative to Budapest to rescue as many Jews as possible. Raoul Wallenberg, a young businessman, was selected. His credentials were impeccable: Not only did he come from a banking dynasty known as "the Rockefeller family," but he was also doing business in Budapest at the time and had a Hungarian Jew as his partner.

Though Wallenberg had no previous diplomatic training, he was already somewhat of a world citizen. He spoke accented-free German, was educated in the US; He had traveled to Mexico and South Africa, and worked in the 1930s for a Dutch bank in Haifa, Israel, where he had repeated encounters with Jewish refugees fleeing the Third Reich's persecution.

Before his journey to Budapest, Wallenberg had dabbled in architecture and banking. He once unsuccessfully tried to market in Sweden a new line of zippers and a device for recorking bottles. "He was a frustrated businessman who probably would have been happier as an artist," says Guy von Dardel, Wallenberg's half-brother, who is a prominent nuclear physicist now working in California at the Stanford Linear Accelerator Center. He recalls his older brother as "kind and good-humored. He was a good organizer, avid hiker, and had a lot of unspent energy."

Shortly after Wallenberg's arrival in Hungary on July 9, 1944, he began issuing documents called "Swedish protective passports." They bore the Swedish coat of arms and placed the holder under the protection of the Swedish government, but by international law carried no legal authority. Nevertheless, neutral Sweden had diplomatic relations with Nazi Germany, and Wallenberg ingeniously parlayed that tie into recognition from the Hungarian government for the initial printing of 5,000 of these Swedish passports.

With money from the American War Refugee Board, he sheltered the passport holders in 32 houses he bought or rented. These "safe houses" flew the Swedish flag and were stocked by Wallenberg with food and medicine. (In some cases he outfitted young Jews in Nazi storm trooper uniforms and posted them outside the houses as a protection against roving Arrow Cross vigilantes.) The neutral Swiss and Portu-

★ Please turn to Page B10

RAOUL WALLENBERG the hero of the Holocaust

Continued from Page B3

guese embassies quickly followed suit, issuing protective passports and establishing their own "safe houses."

Wallenberg masterfully used the legitimacy of the 5,000 passports as a cover for most of his other rescue tactics. Between July and January, the Swedish government printed an additional 15,000 passports, which Wallenberg would often personally distribute to Jews on cattle cars about to leave for Auschwitz.

Per Anger worked with Wallenberg at the Swedish Legation. He was later appointed Sweden's ambassador to Canada and has since written a book on Wallenberg. Ambassador Anger recalls:

"When he heard of a deportation, Raoul would rush to the railway station and call to the German commandant in a loud voice: 'There is a mistake here! You have people under the protection of the Swedish government and we want them back!' The Germans were not very happy with Raoul, but they respected the embassy and would always open the cattle car doors for him. Raoul would then announce: 'Those with Swedish passports, come out.' Perhaps only a few actually had passports, but Raoul Wallenberg would say to people standing nearby: 'You over there, you have a passport. I know it.'

"Then they would show their driver's license or some receipts or anything in the Hungarian language which the Germans didn't understand. Raoul would say, 'Come with me,' and march off to the Swedish houses with 100 to 150 people."

One of Wallenberg's personal drivers on those rescue missions was a Hungarian Jew who is now working as a chemist in Los Altos Hills, Calif. He came to the US in 1946, and had not spoken since then about his experience. He asked not to be identified.

"I had just graduated from university for the second time," he recalls. "University students were exempted from the draft and we were all doing anything to save our skins, to survive. When the Germans invaded, they closed down the university. That's when I joined the Swedish effort."

"I drove Raoul to many of the deportation points. He always overwhelmed the German SS with double talk. Wallenberg would threaten to call their superiors if they didn't cooperate. Wallenberg used every possible

subterfuge, including bribery and telling the SS he would put in a good word for them after Germany lost the war."

"Raoul usually carried a book listing names of passport holders. Sometimes it was all blank pages, and when he got to the train he would make up 20 Jewish names and begin calling them out. Usually three or four had passports, but for those who didn't, I stood behind Raoul with another 50 unfilled passports. You know how long it took me to write in their names? About 10 seconds. We handed them out and said, 'Oh, I'm sorry you couldn't get to the embassy to pick it up. Here it is, we brought it to you.' They would show it to the SS and be on their ways."

Wallenberg's driver carried forged identity papers for every occasion. One set showed he worked for the Swedish Embassy. Another showed he was a doctor for the German SS.

"Had they ever body-searched me and found several sets of false papers, I would have been shot on the spot. The risks we took you wouldn't believe. We were devoted disciples of Raoul Wallenberg."

The former driver was able to save his own parents with Swedish passports. His uncles and cousins died in Auschwitz. As he spoke of the Holocaust, his voice was surprisingly dispassionate. An intelligent man with penetrat-

ing eyes, he confesses: "I have never told anyone about this. It would be impossible for me to re-create the horror of that time, not even if we were to talk all day."

By January 1945, nearly 20,000 Hungarian Jews had been saved by Wallenberg and the protective passports. Per Anger estimates another 30,000 were saved by the "safe houses" and collaborative efforts of the other neutral embassies.

In the final days of the war, as the Russians were invading the outskirts of Budapest, German and Arrow Cross troops desperately plotted to liquidate, by firebombing, the city's central Jewish ghetto on the Pest side of the Danube. Wallenberg caught wind of the plans — through a network of Jewish volunteers that numbered as many as 400 — and sent a message in so many words to the German general in charge: "If you don't put a stop to this massacre, I will have you hanged as a war criminal when the war is over."

The action was halted, saving the lives of an estimated 70,000 Jews. In all, the Swedish diplomat is said to have saved, directly or indirectly, about half of Budapest's 200,000 Jews.

One of the more impressive aspects of the Wallenberg case is that he relinquished a privileged position of wealth and comfort in Stockholm to risk his life in a foreign country,

and that he commanded such moral authority in playing the "end-of-the-war game" with the Nazis. His driver offers this partial explanation:

"He was a modest, unassuming boy with an iron will. He didn't particularly have a lot of guts. He wasn't the Patton type. Wallenberg was skilled in administrative detail and understood the German mentality. They responded to formal documents and authority. He was workmanlike, precise, often cold. We never got very close. He never shared chitchat or confidence. It was strictly business. Wallenberg went to fulfill a mission, but not for reasons of capturing headlines."

Wallenberg remained a loner to the end. When the Russians began storming central Budapest, Ambassador Anger tried to convince him to return to the safer Buda side and go underground with other neutral embassy personnel. Wallenberg refused the offer and returned to Pest in hopes of saving a few more lives.

"I saw him the last night in the air raid shelter in the Hungarian National Bank," says his driver. "I returned to the embassy in Buda. The next day Wallenberg went into the Russian lines and that was the last we heard."

On Jan. 19, 1945, Wallenberg was taken into Soviet "protective custody" and escorted

to Debrecen, where the Russians and provisional Hungarian government were headquartered. Presumably, the Russians suspected him of espionage.

Says Mr. Anger: "The Soviets said to themselves, 'Why would a Swedish diplomat stay on the battlefield just to help Jewish people?' When they discovered he had American money on him [by some accounts as much as \$20,000], to them it was clear he was an American spy." Some also speculate the Soviets felt threatened by Wallenberg's plan to restore Jewish property and feared he was scheming to keep post-war Hungary neutral like Sweden.

A month after Wallenberg's arrest, the Soviet Embassy in Stockholm informed Raoul's mother that her son was safe in Russia. At that time, the Swedish government cautioned Wallenberg's parents to remain silent for fear a public confrontation with the Russians might jeopardize his safety. Two years later, the Russians announced that Wallenberg "was not known in the Soviet Union," and said they suspected he had died in 1945 during fighting in Budapest.

After a series of Swedish inquiries, the Soviets retracted their 1947 statement. On Feb. 6, 1957, then-Deputy Foreign Minister Andrei Gromyko announced that a search of the Lubyanka Prison archives had turned up a handwritten report dated July 17, 1947, which said that "the prisoner Walenberg [sic] . . . died suddenly in his cell last night. . . ."

Gromyko's announcement came shortly after former Soviet Premier Nikita Khrushchev denounced Stalin in 1957 and included the footnote that the Soviet minister responsible for Wallenberg's imprisonment had been a friend of Stalin, and had been sentenced to death and shot.

This "handwritten report," however, has been contradicted by more than a dozen alleged sightings of Wallenberg since 1947. While attending a medical conference in Moscow in January 1961, Nanna Svartz, a Swedish professor and fam-

By Thomas Veres-Pressens Bild/Photoreporters

After the Allied bombing of Budapest, Jews were ordered to clear the rubble

ily friend of the Wallenbergs, mentioned the case to a Russian colleague, Prof. A. L. Myasnikov. He replied he was familiar with the case and that the Swede was "in a bad state" in a Soviet mental institution. When the Swedish government inquired further, Myasnikov retracted his previous statement, saying Svartz must have misunderstood him.

In 1978, a former Polish citizen, Abraham Kalinski, who now lives in Israel, reported he had seen Wallenberg in a prison yard in Vladimir. Two years ago, Jan Kaplan, a Russian Jew, in a phone conversation with his daughter in Israel, told of a 1975 meeting in Butyrka Prison with a Swede who had been in prison for 30 years. Later, Kaplan attempted to smuggle out a letter detailing his encounter with the Swede. The day after he sent the letter, he was rearrested by the KGB and returned to prison. The Soviets then curtly told Sweden: "There is no, nor can there be any, new information regarding the fate of Raoul Wallenberg."

Until recently, the Swedish government had made only halfhearted attempts to get to the bottom of Wallenberg's disappearance. Sweden's postwar socialist government was afraid of stepping on Moscow's toes, and repeatedly passed over opportunities to raise the issue or exchange prisoners. Sweden turned down several offers of assistance in the case from the US.

"The Wallenbergs were the Rockefellers of Sweden, and why should a socialist government want to help them?" reasons Berenyi. "Now, with a conservative government in power, things may change."

Evidence of such a change came last fall when Sweden offered to swap for Wallenberg a Swedish national caught spying for the Russians. The Soviet Union was not interested.

Because of Sweden's silent diplomacy and longtime refusal to "drive tandem with the Americans" (as the Swedish ambassador to Moscow put it in 1949), little progress was made until two years ago. In November 1977, Tom Lantos showed his wife, Annette, an item in the back pages of the New York Times reporting that Nazi-hunter Simon Wiesenthal had interrogated a former Russian KGB agent who said Wallenberg was alive and being held in a Siberian hospital.

"We knew we had to do something, but couldn't expect to bring proceedings against the Russian empire from our little house in Hillsborough," Mrs. Lantos says. 1978, they went to Washington. Support gathered slowly, and by July 1979, Sens. Frank Church, Claiborne Pell, Daniel Patrick Moynihan, and Rudy Boschwitz announced they would co-chair the Free Wallenberg Committee (c/o PO Box 611, Burlingame, CA 94010) in the US.

"There is too much evidence to accept the pat Soviet statement that he died in 1947. It appears the Soviets want to sweep the Wallenberg case under the rug," the senators' joint statement said.

The present strategy is to keep alive the Wallenberg case until a thaw in Soviet-American relations and, perhaps, the opportunity to extract concessions from Moscow. People like Guy von Dardel believe the high-ranking Soviet officials who deny knowledge of his brother are "honestly misinformed" by lower-level bureaucrats who have conspired to cover up the case. Von Dardel adds: "We've been very careful never to get mixed up with professional anti-Soviet organizations. We always make it clear we are not trying to hurt the Soviets. We just want Raoul back."

SVERIGES AMBASSAD

WASHINGTON

1980-07-24

Hbr Carlgren-Borglund/EE
1980-08-22

Professor Wilhelm Carlgren

UTRIKESDEPARTEMENTET

(A)

520

Förfrågan om Wallenberg-dokumentation
(1 bit)

KOM UD		
30		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	Eu ¹

Broder,

Vi har blivit ganska duktiga på att under de senaste åren besvara en mängd förfrågningar av olika slag rörande Raoul Wallenberg och hans öde.

./. Närslutna skrivelse jämte bilaga satte oss emellertid i bryderi och vi vet inte riktigt vilket material vi skulle kunna få fram.

Dina synpunkter på ett svar till Manhattan College i New York skulle mycket uppskattas.

Bengt Borglund
Bengt Borglund

*P.S. Kanner De
utskrift av mitt
Ps.*

ML

(A) P 2 Eu I

Manhattan
College

MANHATTAN COLLEGE PARKWAY
BRONX, NEW YORK 10471
(212) 548-1400

CARDINAL HAYES LIBRARY

July 17, 1980

127
The Hon. Count W.H.F. Wachtmeister
Ambassador of the Kingdom of Sweden.
600 New Hampshire Avenue, N.W.
Washington, D.C. 20037

INK BESK: WASH.
D. No. 15-697
JUL 21 1980

AVD.	GR.	MAL.
10	2	Eu

Dear Mr. Ambassador:

In connection with the enclosed New York Times Magazine (3.30.80:37) article we received several reference questions as to further background of this case. (Marked on the enclosed xerox-copy.) We were unsuccessful in tracing further references. Would you consider letting your office supply the non-classified additional background, articles, etc. or the citations of this case? The article "as is" easily invites misunderstanding.

I contacted one of the authors, Mrs. Lester, but she was vague as to her sources, and referred me to Swedish newspapers, but without workable citations.

Sir, thank you for your consideration and help.

Encl.

Sincerely yours,

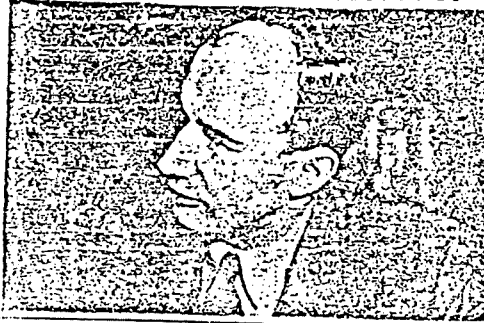
Emil Kohler

Emil Kohler
College Librarian

ek:ce

Elenore Lester
and Frederick E. Werbell

20 The Lost Hero of the Holocaust

the offer, saying the Russians were doing everything possible.

About a year later, Ambassador Söderblom had a private audience with Stalin. As the Swedish press noted recently, Söderblom appeared more eager to impress the Foreign Ministry and appease Stalin than to resolve the Wallenberg case. In his report, Söderblom noted that although Stalin does not normally talk to ambassadors, he received him cordially and listened sympathetically.

Söderblom said that he told Stalin, "I personally believe that Wallenberg was the victim of an accident or robbers in Budapest." He did not offer, by way of exchange, to take up with his Government any matter of interest to Stalin. He thus, as was not lost on the Swedish press, offered Stalin an easy out; as Söderblom noted in his report, Stalin wrote Wallenberg's name on a piece of paper and promised to look into it. And that was that.

Sweden's former Prime Minister Tage Erlander, in a recent television interview, said the conversation was ill-advised because it tied the hands of lesser Soviet officials who might fear to act on a matter in which Stalin had shown interest.

In 1949, Secretary of State Dean Acheson, responding to an appeal from Wallenberg's half-brother, again offered

American support. Again the offer was refused — by a new Swedish Ambassador in Moscow, Rolf Sohlman, who reported home, "We cannot drive tandem with the Americans."

The Swiss behaved differently when one of their diplomats was taken by the Russians at about the same time that Wallenberg disappeared. Getting no response to their queries, the Swiss took into custody two Russians, known to be spies. Adding six other Russian defectors, the Swiss made an exchange for their diplomat.

During the early 1950's, the Russians hinted to the Swedes that an exchange of individuals was possible. A Swedish chargé d'affaires, Ulf Brack-Holst, reported that he had inquired about Wallenberg and got the response that the Russians were interested in certain people in Sweden. Now the Swedes had an opportunity to reply and request Wallenberg in exchange. However, Swedish Foreign Minister Bo Osten Unden felt it expedient simply to turn over all the people the Russians asked for, except five who were seriously ill, asking nothing in return.

Even Dag Hammarskjöld, Secretary General of the United Nations, rejected an opportunity to plead Wallenberg's case, as was revealed four years ago in the memoirs of Carl-Fredrik Palmstierna, who served as personal secre-

UTRIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Kabs

Bitr Kabs

Polch

Pol I

UHD L. Å. Nilsson

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

L. Å. Nilsson
binder 87

P	Z	Eu
---	---	----

VENSK HELSINGFORS 1980-07-04

Pol

CABINET STOCKHOLM

FOER POLCHEFEN OCH AMBASSADOEREN OLE JOEDAHL OM WALLENBERG

P R I M O

I KAJ SUNDBERGS SEMESTERFRANVARO HAR JAG MOTTAGIT HANDBREV 1980-06-19 OM RAUL WALLENBERG MED TILLHOERANDE BILAGOR. AERENDET AER VÄL AV SADAN NATUR ATT DET OCKSA I FORTSAETTNINGEN BOER HANDLAEGGAS AV ORDINARIE AMBASSADCHEFEN PA SAETT SOM SKEDDE BETRAEFFANDE FYRTIOTALSMATERIALET. KAJ SUNDBERG ATERVAENDER FRAN SEMESTER DEN 4 AUGUSTI OCH DA AER OCKSA KORHONEN I TJÄNST. KAN KONTAKTEN INTE VAENTA SA LAENGE AER JAG GIVETVIS BEREDD ATT UPPSOEKA UM I AERENDET OCH EMOTSER I SA FALL INSTRUKTION HAEROM.

S E C U N D O

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Bitr Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)		
- 2 -			

LIC O-2042 20.000x6 1979.08 (10 000x6 n.a. härskanal)

Q U A R T O

JAG AVSER SKRIVA NED MINA SYNPUNKTER I EN PM SOM JAG GER
 TILL KAJ SUNDBERG SOM UNDERLAG FOER HANS SLUTLIGA BEDOEMNING
 INNAN VI TAR KONTAKT MED FINSKA UM.

ANDEN